

το δόντι

ΤΕΥΧΟΣ 22 • € 0,01

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

11+12.2002

Κινηματογραφική Λέσχη
Προάγοντας την 7η Τέχνη στην Πάτρα

Σινεμά

όταν συμβεί στα πέριξ
Θεσσαλονίκη, Καλαμάτα,
Ζακυνθος

**Ο μπουφές
της Πολιτιστικής**

Πράσινες Σελίδες
Τριάντα Χρόνια
Ελληνική Εταιρεία

Γκερνίκα
μια μεγάλη
εικαστική μαρτυρία

ΕΠΗΜΕΛΙΑ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΣΧΟΛΙΑ
ΣΕΝΟΦΩΝ ΑΡΕ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤ. ΦΩΤΙΟΥ

Η Πάτρα στις αρχές του 20ού αιώνα

ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙΝΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΛΑΚΕΣ
- ΑΝΕΚΛΟΤΟ ΥΛΙΚΟ -

ΕΠΗΜΕΛΙΑ - ΣΧΟΛΙΑ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ- ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΚΟΚΚΟΒΙΚΑΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΜΑΡΕΖΑΝ ΜΟΡΦΥ-ΚΑΡΑΤΖΑ

Η Πάτρα στις αρχές του 20ού αιώνα

ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΤΗΣ EDITH W. MORPHY

Μία σημαντική προσπάθεια οπτικής καταγραφής της ιστορίας της Πάτρας μέσα από πρωτότυπο, ανέκδοτο υλικό.

Ο κάθε πανόδετος τόμος αποτελείται 120 σελίδες και είναι τυπωμένος σε ειδικό χαρτί.

Μία σειρά απαραίτητη σε όλους, για να γνωρίσουμε «ιδίως όμμασι» το παρελθόν της πόλης μας, για το οποίο τόσα έχουμε ακούσει...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΥΡΟΡΑΜΑ

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2003

info@todonti.gr

Ιδιοκτήτης

Ανδρέας Γ. Τσιλίρας
Τ.Θ. 3008, 26222 Πάτρα
τηλ. 2610 623669
fax 2610 240250
info@todonti.gr

Αρχισυντάκτης

Γιάννης Μουγγολιάς

Νομικός Σύμβουλος

Βασίλης Λαδάς

Δημόσιες Σχέσεις

Γιάννης Δοντάς

Γραμματεία

Ιωάννα Αναγνωστοπούλου

Σε αυτό το τεύχος

συνεργάστηκαν:

Βασίλης Λαδάς
Ξενοφών Παπαευθυμίου
Άννα Ρεσβάνη
Βίκυ Σπυριδωνος
Έφη Φωτίου
Παναγιώτης Φωτίου

Υπεύθυνος συνδρομών

Βαγγέλης Στουρνάρας

Καλλιτεχνική επιμέλεια

Τυπόραμα
Αθηνά Καρούζου
www.typorama.gr

Εκτύπωση

Ταχύτυπο,
Μποζαίτικα Πατρών
Τηλ. 2610 461780, 461790

Σελ. 16

Σελ. 30

Σελ. 46

Editorial	5
Οδόντα αντί Οδόντος	8
Σχόλια	12
Στον απόηχο μιας Μουσικής Ιδέας	14
Διεθνείς Φωτογραφικές Συναντήσεις στην Πάτρα: Η επιτυχημένη δοκιμή ενός νέου θεσμού	16
Κοιμητοί: Μια σχέση ερωτική	20
Τάσος Λειβαδίτης 80 χρόνια από τη γέννησή του	22
Αφιέρωμα στο σινεμά Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας: Ο ρόλος της σήμερα	26
Το χθες του μακροβιότερου πολι- τιστικού συλλόγου	27
Το μενού της φετινής χρονιάς	30
Τα 43α γενέθλια του Φεσιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης	36
Ντοκιμαντέρ στην Καλαμάτα	39
Όταν το σινεμά παρακολουθεί τη φύση	41
Α! κύριε, κύριε Καρυωτάκη... ..	43
Γκερνίκα: Μια ματιά στο μνημειώδες έργο	46
Μουσική Ο Νεκτάριος Καραντζής αναζητά την ανεξερεύνητη χώρα, τα πατρινά μαντολίνα «ταξιδεύουν» στη Ζάκυνθο, ένας Λετονός ελληνικής καταγωγής αυτοσυστήνεται και το Art Ensemble of Chicago ανακεφαλαιώνεται	48
Πράσινες Σελίδες: Τριάντα Χρόνια Ελληνική Εταιρεία	53
Προσεχώς	56
Υστερόγραφο	62

editorial

Το σοκ που μας χρειάζεται...

Ολυμπιακοί Αγώνες, Πάτρα – Πολιτιστική Πρωτεύουσα το 2006, υποψηφιότητα για τους Μεσογειακούς Αγώνες του 2009 (αν και, μεταξύ μας, το φαβορί για την ανάληψή τους είναι –και σωστά– η Ριέκα της Κροατίας)... Όλα καλά μοιάζουν για τα επόμενα χρόνια. Ακόμα καλύτερη μοιάζει και είναι η έναρξη μιας συναρπαστικής δεκαετίας αλλαγών και εξελίξεων...

Όμως κατά τη γνώμη μας η μεγαλύτερη ωφέλεια που θα μας αφήσει η δεκαετία που διανύουμε, δεν είναι ούτε τα Ολυμπιακά έργα, ούτε η (πρόσκαιρη, έστω) τουριστική ανάκαμψη. Είναι ένα μεγάλο σοκ που το χρειαζόμαστε όσο κανένα άλλο.

Έχουμε μάθει εδώ και πάρα πολλά χρόνια ότι η ανάπτυξη μιας περιοχής και η ευημερία της έρχεται μόνο μέσα από την κρατική βοήθεια, τα πολιτικά ρουσφέτια και τις ευρωπαϊκές επιδοτήσεις.

Όλ' αυτά όμως θα τελειώσουν αναγκαστικά με το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας. Τότε που η ευρωπαϊκή κάνουλα θα έχει κλείσει για την Ελλάδα και θα έχει ανοίξει για άλλες χώρες που θα την έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

Τότε που οι πολιτικοί θα έχουν χάσει (όπως έχουν ήδη αρχίσει) ένα μεγάλο μέρος της ρουσφετολογικής τους εξουσίας και θα έχουν να διαλέξουν ανάμεσα στην ουσιαστική δράση και στην περιθωριοποίηση.

Τότε που το Κράτος εξαντλημένο οικονομικά από τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την προσαρμογή στη «Νέα Οικονομία», δε θα έχει στη λίστα των προτεραιοτήτων του τη στήριξη του πολιτισμού ή την ανάπτυξη της περιφέρειας.

Κι αυτό είναι το τεράστιο σοκ. Γιατί όταν έχεις μάθει για πολλές δεκαετίες να ψηφίζεις ένα κόμμα ή ένα

πρόσωπο με υστερόβουλες σκέψεις κι όχι βάσει πολιτικών αντιθέσεων ή συνθέσεων, όταν έχεις μάθει να ξερκίζεις το κακό ρίχνοντας την ευθύνη στο σύστημα, όταν έχει μάθει να αναπτύσσει οικονομικά με βάση τις προκηρύξεις των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και των ανεξέλεγκτων χρηματοδοτήσεων, δύσκολα μπορείς να δεχτείς ότι ήρθε η ώρα που θα τα πρέπει να τα κάνεις όλα μόνος σου.

Εδώ θα φανεί η πραγματική θέληση της κάθε περιοχής να ξεχωρίσει. Γιατί αν πραγματικά το θέλει, θα σταματήσει να λειτουργεί με μικροπολιτικά κριτήρια στις επιλογές της. Θα σταματήσει να δίνει τόσο μεγάλη εξουσία στις πάσης φύσεως παρέες, αλλά θα συνειδητοποιήσει ότι η λέξη – κλειδί είναι η συνεργασία. Θα μάθει να κάνει κριτική όχι μόνο στους άλλους, μα και στον ίδιο της τον εαυτό. Θα μάθει να κατεβαίνει στο δρόμο όχι μόνο τις παραμονές των εκλογών, αλλά και για να διεκδικεί λύσεις στα προβλήματά της.

Πόσες περιοχές και πόσες τοπικές κοινωνίες στην Ελλάδα θα ανταποκριθούν σε αυτές τις νέες απαιτήσεις; Δεν είναι εύκολο γιατί μοιάζει –και είναι– ζήτημα παιδείας και πολιτικής κουλτούρας. Μήπως, όμως, είναι προτιμότερη μια τέτοια περίοδος ανακατατάξεων, από τη συνέχιση μιας παρατεταμένης και συχνά αδικαιολόγητης αίσθησης αναπτυξιακής ευημερίας;

Ανδρέας Γ. Τσιλίρας

BCM

Πρόγραμμα Διατροφής & Δίαιτας

Η PreCon σας προσφέρει και στην Ελλάδα το πρόγραμμα Διατροφής και Δίαιτας BCM (από τα αρχικά των λέξεων Body Cell Mass= Κυτταρική μάζα υαμινας). Το πρόγραμμα είναι επιστημονικά τεκμηριωμένο και εφαρμόζεται με επιτυχία σε εκατομμύρια συμμετέχοντες σε 8 Ευρωπαϊκές χώρες. Με βάση το τριπτικό Ιατρός - μέτρηση - προϊόν σας οδηγεί στην απώλεια περιττού λίπους.

Χρειάζεται ιατρική παρακολούθηση για να ακολουθήσω ένα πρόγραμμα δίαιτας;

Η ιατρική παρακολούθηση από την αρχή και καθ'όλη την διάρκεια είναι ακρογωνιαίος λίθος ενός διατροφικού προγράμματος. Για τον λόγο αυτόν οι γιατροί που επέλεξαν να εφαρμόσουν το πρόγραμμα της PreCon αρχικά μετρούν την συνολική τών αιμάτων χρησιμοποιώντας την βιοηλεκτρική ανάλυση. Με βάση αυτή την μέτρηση καθορίζουν εξατομικευμένο πρόγραμμα για τον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του οργανισμού του. Οι γιατροί καθ'όλη την διάρκεια του προγράμματος παρακολουθούν την εξέλιξη και την πρόοδο σας με τακτικές μετρήσεις και σας δίνουν τις ανάλογες οδηγίες. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν 3.000 γιατροί σε 8 Ευρωπαϊκές χώρες και περίπου 300 στην Ελλάδα.

Θα αισθάνομαι ότι πεινάω;

Έχει αποδειχθεί ότι το αίσθημα της πείνας στους παχυσαρκούς οφείλεται στην υψηλή ινσουλινική απάντηση καθώς επίσης στην έλλειψη θρεπτικών συστατικών και όχι στο θερμικό έλλειμμα των γευμάτων. Κατά συνέπεια η απώλεια βάρους δεν ταυτίζεται υποχρεωτικά με την πείνα. Τα προϊόντα της PreCon προκαλούν χαμηλή ινσουλινική απάντηση, παρέχουν όλα εκείνα τα θρεπτικά συστατικά (πρωτεΐνες - υδατάνθρακες - λίπος και βιταμίνες - μέταλλα - ιχνοστοιχεία) που χρειάζεται ο οργανισμός για να μπορεί να συντηρηθεί (διατηρώντας την μύκη του μάζα) και να χάσει μόνο το περίετο λίπος. Το πρόγραμμα που σας προτείνει ο γιατρός είναι εξατομικευμένο και προσαρμοσμένο στις θερμίδες ανάγκες και στις διατροφικές συνήθειες του καθένα. Περιλαμβάνει αποκλειστικά τρία γεύματα ημερησίως εκ των οποίων 1 έως 2 είναι υποκατάστατο γεύματος BCM Basic.

Πού οφείλεται η επιτυχία του προγράμματος της PreCon;

Το πρόγραμμα της PreCon λειτουργεί πολύ απλά. Σκοπό έχει την απώλεια περιττού λίπους και την διατήρηση της μύκης μάζας. Αυτό επιτυγχάνεται με την επιμήκυνση του χρόνου κατά τον οποίο ο οργανισμός (εντελώς φυσικό) καιεί το περίετο λίπος.

Λήψη τροφής

Χαμηλή ινσουλινική απάντηση

Καύση Λιπών (για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα)

Βελτίωση τω σωματική σύνθεσης

Τι είναι η διατροφική πυραμίδα;

Η διατροφική πυραμίδα είναι ο διαχωρισμός των τροφών ανάλογα με τις ανάγκες του οργανισμού σε θρεπτικά στοιχεία. Στην βάση βρίσκονται υδατάνθρακες όπως πατάτες, ψωμί ολικής αλέσεως, ρυζι, δημητριακά, φρούτα, λαχανικά κ.α. που αποδίδουν ενέργεια, είναι πλούσιοι σε φυτικές ίνες και πρέπει να λαμβάνονται καθημερινά σε αφθονες ποσότητες, γιατί δημιουργούν το αίσθημα του κορεσμού. Στο μεσαίο τομέα κατατάσσονται τρόφιμα που προσφέρουν απόλαυση όπως τα γαλακτοκομικά, το κρέας, τα ψάρια και τα αυγά τα οποία περιέχουν ζωικό λεύκωμα υψηλής βιολογικής αξίας και άλλα θρεπτικά συστατικά που συμπληρώνουν τα τρόφιμα της βάσης. Στην κορυφή της πυραμίδας κατατάσσονται τροφές που προσφέρουν γεύση όπως φυτικά έλαια, μαγειρικά λίπη, ξηροί καρποί, κ.α. τρόφιμα πολύ σημαντικά αλλά που πρέπει να καταναλώνονται σε μικρές ποσότητες.

Ποια είναι τα προϊόντα της PreCon;

Τα προϊόντα της PreCon είναι εγκεκριμένα από τον Ε.Ο.Φ. 100% φυσικά χωρίς χρώματα και συντηρητικά, πλούσια σε όλα τα απαραίτητα θρεπτικά συστατικά.

Είναι υποκατάστατα γεύματος για τον έλεγχο του σωματικού βάρους.

Είναι ιδιαίτερα προσιτά και συμπληρώνουν την σωστή διατροφή σας.

Για οποιαδήποτε πληροφορία
Τηλεφωνική γραμμή χωρίς χρέωση
☎ 0800 11 323232

PreCon
Prevention Concepts

Βουλγαρη 46-50, 54248 Θεσσαλονίκη
Τηλ. 0310 321830,1 fax 0310 316666
Λ. Βασ. Σοφίας 79, 11521 Αθήνα
Τηλ. 0107297722 fax 0107297723
email: precon@the.forthnet.gr
www.precon.gr

οδόντα αντίοδόντος

Το θαύμα των κ. Νικολόπουλου και Σπηλιωτόπουλου Το έκαναν το θαύμα τους οι βουλευτές Αχαΐας της ΝΔ Σπήλιος Σπηλιωτόπουλος και Νίκος Νικολόπουλος. Εκεί που τα μέσα ενημέρωσης του Νομού, τους παρακαλούσαν (όπως και όλους τους βουλευτές) να πιέσουν όσο μπορούν για να εφαρμόζεται ο νόμος που θέλει τον προϋπολογισμό για διαφήμιση κρατικών οργανισμών να κατανέμεται κατά 30% στα μέσα ενημέρωσης της περιφέρειας, αυτοί έπραξαν το ακριβώς αντίθετο.

Υπέβαλαν ερώτηση στη Βουλή για τη «σπατάλη» του δημόσιου χρήματος σε διαφημιστικές καταχωρήσεις. Αποτέλεσμα; Η ερώτησή τους να «πιάσει τόπο» και ως πρώτο βήμα να ακυρωθούν όσες καταχωρήσεις της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας είχαν δοθεί σε έντυπα της περιοχής. Χάθηκαν, λοιπόν, κάποια εκατομμύρια από τον Τοπικό Τύπο (που, ας μην κρυβόμαστε, αυτά περιμένει αρκετά συχνά για να επιβιώσει) και έπεται συνέχεια.

Άντε τώρα να ζητήσεις από τους συγκεκριμένους βουλευτές να βοηθήσουν για πιο δυσνόητα θέματα όπως ο πολιτισμός ή η ποιότητα ζωής. Αφήστε το καλύτερα...

Καποδιστριακές ανησυχίες Από εκεί που δεν το περιμέναμε έρχονται τελικά τα καλύτερα νέα. Διαβάσαμε με πολύ ενδιαφέρον τις μετεκλογικές δηλώσεις των νέων (ή επανεκλεγέντων) Δημάρχων της περιοχής κι εκεί που σταθήκαμε περισσότερο ήταν στα λόγια ή στις προθέσεις δύο εξ αυτών, που φαίνεται να έχουν πολιτιστικές... ανησυχίες.

Ο νεοεκλεγείς Δήμαρχος Λευκασίου Γιώργος Μπουγιούκος κατ' αρχήν, φαίνεται να

έχει οκ ολίγες ιδέες. Εταιρεία Ανάπτυξης Πολιτισμού στην περιοχή του αρχαίου Κλείτορα, περαιτέρω αξιοποίηση του Σπηλαίου των Καστριών, ανάδειξη του Λάδωνα ως χώρο προσέλκυσης τουριστών και πάνω απ' όλα, κυνήγι κοινοτικών επιδοτήσεων, που υπάρχουν και παραμένουν ανεκμετάλλευτοι από αρκετές περιοχές της Αχαΐας.

Ο δεύτερος Δήμαρχος, επανεκλεγείς αυτός, που φαίνεται να έχει μια ιδιαίτερη ματιά στα πράγματα, είναι ο κ. Γιώργος Αλεξόπουλος, δήμαρχος Ωλενίας, που προσανατολίζεται, όπως διαβάσαμε, στην ίδρυση Κέντρου Μελετών Δυτικής Αχαΐας. Στο πλαίσιο αυτού του Κέντρου θα υπάρχουν περιθώρια μελέτης της ιστορίας της Δυτικής Αχαΐας, θα αξιοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες, θα γίνουν ειδικές εκδόσεις και θα αναζητηθούν συνεργασίες με επιστήμονες για την οργάνωση εκδηλώσεων, συνεδρίων και καταγραφής του πλούσιου παρελθόντος της περιοχής.

Μακάρι να είχαμε πιο συχνά την ευκαιρία για τέτοιου είδους θετικές διαπιστώσεις, ειδικά στους «καποδιστριακούς» Δήμους, αρκετοί από τους οποίους δε δικαίωσαν τις προσδοκίες των κατοίκων τους, ίσως και γιατί έμειναν σε πολλά σημεία αβοήθητοι από την κεντρική διοίκηση.

Ένα χαμένο τρένο Ένα μνημείο που θα μπορούσε να γίνει σημείο αναφοράς, αλλά που δυστυχώς φαίνεται να το προορίζουν για γραφεία, έχουν και δεν το αξιοποιούν στο Δήμο των Βραχαιϊκών. Πρόκειται για τον παλιό σταθμό του ΟΣΕ, που ενώ είχε ξεκινήσει να χρησιμοποιείται για πολιτιστικές εκδηλώσεις, τον τελευταίο καιρό η Δημοτική Αρχή το διάλε-

ξε για να στεγάσει το νέο... Δημαρχείο, αφήνοντας έτσι κατά μέρος όλες τις προτάσεις που ήθελαν να στεγάζονται εκεί όχι μόνο οι πολιτιστικές ομάδες της περιοχής (Θεατρική ομάδα, χορωδία κ. τ. λ.), αλλά και καινούριες νεανικές προσπαθίες. Στον ίδιο χώρο θα μπορούσαν να φιλοξενηθούν και προσκεκλημένες εκδηλώσεις, ακόμα και μια μικρή βιβλιοθήκη.

Θα θέλαμε πολύ να δούμε το νέο Δήμαρχο Παύλο Γριτσώνη να αναθεωρεί το στόχο του προκατόχου του και να επιστρέφει το σταθμό στην πρότερη (και φυσιολογική του) χρήση. Άλλωστε μια καλή παράδοση που υπάρχει στην περιοχή με τις δωρεές του αείμνηστου Σταυρόπουλου και άλλες δραστηριότητες, δεν μπορεί να συνεχίζεται με την καταστροφή μοναδικών χώρων πολιτισμού και ιστορίας.

Χώρος άνευ ταυτότητας Ανακαινίστηκαν, όπως ανακαινίστηκαν οι πρώην Σταφιδαποθήκες Μπάρρου, πήραν μετά από πολλές περιπέτειες το τελικό (;) τους όνομα ως «Κέντρο Τεχνών» και τώρα που φιλοξενούν πια μαζικά εκδηλώσεις ανακαλύφθηκε το σημαντικότερο πρόβλημα του χώρου: Δεν έχει καμία ταυτότητα. Φιλοξενεί και διατίθεται για τα πάντα. Από εκδηλώσεις της Τροχαίας, μέχρι εικαστικές αναζητήσεις κι από επιστημονικές ημερίδες μέχρι πολιτικές συγκεντρώσεις.

Δεν ψάχναμε, όμως, για ένα χώρο – μπαλαντέρ σε εκείνη την περιοχή. Στο δρόμο που αποτελεί την πρώτη εικόνα των τουριστών από την Πάτρα, και ταυτόχρονα στο πιο δημοφιλές στέκι των άστεγων Κούρδων, κάτι άλλο χρειάζεται κι όχι ένας ουδέτερος και άχρωμος χώρος. Προτάσεις υπάρχουν και μπορούν να βρεθούν κι άλλες. Διαλέγουμε δύο που νομίζουμε πως ταιριάζουν περισσότερο:

– Αναβαθμισμένος χώρος τουριστικής υποδοχής, πληροφόρησης, έδρα της Τουριστικής Αστυνομίας και μόνιμης έκθεσης για την Πάτρα σε συνδυασμό με το γειτονικό «Info Center».

– Κέντρο ανάδειξης της πολυπολιτισμικότητας της

Πάτρας με προσεκτικές φυσικά επιλογές και επιστημονική προσέγγιση.

Ας απορριφθούν οι συγκεκριμένες προτάσεις. Ας γίνει, όμως, κάτι συγκεκριμένο κι ας μη μείνει ένας τέτοιος χώρος τόσο αδιάφορος όσο είναι τώρα...

Επέκταση με όρια Ποιο είναι το πιο σοβαρό πρόβλημα που τέθηκε από τους εμπειρογνώμονες που ήρθαν να εξετάσουν την υποψηφιότητα της Πάτρας για τους Μεσογειακούς του 2009; Μα το γεγονός ότι ο φάκελος πρότεινε να γίνονται αρκετά αθλήματα σε πόλεις μακριά από την Πάτρα, ακόμα και σε άλλο νομό. Όμως η υποψηφιότητα μιλά για Πάτρα κι όχι για Δυτική Ελλάδα. Γι' αυτό και επισημάνθηκε η ανάγκη να βρεθούν λύσεις γειτονικές στην Πάτρα.

Ανάλογο δίλημμα μας απασχολεί και σε ό, τι αφορά στην Πολιτιστική Πρωτεύουσα. Μπορεί εκεί να απομένει μόνο η τυπική έγκριση για την Πάτρα και το 2006, όμως και πάλι το πρόβλημα παραμένει. Αρκετοί μιλούν για εκδηλώσεις και δραστηριότητες που θα επεκταθούν αρκετά έξω από την Πάτρα και έχουν δίκιο, αν σκεφτούμε μάλιστα ότι οι οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μιλούν όντως για περιφερειακή δομή της οργάνωσης της κάθε Πολιτιστικής Πρωτεύουσας. Αρκεί, θα προσθέταμε εμείς, τέτοιες προτάσεις για προβολή της περιφέρειας να μην εμπεριέχουν κρυφούς επεκτατισμούς διαφόρων συμφερόντων, ούτε πολιτικές βλέψεις, αλλά να γίνονται όταν υπάρχει πραγματική ανάγκη.

Δείγματα ανανέωσης... Μπράβο στη Διακείδιο Σχολή Λαού που αποφάσισε, πιο δειλά πέρυσι, πιο ξεκάθαρα φέτος, να ανανεώσει το πρόγραμμα των εκδηλώσεών της. Παρουσιάσεις βιβλίων (όπως η πρώτη που διοργανώνεται στην Πάτρα για το νέο μυθιστόρημα της Αθηνάς Κακούρη «Ο χαρταετός»), πολιτικές εκδηλώσεις μνήμης (όπως αυτή για τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Παναγιώτη Κανελλόπουλου) και άλλες ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες, συνέθεσαν το πρόγραμμα του πρώτου τριμήνου, με-

οδόντααντίοδόντος

χρι δηλαδή το τέλος του 2002. Αναμένουμε με πολύ ενδιαφέρον τη συνέχεια, που μπορεί να είναι η αφορμή για να γνωρίσει περισσότερος κόσμος αυτό τον ιστορικό χώρο.

...**Και επανάληψης** Στον αντίποδα της ανανέωσης για τη Διακειδίο, στέκονται δυστυχώς τα «Πρωτοκλήτεια». Οι εκδηλώσεις που διοργανώνονται κάθε Νοέμβριο με αφορμή τη γιορτή του πολιούχου Αγίου Ανδρέου, δεν κάνουν τίποτα άλλο από το να επιβεβαιώνουν κάθε χρόνο τη μεγάλη ευκαιρία που χάνεται. Μια γιορτή που θα μπορούσε να κάνει την Πάτρα κέντρο ευρύτερου ενδιαφέροντος, εξαντλείται σε επαναλαμβανόμενες κάθε χρόνο εκδηλώσεις και σε θρησκευτικές τελετές που δε συνδυάζονται όμως με την έλευση θρησκευτικού τουρισμού που έχει ανάγκη η Πάτρα. Μοναδική λύση που βλέπουμε η ανανέωση των προσώπων που εμπλέκονται στη συγκεκριμένη διοργάνωση και η προώθηση συνεργασιών που έχουν τη διάθεση να συνεισφέρουν με νέες ιδέες.

Συμφέρε το χάος Τώρα που πέρασαν και οι δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές και δόθηκαν τα απαραίτητα (μυστικά ή φανερά) κονδύλια από τους υποψήφιους, μήπως πρέπει να ξεκαθαριστεί το ραδιοφωνικό και τηλεοπτικό τοπίο στην Πάτρα και το νομό Αχαΐας; Μήπως πρέπει οι ίδιοι οι τοπικοί σταθμοί να πιέσουν για να δούμε επιτέλους ποιοι και πόσοι σταθμοί θα πάρουν άδεια ώστε να μην κρατούνται πια όμηροι όλοι όσοι έχουν επενδύσει χρήματα, όνειρα και φιλοδοξίες στο συγκεκριμένο χώρο. Εκτός αν πρέπει να περάσουν κι όλες οι μεγάλες ευκαιρίες διαφημιστικής χρηματοδότησης στις οποίες όλοι προσβλέπουν. Δεν είναι και λίγες:

Εθνικές εκλογές (2003 – 2004), Ολυμπιακοί Αγώνες (2004), Πολιτιστική Πρωτεύουσα (2006), νέες Δημοτικές και Νομαρχιακές Εκλογές (2006), νέες εθνικές εκλογές (;), Μεσογειακοί Αγώνες (2009)... Μήπως τελικά είναι υποκριτικά τα παράπονα όσων διαμαρτύρονται για το ραδιοτηλεοπτικό χάος και στην πραγματικότητα κανείς δε θέλει να δοθεί μια οριστική λύση από το φόβο μήπως ανήκει στους χαμένους;

Η περιπέτεια ενός ερευνητή Το αντιμετωπίζουμε συχνά το πρόβλημα, γι' αυτό και το μεταφέρουμε. Έστω ότι κάποιος ερευνητής από την Ελλάδα ή το εξωτε-

ρικό θέλει να μελετήσει κάτι γύρω από την ιστορία της Πάτρας και της περιοχής. Ας παρακολουθήσουμε τα βήματά του:

Θα προσπαθήσει πρώτα, όπως είναι φυσικό τα τελευταία χρόνια, να αξιοποιήσει το Ίντερνετ. Τι θα βρει; Ελάχιστα πράγματα. Καμιά οργανωμένη προσπάθεια, ούτε για την προβολή των στοιχείων της ιστορίας, αλλά και ούτε για την ταξινόμηση των πηγών τις οποίες μπορεί να αναζητήσει.

Θα επιχειρήσει μετά να μπει στη Δημοτική Βιβλιοθήκη όπου ξέρεi πως υπάρχει μια σπουδαία συλλογή. Κι εκεί το χάος. Ένα απειροελάχιστο ποσοστό βιβλίων είναι περασμένο στο ηλεκτρονικό σύστημα κι έτσι ή θα πρέπει να δει έναν προς έναν όλους τους τόμους (που δε γίνεται) ή θα πρέπει να ρωτήσει έναν εξειδικευμένο υπάλληλο (που δεν υπάρχει).

Θα πάει κατόπιν στο Δήμο και τη Νομαρχία για να βρει ένα, έστω αμυδρά, αρμόδιο τμήμα. Αστεία πράγματα. . . Θα τον παραπέμπουν από το ένα γραφείο στο άλλο, χωρίς κανείς να μπορεί να τον βοηθήσει. Όσο για ένα έστω υποτυπώδες αρχείο, ούτε λόγος... Κάποιες αποθήκες υπάρχουν, στις οποίες δεν επιτρέπεται καν η πρόσβαση κι αυτό είναι όλο.

Θα κρατήσει κι άλλο ο αγώνας του. Μέχρι να βρει, αν έχει τον τρόπο, κάποιους ιδιώτες μελετητές και μερικούς τόμους στα βιβλιοπωλεία της πόλης. Μια φωτεινή εξαίρεση υπάρχει μόνο: Το Μουσείο Τύπου της τοπικής Ένωσης Συντακτών, που αποτελεί ένα πραγματικό θησαυρό γνώσης και πληροφόρησης, προσβάσιμο μάλιστα σε όλους.

Με μια τέτοια πραγματικότητα πώς περιμένουμε να γίνει η Πάτρα (όπως πιθανώς να το αξίζει) ένα ακόμα κέντρο επιστημονικής μελέτης για Έλληνες και ξένους ερευνητές; Και πώς να μην υπάρχουν τεράστια βιβλιογραφικά κενά στην πρόσφατη και παλιότερη ιστορία της περιοχής;

Β Ι Β Λ Ι Ο Π Ω Λ Ε Ι Ο

Πρωτοπορία

Καλές Γιορτές

Πάτρα, Γεροκωστοπούλου 31-33, Τηλ. 2610 278727

Αθήνα, Γραβιάς 3-5, Τηλ. 210 3801591

Θεσσαλονίκη, Λ. Νίκης 3, Τηλ. 2310 226190

www.protoporia.gr

Ο μπουφές της Πολιτιστικής

«Πόδια που τρέχουν στο παραμικρό σφύριγμα του κέρδους

κι ας είναι τόσο κουρασμένα...»

Γ. Σεφέρης

Παραμονές των Δημοτικών Εκλογών παρατηρήθηκαν σε ιδιωτικούς χώρους συγκεντρώσεις πολιτών που ενδιαφέρονταν για το δημόσιο θέμα της Πάτρας ως Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης. Οι συμμετέχοντες αποκλήθηκαν «άνθρωποι του πολιτισμού». Ο όρος είναι νεοπαγής, περίεργος και αρκετά ρατσιστικός. Τι σημαίνει «άνθρωποι του πολιτισμού» και ποιοι και γιατί αποκλείονται να είναι και αυτοί «άνθρωποι του πολιτισμού» στους ιδιωτικούς αυτούς χώρους;

Οφείλω βέβαια να πω, πως στις συναθροίσεις αυτές ευτυχώς συμμετείχαν ελάχιστοι συγγραφείς και διανοούμενοι. Παρακάμπτω όμως αυτά τα επί του τύπου ερωτήματα για να δω λίγο την ουσία. Ως «άνθρωποι του πολιτισμού» εμφανίζονται δύο ρευστές και δυσδιάκριτες μεταξύ τους κατηγορίες. Η μια κατηγορία είναι οι συγγραφείς και οι καλλιτέχνες, η άλλη κατηγορία είναι οι διανοούμενοι. Ανάμεσά τους κινούνται και ελίσσονται οι εμπορευόμενοι τα πολιτιστικά προϊόντα και μερικοί γενικώς κοσμικοί. Εδώ υπάρχει ένα αμείλικτο ερώτημα. Γιατί αυτές οι κατηγορίες να ενδιαφέρονται πρωτίστως και αποκλειστικώς για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα; Σε τι θα ωφεληθούν αυτοί που είναι αδιάφορο για όλες τις άλλες κοινωνικές τάξεις και επαγγέλματα της πόλης μας; Π.χ. η Θεσσαλονίκη υπήρξε Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ελλάδας. Πέρασε καιρός και έγινε απολογισμός (και παραγράφησαν και ποινικά αδικήματα) και έμεινε κάτι εκεί σε οικοδομές και αναπαλαιώσεις και ωφελήθηκαν οι πάντες στη Θεσσαλονίκη γι' αυτόν και μόνο το λόγο. Ούτε οι διανοούμενοι της Θεσσαλονίκης έγιναν περισσότερο διανοούμενοι ούτε οι συγγραφείς αύξησαν την ποιότητά τους και την ποσότητά τους. Ο μοναχικός Ντίνος Χριστιανόπουλος που απέφυγε να αναμιχθεί στην όλη βαβούρα υπήρχε πριν

και υπάρχει και μετά γιατί υπάρχει το έργο του.

Οι καλλιτέχνες και οι συγγραφείς λοιπόν, προσφέρουν στον πολιτισμό με ΤΟ ΕΡΓΟ τους πρωτίστως και το έργο τους κατ' εξοχήν πρέπει να τους απασχολεί και αν έχουν έργο ωφελούν τον πολιτισμό περισσότερο από το θεσμό των πολιτιστικών πρωτευουσών. Έργο του διανοούμενου είναι ο διαλογισμός σε θέματα κοινωνικά και φιλοσοφικά κι αν είναι ακτιβιστής, η κριτική της εξουσίας, ο καταγγελτικός λόγος, η ανατροπή της καθεστωτικής αντίληψης, ο κοινωνικός προβληματισμός, η αγρύπνια για τα παγκόσμια προβλήματα που συνήθως είναι και προβλήματα της πόλης που ζει. Έργο του διανοούμενου π.χ. είναι να μιλήσει για την περιθωριοποίηση των νέων, για τα θέματα της βίαιης παγκοσμιοποίησης, τους μετανάστες που κοιμούνται στο κρύο του λιμανιού της Πάτρας ακόμα και για τον εκχυδαϊσμό που υφίσταται η πόλη μας από τη λουστραρισμένη επιχειρηματική δραστηριότητα.

Δυστυχώς δεν βλέπω στους «ανθρώπους του πολιτισμού» που συμμετείχαν σε αυτές τις ιδιωτικές συναθροίσεις για την πολιτιστική να εκφέρουν δημόσια έστω μια μικρή κουβέντα για προβλήματα βασανιστικά του πολιτισμού μας. Έτσι μου φαίνεται λίγο ύποπτη αυτή η σπουδή, αυτή η απομόνωση του θέματος της πολιτιστικής ως θέμα που κατ' εξοχήν απασχολεί τους συναθροιζόμενους και μόνον αυτούς. Γιατί τάχα, προσφέρονται τόσο ενθουσιωδώς αυτοί, ως τροφοδοσία του μπουφέ της Πολιτιστικής; Αν τα πράγματα γίνουν όπως φοβάμαι πως θα γίνουν και όλοι τρέξουν στο σφύριγμα του κέρδους, το μεγάλο διακύβευμα στην πόλη μας θα είναι ο Πολιτισμός.

Οι στίχοι του Γιώργου Σεφέρη προέρχονται από το ποίημά του «Τελευταίος σταθμός»

Παλαιά Σφαγεία Πατρών. Έργο του αρχιτέκτονα Γεώργιου Λυκούδη.
Ανεγέρθηκαν το 1903 επί δημαρχίας Δημητρίου Βόiton

Μερικά πράγματα
δεν πρέπει
να αλλάζουν ποτέ...

ΠΑΛΑΙΑ ΣΦΑΓΕΙΑ

ΙΔΙΟΣ ΧΩΡΟΣ. ΑΛΛΗ ΧΡΗΣΗ

ΑΚΤΗ ΔΥΜΑΙΩΝ 84, 263 33 ΠΑΤΡΑ • ΤΗΛ. & FAX: 2610 314161

Ένα ξαφνικό ραντεβού...

Rabila Co στο «Επίκεντρο»

Φωτογραφίες: Βίκυ Σπυριδωνος

Έτσι, χωρίς να σας προειδοποιήσουμε από τις σελίδες του περιοδικού, είπαμε να σας καλέσουμε στις αρχές του Νοεμβρίου σε ένα έκτακτο ραντεβού. Αποτελεί, άλλωστε, σταθερή μας προτίμηση η στήριξη των πιο αξιόλογων προτάσεων και προσώπων από όσα υπάρχουν και δραστηριοποιούνται στην πόλη.

Έτσι, λοιπόν, το τριήμερο 2 - 4 Νοεμβρίου το «δ» βρέθηκε στο «Επίκεντρο» για την παράσταση της Σοφίας Καμαγιάννη «Rabila Co». Ένας στίχος του Αρτώ ήταν η αφορμή για τον τίτλο της παράστασης που συνδύασε με έναν πρωτότυπο τρόπο τη μουσική και τις άλλες ιδέες της Σοφίας, με τις χορογραφίες της Ολυμπίας Αγαλιανού και τα κείμενα του Άντονεν Αρτό και άλλων επιλεγμένων συγγραφέων.

Επί σκηνής το σύνολο «Κρούσις» του Δημοτικού Ωδείου Πατρών που γίνεται όλο και καλύτερο, η πιανίστα Μαρία Μιχαλοπούλου, ο Κώστας Σηφάκης, η Τέτα Χαντζάρα, οι χορεύτριες Κωνσταντίνα Μικρούτσικου και Ν. Καρμύρη, οι φωτισμοί του Στράτου Κου-

τράκη, αλλά και ένας πίνακας του Σαλβαντόρ Νταλί που έδινε και εικαστικά τον έτσι κι αλλιώς σουρεαλιστικό και συμβολικό τόνο της παράστασης.

Το «Επίκεντρο» γέμισε και τις τρεις μέρες από, νεανικό στην πλειοψηφία του, κοινό που ήρθε είτε για να ακούσει μια ακόμα ιδέα της Σοφίας Καμαγιάννη, είτε παρασυρμένο από την ενδιαφέρουσα πρόταση. Ανάμεσά του και οι... κοσμικές (έτσι δε συνηθίζεται να λέμε σε τέτοιες περιπτώσεις;) παρουσίες: Ο Χρήστος Θηβαίος, ο Διονύσης Καρατζάς, ο Γιάννης Δημαράς και αρκετοί ακόμα φίλοι της Σοφίας και των διαφορετικών προτάσεων.

ANTIQUE
ΑΛΗ ΜΙΑ ΦΟΡΑ

DOMENICA ΜΕΣΑ ΣΤΗ
ΒΟΥΛΗ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ.

ΟΝΕ
ΕΧΩ ΤΟΣΑ ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ

ΑΝΝΑ ΒΙΣΣΗ
ΤΑΣΕΙΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΡΑΗΣ
ΠΕΣ ΜΟΥ ΤΙ ΝΙΘΘΕΙΣ

ΚΑΙΗ ΓΑΡΙΠΗ
ΜΙΑ ΚΑΡΑΙΑ

Ν. ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ ΤΟΣΗ
ΑΓΑΠΗ ΠΟΣ ΝΑ ΧΑΘΕΙ

ΑΛΗΣΙΤΙΣ ΠΡΟΤΩΦΑΤΗ
ΠΕΣ ΜΟΥ ΘΑΛΑΣΣΑ

ARCHIVE YOU ALL
LOOK THE SAME TO ME

BADLY DRAWN BOY

BECK SEA CHANGE

BRUCE SPRINGSTEEN
THE RISING

EVIL HEAT

SIGUR ROS

MARIO FRANGOULIS
SOMETHING I DREAM

EMINEM
THE EMINEM SHOW

μόρφωση Books

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ
ΝΤ' ΑΛΑΜΠΕΡ ANDREW
CRUMEY

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΚΟΥΛΙΔΗΣ.

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΣΕ
ΠΟΛΕΜΟ Ο ΚΟΣΜΟΣ
ΜΕΤΑΤΗΝ
11η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ψυχαγωγία video

007 NIGHTFIRE

COLIN MACRAE
RALLY 3

ETERNAL DARKNESS

LORD OF THE RINGS
THE TWO TOWERS

διασκέδαση pc games

FIFA FOOTBALL 2003

HARRY POTTER AND
THE CHAMBER OF
SECRETS

LORD OF THE RINGS
THE FELLOWSHIP OF
THE RING

NBA LIVE 2003

δωρο dvd

SPIDER-MAN

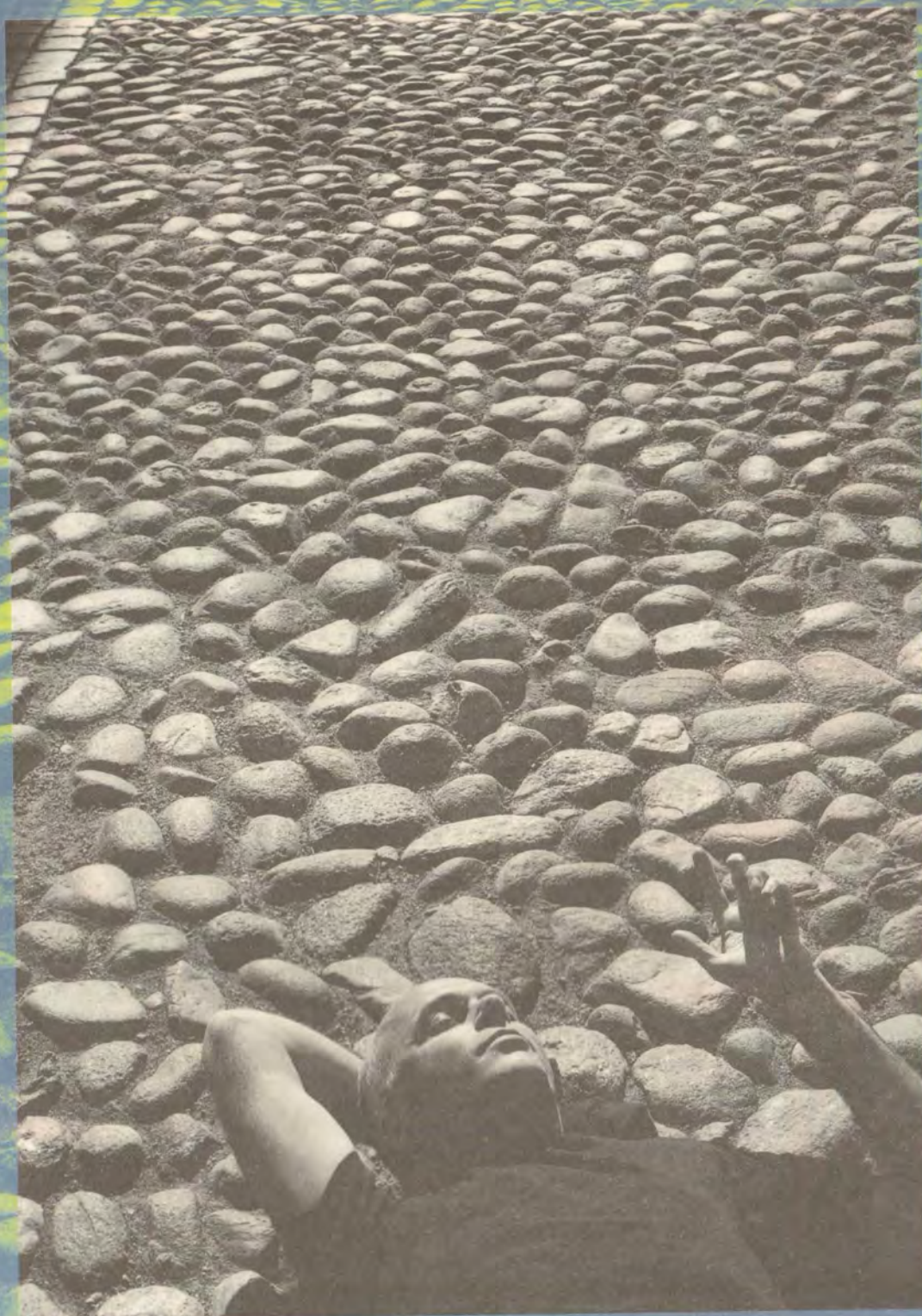
STUART LITTLE 2

THE SCORPION KING

FROM HELL

Διεθνείς Φωτογραφικές Συναντήσεις Πάτρας

Μια γιορτή για την όγδοη τέχνη

Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Σκόπελος... Και τώρα Πάτρα; Γιατί όχι...

Κάπως έτσι φαίνεται να σκέφτηκε το Ελληνικό Κέντρο Φωτογραφίας και αποφάσισε να κατέβει και προς το Νότο, συνεχίζοντας να δημιουργεί νέα στέκια για την τέχνη της φωτογραφίας.

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΔΥΝΑΜΙΚΑ ΚΑΙ ΕΒΑΛΕ ΤΗΝ ΠΑΤΡΑ ΣΤΗ ΛΙΣΤΑ ΤΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Η κάθοδος, όμως, αυτή δεν αφορούσε μόνο μια – δύο εκθέσεις, γεγονός που στο κάτω κάτω δεν ήταν και ιδιαίτερα δύσκολο, αλλά μια ολοκληρωμένη προσπάθεια για τη δημιουργία ενός νέου θεσμού που θα είναι βιώσιμος και θα αξιοποιήσει μελλοντικά και το φωτογραφικό δυναμικό της πόλης.

Το όνομα αυτού «Διεθνείς Φωτογραφικές Συναντήσεις Πάτρας». Έδωσε το πρώτο του «παρών» το δεκαήμερο 29 Νοεμβρίου – 8 Δεκεμβρίου και εκτός από την καλλιτεχνική του προσφορά πέτυχε και κάτι άλλο, πολύ σημαντικό. Να ενώσει κάτω από την ομπρέλα του μια σειρά από χώρους,

σε διάφορα σημεία της πόλης, οι οποίοι φιλοξένησαν μία ή περισσότερες από τις εκδηλώσεις του πλούσιου προγράμματος.

Παλαιό Δημοτικό Νοσοκομείο, Σταφιδαποθήκες Μπάρρου, Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου, Παλαιά Σφαγεία Πατρών, Θέατρο «Λιθογραφείο», Αγγλικανική Εκκλησία, Αίθουσα Τέχνης «Ζέρβας»... Μια βόλτα ανάμεσα στα δύο άκρα της Πάτρας, έκανε τον επισκέπτη κοινωνό μερικών εκατοντάδων φωτογραφιών από καλλιτέχνες όλου του κόσμου και τον ταξίδευε σε όλο τον κόσμο.

Τον πήγαινε πίσω στο χρόνο και του έδινε την ευκαιρία να δει έργα μερικών από τους θρύλους της ελληνικής φωτογραφίας: Της Βούλας Παπαϊωάννου, του Κώστα Μπαλάφα και του Δημήτρη Χαρισιάδη.

Τον ταξίδευε και στα Βαλκάνια και του σύστηνε μια ομάδα Βαλκάνιων καλλιτεχνών, ενώ ταυτόχρονα τον έφερνε κοντά στην καθημερινή ζωή των τσιγγάνων, έτσι όπως την είδαν και την κατέγραψαν 21 έλληνες φωτογράφοι.

Όσο για την Πάτρα, είχε φυσικά τη δική της καλλιτεχνική συμμετοχή. Το Φωτογραφικό Τμήμα των Πολιτιστικών Ομάδων των Φοιτητών του Πανεπιστημίου είχε έργα

Οι Συναντήσεις δεν είχαν, όμως, μόνο εκθέσεις, Είχαν και σεμινάρια – διαλέξεις (από το φωτορεπόρτερ Γιάννη Μπεχράκη και το φωτογράφο Κώστα Αντωνιάδη), είχαν και συζητήσεις μεταξύ παλιών και νέων φωτογράφων, όπως επίσης και εγκαίνια από γνωστές προσωπικότητες της πολιτικής και της τέχνης από την Πάτρα και όχι μόνο.

Για αυτή τη γιορτή της φωτογραφίας συνεργάστηκαν εκτός από το Δήμο, το Πανεπιστήμιο και το υπουργείο Πολιτισμού, το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, το Μουσείο Μπενάκη, τα Φωτογραφικά Κέντρα Αθήνας, Θεσ-

του στην Αγγλικανική Εκκλησία, ενώ στο «Λιθογραφείο» ο Γιάννης Βλασταράς παρουσίαζε φωτογραφικά τη μεταμόρφωση του χώρου σε θέατρο.

Το πιο ενδιαφέρον, όμως, τμήμα του προγράμματος ήταν το αφιέρωμα στο Άγιο Όρος. Στο Συνεδριακό Κέντρο του Πανεπιστημίου παρουσιάστηκαν τα έργα περισσότερο από είκοσι φωτογράφων που κατέγραψαν την εικόνα του Αγίου Όρους από το 1848 έως σήμερα.

σαλονίκης και Σκοπέλου, τα Φωτογραφικά Μουσεία Αθήνας και Καλαμαριάς και το Σουηδικό Ινστιτούτο Αθήνας.

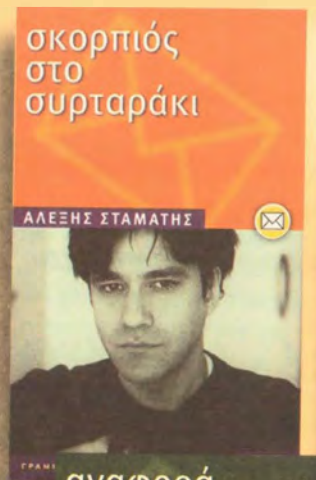
Όπως πάντα σε κάθε νέο θεσμό ήρθε η ώρα της αποτίμησης. Τι άφησε πίσω του, ποιες υποδομές μπορεί να δημιουργήσει, πώς μπορεί να έρθει ακόμα πιο κοντά στο κοινό της πόλης (δημιουργώντας φυσικά και νέο) κ. τ. λ. Το πρώτο βήμα, πάντως, έγινε...

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΕΝΑ

Ελληνικά γράμματα

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

Επιστολικές νουβέλες που συνθέτουν ιστορίες αγάπης, φωτίζουν σκοτεινές περιοχές, αποκαλύπτουν τρομερές αλήθειες.

Ένας μικρός παράδεισος για τους φίλους του κομπολογιού στο ξενοδοχείο «Βυζαντινό»

Μια σχέση ερωτική

Της Άννας Ρεσβάνη

Δεν είναι μόνο το γνωστό τραγούδι «Φτωχό κομπολογάκι μου» που έχουμε όλοι ακούσει ή σιγοψιθυρίσει. Είναι και η αίσθηση όσων έχουν αποκτήσει σχέση εξάρτησης με ένα κομπολόι, αλλά και η γνώση ότι το περίεργο αυτό αντικείμενο αποτελεί στοιχείο της παράδοσής μας...

Με αυτές τις σκέψεις και με αφορμή την πρωτοβουλία του ξενοδοχείου «Βυζαντινό» να συνεργαστεί με το Μουσείο Κομπολογιού του Ναυπλίου, επισκεφθήκαμε το μικρό αυτό παράδεισο για τους φίλους του κομπολογιού που έχει δημιουργηθεί στο ισόγειο του ξενοδοχείου.

Πρόσφατα, λοιπόν, άνοιξε και στην Πάτρα το κατάστημα του κομπολογιού στην οδό Ρήγα Φεραίου 106, με την ονομασία «Μουσείο Κομπολογιού», το οποίο φιλοξενεί μια μεγάλη ποικιλία κομπολογιών (φτηνά και ακριβά), καθώς και ένα τμήμα των εκθεμάτων του πρωτότυπου Μουσείου Κομπολογιού του Ναυπλίου. Στο χώρο υπάρχει και εργαστήριο κατασκευής αλλά και συντήρησης παλαιών κομπολογιών. Ο επισκέπτης μπορεί να αγοράσει ένα καινούριο κομπολόι, αλλά και ο συλλέκτης να ανακαλύψει ένα σπάνιο κομπολόι, που ίσως να αναζητά καιρό. Επίσης, υπάρχουν μπλεγμένα και μπρελόκ αλλά και γούρια για καλό ταξίδι, πλούτο, χρήμα.

Επισκεφθήκαμε και σας μεταφέρουμε την ατμόσφαιρα αλλά και αυτή την ποικιλία και μοναδικότητα των κομπολογιών, όσο μπορεί αυτή να περιγραφεί με λέξεις. Πράγματι, το κατάστημα δένει αρμονικά με την όλη φιλοσοφία της διακόσμησης των χώρων του ξενοδοχείου και το ενδιαφέρον είναι ότι ακόμα και τις ώρες, που είναι κλειστό, οι πελάτες του ξενοδοχείου μπορούν να θαυμάσουν τα πολύχρωμα αυτά κομψοτεχνήματα.

«Το κομπολόι είναι ένα δώρο για όλες τις ηλικίες», μας

λέει ο υπεύθυνος του καταστήματος κ. Μάκκας. «Πολλοί το χρησιμοποιούν όταν κόβουν το κάπνισμα κι άλλοι γιατί τους ηρεμεί και μπορούν με τον τρόπο αυτό να οργανώσουν τις σκέψεις τους. Ανακαλύψαμε επίσης ότι υπάρχουν κομπολόγια για γυναίκες, αυτά αποτελούνται από μικρότερες χάντρες από κρύσταλλο, από κοράλλι, βέβαια και πάλι είναι θέμα γούστου.

Το μοναδικό Μουσείο Κομπολογιού, στην Ελλάδα και τον κόσμο, γεννήθηκε τον Απρίλιο του 1998 στο Ναύπλιο. Στους χώρους του φιλοξενεί 370 ευρήματα από το 1700 – 1950 και περιλαμβάνει την έκθεση παλαιών αυθεντικών κομπολογιών της ιδιωτικής συλλογής του Άρη Ευαγγελινού. Σκοπός της ίδρυσης και δημιουργίας του Μουσείου, είναι η διάσωση και διάδοση του Ελληνικού παραδοσιακού κομπολογιού. Στα εργαστήριά του κατασκευάζονται πιστά αντίγραφα του Ελληνικού παραδοσιακού κομπολογιού, από την πρώτη ύλη και την κοπή των χαντρών, μέχρι τη συναρμολόγηση των κομπολογιών τα οποία και πωλούνται στο πωλητήριο του Μουσείου και σε επιλεγμένα καταστήματα.

Αν θέλαμε να περιγράψουμε ορθολογιστικά ένα κομπολόι, θα λέγαμε ότι είναι χάντρες περασμένες σε ένα σχοινί, όμως δεν είναι μόνο αυτό, γιατί από πίσω υπάρχει ολόκληρη φιλοσοφία. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα που δεν έδωσε στο κομπολόι θρησκευτική διάσταση. Το γνωρίσαμε από τους μουσουλμάνους κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας και το εντάξαμε στη ζωή

μας αλλά με διαφορές, όπως το κενό των 7 με 8 εκατοστών, για να κινούνται οι χάντρες και να παράγουν το μοναδικό τους ήχο.

Στο ελληνικό κομπολόι, οι χάντρες συναντώνται σε διάφορα μεγέθη χαντρών Όσον αφορά στον αριθμό, δεν υπάρχει περιορισμός, γιατί δεν μετρά κάτι το συγκεκριμένο. Ο αριθμός των χαντρών είναι πάντα μονός για λόγους αισθητικής αρχικά αφού με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται το κυκλικό σχήμα. Αλλά και η λαϊκή μας παράδοση επιβάλλει μονό αριθμό χαντρών για λόγους καλοτυχίας: 13, 17, 21, 25 χάντρες. Επίσης η χάντρα της κορυφής είναι διαφορετική από τις άλλες και λέγεται «παπάς».

Κάνοντας μια αναδρομή στο παρελθόν, το συναντάμε πρώτη φορά στην αναζήτητη τρόπο μέτρησης των προσευχών των μοναχών, των διαφόρων θρησκειών. Πρώτοι που το χρησιμοποίησαν ήταν οι Ινδουιστές και κατόπιν οι Βουδιστές γύρω στα 560 π. Χ. οι οποίοι επινόησαν την κατασκευή ενός κομπολογιού προσευχής με 108 χάντρες, για το μέτρημα των 108 προσευχών τους, αλλά και κομπολόγια με τα υποπολλαπλάσια 54, 27, 18 αρκεί αν περάσουν τις χάντρες 2, 4 και 6 φορές.

Κατόπιν το 570 π. Χ. το κομπολόι βοηθά και τους μουσουλμάνους στο μέτρημα των προσευχών, οι οποίες αυτή τη φορά γίνονται 99 (με το υποπολλαπλάσιο 33 και οι χάντρες να περνούν 3 φορές), όσες και οι προσευχές στον Αλλάχ. Χρόνια αργότερα το 1260, οι Σταυροφόροι με την επιστροφή τους από την Κωνσταντινούπολη, φέρνουν τα μουσουλμανικά κομπολόγια, τα οποία δίνουν την ιδέα στον Άγιο Δομνίτικο να φτιάξει τα ροζάρια με 54 χάντρες αυτή τη φορά.

Στη χριστιανική θρησκεία δε χρησιμοποιούνται κομπολόγια προσευχής, συναντάμε όμως τα κομποσκοίνια (3ος αι. μ. Χ.) τα οποία αν και δεν έχουν χάντρες, οι κόμποι λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο. Στην ερώτηση για το πώς κατασκευάζεται ένα κομπολόι, ο κ. Μάκκας μας είπε ότι χρησιμοποιούνται μόνο οργανικές ύλες δηλαδή υλικά που έχουν ζωή, όπως το κεχριμπάρι (ρητίνες), το μαύρο κοράλλι (γιουσουρί), το κόκκινο κοράλλι, το ξύλο, συναντούμε συνήθως ελιά και έβενο, φιλντισι, δηλαδή το όστρακο, μέσα στο οποίο κάποτε μεγάλωσε το μαργαριτάρι, το ελεφαντόδοντο, το κέρατο, το κόκκαλο, το κρύσταλλο, τον οψιδιανό, έναν ηφαιστειογενή κρύσταλλο.

Κάτι που ίσως δεν έχουμε σκεφτεί είναι πώς ένα κομπολόι θεωρείται συλλεκτικό όταν έχει χρησιμοποιηθεί και φέρει τις σκέψεις και τις συγκινήσεις του προκα-

τόχου του. «Ένα φθαρμένο κομπολόι έχει ύπαρξη, δεν είναι χάντρες περασμένες σε ένα σκοινί, αντίθετα ένα κομπολόι μεταλλικό είναι φθαρμένο, ουσιαστικά έχει «χαλάσει» από την τριβή...».

Οι χάντρες λοιπόν είναι από υλικά «ζωντανά» τα οποία δένουν τη ζωή τους με τη δική μας. Για το λόγο αυτό χαρακτηρίζεται «εροσουλία» να χρησιμοποιούνται άψυχα υλικά όπως το ασήμι για την κατασκευή των χαντρών καθώς και αλυσίδα αντί για το σκοινί, την γνωστή φακαρόλα, γιατί οι χάντρες φθείρονται.

Το κεχριμπάρι ή και ήλεκτρο είναι το υλικό που συνήθως προτιμάται για την κατασκευή του κομπολογιού. Η λέξη προήλθε από την Αραβική Kahraaba, στα Ελληνικά ονομάστηκε Ήλεκτρον από το Θαλή το Μιλήσιο τον 6ο π. Χ. αιώνα. Τα απολιθώματα, από τα οποία κατασκευάζονται οι χάντρες είναι ηλικίας 25–65 εκατομμυρίων ετών, διάφανα ή ματ. Συνηθισμένα χρώματα είναι από το ανοικτό κίτρινο έως το πορτοκαλί, λιγότερο το καφετί και πολύ σπάνια οι αποχρώσεις του πράσινου, του μπλε ή του μαύρου.

Το ατόφιο κεχριμπάρι είναι ένα φυσικό υλικό, πιο συγκεκριμένα είναι απολιθωμένη ρητίνη κωνιοφόρων δέντρων (πέυκο, έλατο, κυπαρίσσι) δεκαπέντε με πενήντα εκατομμυρίων ετών. Το συναντάμε σε δύο είδη: Χάντρες από ατόφια πέτρα και χάντρες από τα συμπιεσμένα ρινίσματα του κεχριμπαριού χωρίς να έχουν νοθευτεί με ρινίσματα πολυεστέρας και άλλων τεχνητών ρητινών.

Στην επίσκεψή μας στο «Βυζαντινό», μάθαμε από τον ιδιοκτήτη του κ. Νίκο Μαντά, ότι στα άμεσα σχέδιά του είναι η διοργάνωση μιας ρεμπέτικης βραδιάς για τους φίλους του κομπολογιού, σαν μια αφορμή για την αποκάλυψη κι άλλων μυστικών γύρω από το κομπολόι.

Πολύ ενδιαφέρον και αληθινό, είναι το βιβλίο – ημερολόγιο «το κομπολόι και η ιστορία του...» του Άρη Ευαγγελινού, το οποίο ανακαλύψαμε στο κατάστημα, το οποίο με την απλότητα και την αγάπη που έχει γραφτεί καταφέρνει να μυήσει στα μυστικά μονοπάτια της ιστορίας του κομπολογιού και τον πιο αδαή αναγνώστη.

«Αν νοιώσεις την ανάγκη μιας συντροφιάς στη μοναξιά σου, απόκτησε ένα κομπολόι. Διάλεξε αυτό που θα ερεθίσει την όραση, την αφή και την ακοή σου συνάμα. Μια σχέση ερωτική, θα έχει ήδη αρχίσει...», γράφει ο Άρης Ευαγγελινός στο βιβλίο του. Τι λέτε; Μήπως το κομπολόι είναι ένα όμορφο δώρο Χριστουγέννων;

«Ο κόσμος μόνο όταν τον μοιράζεσαι υπάρχει»

Του Παναγιώτη Φωτίου

Η τέχνη έχει ως σκοπό της και την ανάδειξη του υψηλού και του μεγάλου. Αυτό σημαίνει ότι θα μιλήσει για το ωραίο, το αγαθό, το δίκαιο και τις μεγάλες αξίες της ζωής.

Δικό της έργο είναι και η αναφορά στα μικρά, η ενασχόληση με τα ασήμαντα και τα καθημερινά που βιώνει ο απλός άνθρωπος. Ασφαλώς και την ιστορία την γράφουν σε μεγάλο βαθμό οι επαναστάτες, οι δραστήριοι πολιτικοί, οι κοινωνικοί αγωνιστές και οι πρωτοπόροι καλλιτέχνες. Τι γίνεται όμως με τις καθημερινές αναζητήσεις, τις διαψεύσεις, τα πολύμορφα διλήμματα, τις δοκιμασίες, τους πόνους, τις αγωνίες και τον αγώνα των μικρών; Ποιος θα μιλήσει για όλα αυτά;

Γιατί αυτά τα απλά είναι που κινητοποιούν όλους τους ανθρώπους και δημιουργούν όλα τα σπουδαία και σημαντικά;

ΑΠΛΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

Ένα σπίτι για να γεννηθείς
Ένα δέντρο για ν' ανασάνεις
Ένας στίχος για να κρυφτείς
Και ο κόσμος για να πεθάνεις

Ο Τάσος Λειβαδίτης, όπως όλοι σχεδόν οι ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς πήραν μέρος σε όλα τα «κατοχικά και μετακατοχικά γεγονότα και ενσωμάτωσαν στην ποίησή τους όλα τα πάθη και τους οραματισμούς τους».

Στην πρώτη φάση της ποιητικής του δημιουργίας ο Τάσος Λειβαδίτης νιώθει περισσότερο αγωνιστής και λιγότερο ποιητής. Έθεσε τον εαυτό του περισσότερο στην υπηρεσία του λαού και λιγότερο στην υπηρεσία της ποίησης ως βαθιάς υπαρξιακής και μεταφυσικής αναζήτησης.

Γίνεται, όπως και ο Ρίτσος σε πολλές περιπτώσεις, ένας παλμογράφος της εποχής του και αποφεύγει την αναφορά στο όνειρο, στον εαυτό του, στις παιδικές μνήμες, στο παρελθόν του.

Ύστερα διαπιστώνει ότι πολύ λίγο είχε τη δυνατότητα ν' αλλάξει τα πράγματα.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

Κι όταν ύστερα από χρόνια, έφτασα στο δωμάτιο,
η ιστορία είχε από καιρό τελειώσει και δεν απόμεινε
παρά το σταματημένο ρολόι, η οροφή με τον άγγελο
και λίγα φύλλα λησμονιάς πάνω στο πρόσωπο ενός παιδιού.

Κι όχι μόνο «η ιστορία είχε από καιρό τελειώσει», αλλά φαίνεται πως μαζί με πολλούς άλλους, είχαν πέσει θύματα της

ιστορίας. Έτσι η ποίησή του θα γίνει χαμηλόφωνη και πιο βαθιά ανθρώπινη, θα τη χαρακτηρίζει «τόνος συνομιλητικός, φωνή ραγισμένη και εσωτερική».

Ω, που έζησα μία ζωή συγκεχυμένη,
ακαθόριστη σαν ένα όνειρο που το ξεχνάς

το πρωί και μετά το ξαναθυμάσαι, μέχρι που δεν ξέρεις αν ήταν όνειρο ή το ίδιο το πεπρωμένο. Και είδα τ' ανοιχτά παράθυρα σε μεγάλα βιβλία της

ερημιάς

όπου διάβασα το ποτέ και το τίποτα. Κι έπρεπε εγώ απ' αυτό το ποτέ

και το τίποτα να φτιάξω μία ποίηση για πάντα.

Σ' αυτή τη φάση της δημιουργίας του, όπως επισημαίνει ο Τάκης Καρβέλης ο Τ. Λειβαδίτης σε ... μεταφέρει, σε τόνους δραματικά ελεγειακούς, την εσωτερική του ληλασία και περιπέτεια, προσπαθώντας να δώσει την ερήμωση μετά την ήττα, το κλίμα της απελπισίας, την ανθρώπινη μοναξιά, τα ιδιωτικά οράματα, τη χαμένη ζωή, την αντίθεση ανάμεσα στη σύγχρονη πραγματικότητα και το παρελθόν, την επίγνωση της μελλοντικής φθοράς και τις παγίδες της καθημερινότητας, το φόβο του θανάτου, μνήμες από την παιδική ηλικία και την οικογενειακή ζωή...»

Αλήθεια, θα μάθουμε ποτέ ποιοι είμαστε;
Όνειρα,

φιλοδοξίες, επιθυμίες φόβοι

μας κρύβουν απ' τον εαυτό μας και μάλλον μοιάζουμε με

ανώνυμα γράμματα που ξέρουν πολλά για μας

εμείς όμως δεν ξέρουμε ποιος τα έγραψε και συχνά

αποκοιμήθηκα το βράδυ νικητής

και ξύπνησα μέσα στη νύχτα νικημένος, ή άλλοτε

μ' έπιανε πανικός, «πρέπει να βρω μian απάντηση,

σκεφτόμουν,

αλλιώς είναι σα να μην έζησα».

«Ένοικοι της ματαιότητας»

Ο Τάσος Λειβαδίτης είδε κατάματα τη σκληρή πραγματικότητα, συνάντησε το θάνατο, την απανθρωπιά, την εξορία και τη μοναξιά τη βίωσε, όπως και τόσοι άλλοι σύντροφοί του, πλήρωσε για τις ιδέες του και γι' αυτό δε θέλησε να ωραιοποιήσει τίποτε.

Κατανόησε ότι πάνω και πέρα απ' όλα ο άνθρωπος ως αξία είναι που πρέπει να μας απασχολεί και η ζωή ως μία συμφιλίωση με τα έμψυχα και τα άψυχα. Λίγα πράγματα μπορούμε να αλλάξουμε. Και ίσως η μεγαλύτερη επανάσταση είναι ν' αλλάξουμε τον εαυτό μας προς το καλύτερο.

«Κι όταν κάποτε φύγω δε θα πάρω μαζί μου παρά λίγο βιολετί απ' το δειλινό κι ένα άσπρο από κάποιο παραμύθι».

Αυτή η «στροφή» του ποιητή ενόχλησε και δεν ήταν τυχαίο ότι ο Μιχάλης Κατσαρός, ποιητής και ιδεολόγος κι αυτός, τον κατηγορήσε δημόσια.

Πάψε τους ύμνους σου αστέ ποιητή έλληνα

Λειβαδίτη

για έρωτες, σπίτια και ηρεμία

όσο ανθρώπινα κι αν είναι.

Αύριο θ' αναγκαστείς να φωνάξεις

όπως άλλοτε μαζί μου θάνατος στους τυράννους.

Αύριο που η ζωή θα μας σφίγγει θα βγεις με

την κορούλα σου στους δρόμους

γεμάτος απορία μέσα στις φλόγες

και δεν θ' αναγνωρίζεις τίποτα.

Έλα μαζί μου...

Από τη συλλογή «Κατά Σαδδουκαίων»

Μίλησε και πλήρωσε τίμημα βαρύ για όλα αυτά ο Τ. Λειβαδίτης και ήταν δικαίωμα

του να δώσει τόπο στ' όνειρο, στο στοχασμό και της ψυχής του τους καημούς που είναι τελικά όλων σύτροφροι και χαρακτηριστικό γνώρισμα.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Γύριζε ρόκα μας φτωχή
γνέθε σκουτιά και παραμύθια
γνέθε κι απ' όλα πιο πολύ
τ' όνειρο – θέ μου, τ' όνειρο,
πού' ναι και δόξα και γιορτή
πού' ναι μεγάλο σαν τη γη
που φέγγει όπως ο έρωτας
και καίει σαν την αλήθεια.

«Καντάτα» σελ. 47

Είναι ωραίο και ίσως εύκολο να φωνάξεις «αντισταθείτε». Είναι πολύ δύσκολο να θάβεις τα όνειρά σου και να πνίξεις τον πόνο σου.

Η αποδοχή των ορίων και η χαμηλή φωνή δεν είναι πάντα συμβιβασμός.

... Βούλιαξα σε μικροζητήματα
φιλονίκησα για μιας σπιθαμής θέση, κατηγορήσα,
έκανα το χρέος μου από υπολογισμό, και την άλλη στιγμή,
χωρίς κανείς να μου το ζητήσει
έκοψα μικρά – μικρά κομμάτια τον εαυτό μου
και τον μοίρασα στα σκυλιά.

Τώρα κάθομαι μες στη νύχτα και σκέφτομαι,
πως ίσως πια μπορώ να γράψω
ένα στίχο αληθινό».

(«Ποιήματα 1958 – 1964» σελ. 70)

Είναι σπουδαίο να υμνείς τα υψηλά, αλλά πολύ σημαντικό να πιστεύεις στα μικρά και τα απλά.

ΠΙΣΤΕΥΩ

Πιστεύω στα χαλασμένα ρολόγια γιατί μπορώ να τα φτύνω άφοβα
πιστεύω στις πέντε ηπείρους για τα ωραία χρώματά τους πάνω στο χάρτη
πιστεύω στις άδειες κάμαρες που ξεκλειδώνοντας βρίσκεις καμιά φορά τον εαυτό σου
πιστεύω στους τρελούς την ώρα που προσεύχονται και

στις μηλιές το βράδυ που συλλογιούνται
πιστεύω στα μικρά φτωχά ενθύμια της μητέρας μου
και στην άσπιλη σύλληψη της Παρθένου
πιστεύω στη φωνή του ομπρελά που είναι μια ολόκληρη
χαμένη νεότητα
πιστεύω στα ωραία πουλιά που πετάγονται μέσα απ' τα
πιο πικρά βιβλία
πιστεύω στο φίλο που συναντάς άξαφνα μέσα σ' ένα παραμύθι
πιστεύω στο απίστευτο που είναι η πιο αληθινή μας ιστορία
πιστεύω στο φεγγάρι, όταν πέφτει στο πηγάδι, για να μη φαίνεται, καθώς σκύβει να το δει, η πλάτη του ραχητικού παιδιού
πιστεύω στα σκυλιά που όταν γαβγίζουν σηκώνουν το κεφάλι, σαν κάποιον να κοιτάζουν που περνάει πιο ψηλά...

«Ο Τυφλός με τον Λύχνο» σελ. 41

Υ.Γ. 1 Τα ποιήματα και τα αποσπάσματα – στίχοι είναι από τις συλλογές του Τάσου Λειβαδίτη, ΚΑΝΤΑΤΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΥΘΑΝΑΣΙΑΣ, Ο ΤΥΦΛΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΛΥΧΝΟ, ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ, εκδόσεις «Κέδρος».

Υ.Γ. 2 Το πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και η τοπική Ε.Λ.Μ.Ε. διοργάνωσαν διήμερο συνέδριο προς τιμήν του ποιητή Τ. Λειβαδίτη

Υ.Γ. 3 Κι εδώ στην Πάτρα έγινε ημερίδα με θέμα τη ζωή και το έργο του ποιητή.

Υ.Γ. 4 Δε γνωρίζω πόσο διαβάζεται η ποίησή του – μάλλον λίγο – νομίζω ότι είναι ποίηση μεγάλου βεληνεκού και ο λόγος επίκαιρος και προφητικός.

Είναι κρίμα που μένει στην αφάνεια.

Δε χάνει τίποτε από την αξία του, όπως το χρυσάφι στο χώμα.

Cinema

Κινηματογραφική
Λέσχη Πάτρας

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΠΑΤΡΑΣ

Ο ρόλος της σήμερα

Του Γιάννη Μουγγολιά

Τι θα μπορούσε να περιλαμβάνει και γιατί να γίνει ένα αφιέρωμα στην Κινηματογραφική Λέσχη το έτος 2002, λίγο πριν τη συμπλήρωση 25 χρόνων ζωής της;

Μα τι άλλο ταινίες που και φέτος αν δεν υπήρχε η Λέσχη δεν θα έβλεπαν οι Πατρινοί. Ταινίες παλιές, κλασικές και σύγχρονες, που έχουν περάσει στο πάνθεον των αριστουργημάτων ή που θα μπορούσαν να αποτελέσουν ικανούς λόγους να σταθούμε με λίγο περισσότερη προσοχή στην παραγωγή των τελευταίων ετών. Κάπως έτσι, με εξισορρόπηση των δύο αυτών τάσεων κινήθηκε στα περισσότερα ετήσια προγράμματά της η Κινηματογραφική Λέσχη. Κάπως έτσι πορεύεται και φέτος παρά το ότι ο ανταγωνισμός έχει ανέβει στα ύψη και απαίτησε ιδιαίτερη χημεία για την επιλογή των εικοσιεπτά ταινιών.

Ποιο είναι όμως το σήμερα της Λέσχης και ποιος ο ρόλος της στο πολιτιστικό τοπίο της πόλης; Ας ρίξουμε μια ματιά στις αίθουσες της Πάτρας και την κατάσταση όπως διαμορφώνεται σήμερα.

Η περσινή εισβολή της Europlex – Veso Mare και η λειτουργία του συγκροτήματος των οκτώ κινηματογράφων άλλαξε πλήρως τα δεδομένα, τραβώντας τα πλήθη και κυρίως τις νεότερες ηλικίες στα θέλγητρα της Ακτής Δυμαίων – ψυχαγωγικά και κινηματογραφικά. Οι οκτώ σύγχρονες αίθουσες μετά τη θερινή υπολειτουργία ανέκαμψαν και βεβαίως το τελικό αποτέλεσμα δεν έχει να κάνει με αύξηση του σινεφίλ κοινού, αλλά με ανακατανομή του. Οι συνέπειες ολέθριες για τους παραδοσιακούς κινηματογράφους του κέντρου, οι οποίοι άνοιξαν φέτος χωρίς κάποια δυναμική προσπάθεια ανανέωσης. Λουκέτο στο ΕΛΠΙΣ και προβολές στα cine OMONOIA, ELIT και INTEAL που έφταναν στην αποκαρδιωτική εικόνα των πέντε εισιτηρίων ανά προβολή.

Κίνηση για να αποφύγει δυσάρεστες καταστάσεις επιβίωσης, έκανε το ΠΑΝΘΕΟΝ που άλλαξε μοκέτα, μπαρ και όνομα (Village Cinemas – ΠΑΝΘΕΟΝ) μπαίνοντας κάτω απ' τη στέγη των Village για φέτος με μία αίθουσα και προοπτική για ένα ακόμα πολυσινεμά στο μέλ-

λον. Οι πρώτες βδομάδες χλιαρές όσον αφορά στο ενδιαφέρον του κοινού, αλλά κάποιον άσσοι που θα έρθουν στην αίθουσα λόγω αποκλειστικότητας των Village μάλλον θα του προσδώσουν πόντους στο κινηγητό των εισιτηρίων.

Μέσα σε αυτό το χαμό των δώδεκα έως δεκαοκτώ προβαλλόμενων ταινιών ανά βδομάδα στην Πάτρα, η Κινηματογραφική Λέσχη καταφέρνει να γεμίζει και φέτος την αίθουσα. Σινεφίλ όλων των ηλικιών προσέρχονται για να απολαύσουν ποιοτικές ταινίες χωρίς ημερομηνία λήξης. Ένα μόνιμο κοινό, μια δυναμική παρουσία που αντιστέκεται και διευρύνεται συνεχώς επιζητώντας την τέχνη και όχι τις εμπορευματικές παραμέτρους του σινεμά. Στις ημέρες μας, το κοινό της Λέσχης είναι το πιο πολυάριθμο συγκρινόμενο με οποιονδήποτε άλλο φορέα στη πόλη μας. Έτσι η Λέσχη με μια δυναμική που πολλοί θα ζήλευαν – δημοτικοί, ιδιωτικοί, κερδοσκοπικοί ή μη του πολιτισμού – συνεχίζει χωρίς την παραμικρή έκπτωση να αποτελεί έναν από τους πιο υγιείς πυρήνες στην πόλη.

Παρ' όλα αυτά, την ευρωστία αυτή που συνδυάζει ποιότητα και ανταπόκριση αμέλησαν οι απερχόμενοι δημοτικοί άρχοντες ενόψει της πρόσφατης συνάντησης που είχαν οι φορείς με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Αξιολόγησης για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα. Έτσι Λέσχη και γενικότερα κινηματογράφος αποκλείστηκαν απαξιωτικά από τις δραστηριότητες της πόλης. Ας ελπίσουμε ότι επρόκειτο για παράλειψη ή κακό προγραμματισμό, γιατί αν δεχτούμε ότι μια τέτοια σιγή συμβαδίζει με τα επί σειρά ετών πείσιμα τερτίπια περί συνεχούς απουσίας της πόλης από το Δίκτυο Δημοτικών Κινηματογράφων, μάλλον το μέλλον προβλέπεται δυσσιώνο. Γιατί του χρόνου, η ανακατανομή σε επίπεδο αιθουσών προβλέπεται ραγδαία και πιθανό πρόβλημα στέγης της Λέσχης, αλλά και οποιασδήποτε εναλλακτικής ποιοτικής πρωτοβουλίας, μάλλον θα κάνει τους Πατρινούς να πηγαίνουν πρωτίστως για ποπ κορν και μετά για ταινίες.

Μια ιστορία 24 χρόνων

Μια ιστορία πολιτισμού που αισίως αριθμεί 24 ολόκληρα χρόνια αδιάλειπτης παρουσίας στην εμπροσθοφυλακή της τοπικής μας κινηματογραφικής ζωής, έχει καταγραφεί και συνδεθεί με τον μακροβιέστερο σήμερα πολιτιστικό σύλλογο της Πάτρας.

Του Γιάννη Μουγγολιά

Ο λόγος για την Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας που συνεχίζει σήμερα μια συνεπή πορεία διακονείας της 7ης Τέχνης, υπηρετώντας τις ποιοτικές παραμέτρους της και προσφέροντας ανεκτίμητες υπηρεσίες στο σύγχρονο κινηματογραφικό τοπίο.

Όλα ξεκίνησαν το φθινόπωρο του 1978 όπου μία παρέα είκοσι ατόμων με κοινές καλλιτεχνικές ανησυχίες, απαντούν στην πολιτιστική ερημιά της πόλης με την ίδρυση ενός σωματείου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και στόχο την προβολή ποιοτικών ταινιών για όσους αγαπούν το σινεμά. Από την παρέα εκείνη σήμερα στις επάλξεις παραμένουν ως μέλη του διοικητικού συμβουλίου ο δικηγόρος και συγγραφέας Βασίλης Λαδάς (πρώτος πρόεδρος της Κ. Λ.) και η εκπαιδευτικός και ζωγράφος Άνθη Τομαρά.

Οι πρώτες προβολές στον κινηματογράφο OMONOIA πραγματοποιήθηκαν το Νοέμβριο και το Δεκέμβριο του 1978 κάθε Πέμπτη βράδυ. Οι Πατρινοί έρχονται σε επαφή με τα μεγάλα αριστουργήματα του κινη-

ματογράφου των δημιουργών. Στη μεγάλη οθόνη ζωντανεύουν «Οι ληστές του Οργκόζολο» του Ιταλού Βιτόριο Σέτα, η «Μάμα Ρόμα» του Πιέρ Πάολο Παζολίνι, οι «Μοντέρνοι Καιροί» του Τσάρλι Τσάπλιν. Ακολουθούν τρία χρόνια συνεχών προβολών έως το 1981 που συνδέεται με την ανάληψη της προεδρίας από τον Βασίλη Φιλιππάτο, ο οποίος έκανε συνώνυμο το όνομά του για σειρά ετών με την πορεία της Κ. Λ.

Η OMONOIA εκτός από χώρος των προβολών μετατρέπεται σε ένα ολοζώντανο στέκι, σε εστία δημιουργικών διαλόγων όπου έβρισκαν διέξοδο ιδέες, προβληματισμοί, ανησυχίες. Μέχρι το 1987 πολλές οι συγκινήσεις και οι εμπειρίες κάθε Πέμπτη για τους φίλους της Λέσχης, που στελεχώνουν ένα άκρως υπολογίσιμο κοινό με ιδιαίτερη δυναμική. Η πολιτική των καρτών με τις οποίες μπορούν οι θεατές να δουν όλες τις προβαλλόμενες ταινίες με σαφή οικονομική έκπτωση και η οποία συνεχίζεται ως σήμερα, διευρύνει κατά πολύ το κοινό και δημιουργεί στενούς δεσμούς γνωριμίας και κοινής αναφοράς μεταξύ των

μελών. Το 1985 ήδη η Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας έχει δημιουργήσει μία έντονη φήμη σε πανελλαδικό επίπεδο, ξεχωρίζοντας αισθητά από τα υπόλοιπα μέλη της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδος (Ο. Κ. Λ. Ε.), στην οποία ανήκει.

Παράλληλα με τις προβολές είναι η ώρα της ευρύτερης θεματικής και φυσιογνωμίας εκδηλώσεων. Πρώτη έρχεται η συναυλία του Μάνου Χατζιδάκι στο Δημοτικό Θέατρο, που συνδιοργανώνεται με το Πολιτιστικό Κέντρο Πάτρας και λειτουργεί ως κορυφαίο καλλιτεχνικό γεγονός με πρόσθετο ενδιαφέρον την επιστροφή στην Πάτρα του μεγάλου συνθέτη ύστερα από μακρόχρονη απουσία. Ακολουθούν οι συναυλίες σπουδαίων μουσικών, όπως του Θάνου Μικρούτσικου, του Νότη Μαυρουδή, του ντουέτου Ζάρκι - Σεμιτέκολο (φωνή - πιάνο) κ. ά.

Η Κινηματογραφική Λέσχη δεν περιορίζεται όμως στις συναυλίες αφού διοργανώνει ομιλίες και διαλέξεις κινηματογραφικού ενδιαφέροντος με προσκεκλημένους διακεκριμένους εκπροσώπους της 7ης Τέχνης και των γραμμάτων. Μεταξύ αυτών οι Δημήτρης Αγραφιώτης, Βασίλης Βασιλικός, Μισέλ Δημόπουλος, Αντώνης Μοσχοβάκης, Γιάννης Σταματίου, Κώστας Μπακογιαννόπουλος, Λευτέρης Ξανθόπουλος, Δημήτρης Παναγιωτάτος, Γιώργος Χρονάς, και πλήθος άλλοι σκηνοθέτες, δημοσιογράφοι και κριτικοί.

Ως ξεχωριστή βεβαίως έμεινε η για πρώτη φορά κάθοδος στην Πάτρα του Θεόδωρου Αγγελόπουλου και του Νίκου Κούνδουρου.

Το 1986 πραγματοποιήθηκε μία σημαντική ρετροσπεκτίβα στο έργο του Φεντερίκο Φελίνι, ενώ την επόμενη χρονιά η Λέσχη μετακομίζει για το ΕΛ-ΠΙΣ, αφού η ΟΜΟΝΟΙΑ διακόπτει τις εργασίες της.

Το καλοκαίρι του 1987 συντελείται μία από τις κορυφαίες στιγμές στην ιστορία της Κ. Λ. αφού σε συνεργασία με το Διεθνές Φεστιβάλ

Πάτρας (καλλιτεχνικός διευθυντής ο Θάνος Μικρούτσικος) διοργανώνεται ένα μεγάλο αναδρομικό κινηματογραφικό αφιέρωμα στον Ιάπωνα ογκόλιθο της 7ης Τέχνης Ναγκίσα Όσιμα, ο οποίος έρχεται στην Πάτρα τιμώντας με την παρουσία του την εκδήλωση.

Ο Όσιμα παρουσίασε την ταινία του «Τελετή» στο ZENITH και έλαβε μέρος σε γόνιμη συζήτηση για το μέλλον του κινηματογράφου, όπου συμμετείχαν ο Θόδωρος Αγγελόπουλος, ο Μισέλ Δημόπουλος και ο Γιάννης Μπακογιαννόπουλος.

Το 1988 στη συνέχιση της συνεργασίας Κ. Λ. και Διεθνούς Φεστιβάλ, σειρά έχει ως τιμώμενο πρόσωπο η Ειρήνη Παππά. Τόπος διεξαγωγής του αφιερώματος το ZENITH.

Όλον αυτό τον καιρό οι προβολές συνεχίζονται με αμείωτο ρυθμό ανοίγοντας διαρκώς νέους ορίζοντες στους Πατρινοίς σινεφίλ. Το χειμώνα του 1990 μία ακόμα «μετακόμιση» της Κ. Λ. γίνεται, αυτή τη φορά για το ΠΑΛΛΑΣ όπου αλλάζει και η μέρα προβολών από Πέμπτη σε Τετάρτη. Σημαντική η παρουσία κι εδώ με εξαιρετικές ταινίες μεταξύ των οποίων «Μητρόπολις» του Φριτς Λανγκ, «Σκηνές από ένα γάμο» του Ίνγκμαρ Μπέργκμαν, «Το Κοπάδι» του Τούρκου Ζεκι Οκτέν, «Πατέρας Αφέντης» των αδερφών Ταβιάνι, «Θάνατος στη Βενετία» του Λουκίνο Βισκόντι και πολλές άλλες.

Στο τέλος του 1991 το ΠΑΛΛΑΣ κλείνει οριστικά τις πύλες του και η Κ. Λ. βρίσκει στέγη στο ΠΑΝΘΕΟΝ. Ο χειμώνας του 1992 επαναφέρει την Πέμπτη ως βασική ημέρα προβολών: «Ένα ζήτα και δύο μηδενικά» του Πίτερ Γκριναγουέι, «Ο καιρός των τσιγγάνων» του Εμίρ Κουστουρίτσα, «Επικίνδυνες Σχέσεις» του Στίβεν Φρίαρς και βεβαίως το αριστουργηματικό «Ο θρόνος του αίματος» του Ακίρα Κουροσάβα, βασισμένο στο θεατρικό έργο «Μάκβεθ» του Σαίξπηρ. Η ταινία αυτή προβλήθηκε σε συνεργασία με την Ιαπωνική Πρεσβεία.

Το ΠΑΝΘΕΟΝ αποτελεί πλέον μόνιμη έδρα της Κ. Λ. τα τελευταία δέκα χρόνια. Μετά από σειρά ετών, στην αρχή της σεζόν 1998 - 1999 επέρχεται αλλαγή στην προεδρία του σωματείου με

την εκλογή της Ελένης Δάσιου, που με συνετή και αυστηρή διαχείριση ισορρόπησε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την πείρα των παλιών μελών και τον ενθουσιασμό των νεότερων. Ο Βασίλης Φιλιππάτος τοποθετείται διευθυντής του παραρτήματος του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού στην Αλεξάνδρεια.

Η Λέσχη δυναμικά τα τελευταία χρόνια διευρύνει διαρκώς τον κύκλο των μελών της και βρίσκει σταθερά όλο και μεγαλύτερη ανταπόκριση στο πατρινό κοινό, χωρίς ούτε μία στιγμή να ρίξει νερό στο κρασί της ευτελίζοντας τα ποιοτικά της κριτήρια. Το 1998 με τη συμπλήρωση 20 χρόνων ζωής πραγματοποιήθηκαν ειδικές παράλληλες εκδηλώσεις όπως η έκθεση κινηματογραφικής αφίσας με πρωτότυπα αριστουργήματα του είδους που φιλοξενήθηκαν στο Πολιτιστικό Κέντρο Πατρών του Μ. Ι. Ε. Τ. και η μουσική παράσταση «Τρέλες Γυναϊκών», που περιελάμβανε προβολή της ομώνυμης ταινίας του Ε. Φ. Στροχάμ και μουσική επιτόπου από τους Σάκη Παπαδημητρίου (πιάνο) και Γεωργία Συλλαίου (φωνή). Η παράσταση δόθηκε στο Δημοτικό Θέατρο και αποτέλεσε παραγωγή της Κ. Λ. Επίσης τα τελευταία χρόνια αρκετές ήταν οι κάθοδοι σημαντικών Ελλήνων σκηνοθετών στην Πάτρα όπου προλόγισαν και παρακολούθησαν μαζί με το πατρινό κοινό τις ταινίες τους: Φίλιππος Κουτσαφτής, Νίκος Τριανταφυλλίδης, Στέλιος Χαραλαμπίδης κ. ά.

Τέλος πέρυσι η Κινηματογραφική Λέσχη σε συνεργασία με το Δημοτικό Ωδείο Πατρών διοργάνωσε τη μουσική παράσταση «Εικόνες του 20ου αιώνα» στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών, που περιελάμβανε την προβολή σπίνου αρχειακού υλικού της Ταινιοθήκης της Ελλάδος το οποίο επιμελήθηκε ο διευθυντής της Θεόδωρος Αδαμόπουλος και μουσικό σχολιασμό επί τόπου από το Σύνολο Χάλκινων Πνευστών της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών σε σύνθεση και διεύθυνση Γεράσιμου Βουτσινά.

Όλο αυτό τον καιρό, από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της, ήταν παρούσα και έδινε το δικό της χρώμα στην κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση της Πάτρας, το Καρναβάλι. Η Λέσχη δεν θα μπορούσε να λείπει από τη ξέφρενη γιορτή της χαράς. Έτσι ο αποκριάτικος χορός της, που παραδοσιακά πραγματοποιείται την τελευταία Παρασκευή της Αποκριάς, επιφυλάσσει κά-

θε φορά έναν πλούτο καρναβαλικών ιδεών και ανατροπών. Ένα ατελείωτο ποτάμι καρναβαλικής διάθεσης που καταξίωσε το Χορό της Λέσχης σαν το σημαντικότερο ίσως χορό της τελευταίας εβδομάδας. Ενδυματολογική πρωτοτυπία, μεταμφιέσεις γεμάτες χιούμορ και οι μπαταρίες γεμίζουν. Έξι βράδια μετά όλοι θα βρίσκονται στις θέσεις τους και το γοητευτικό ταξίδι στη σκοτεινή αίθουσα θα συνεχίζεται.

Αυτοί είναι μόνο μερικοί από τους σταθμούς της ιστορίας της Κ. Λ. Πάτρας από το 1978 έως σήμερα. Η μεγάλη της ωστόσο δύναμη παραμένει η κυρίαρχη προσφορά της στο κινηματογραφόφιλο κοινό. Οι καθιερωμένες προβολές της Πέμπτης, ένα συνεπές ποιοτικό ραντεβού που ανανεώνεται από εβδομάδα σε εβδομάδα έχοντας δημιουργήσει κριτήριο και κινηματογραφική παιδεία σε Πατρινοίς και μη που αναζητούν το κάτι διαφορετικό, μακριά από τις μόδες και τις επιταγές της σύγχρονης βιομηχανίας του θεάματος. Αυτές τις Πέμπτες μνημονεύει και ο συμπολίτης ποιητής Δημήτρης Κάββουρας με το δικό του τρόπο στο ποίημά του με τίτλο «Πέμπτη» που ανήκει στην ενότητα «Μέρες» της πρόσφατης ποιητικής του συλλογής «Λεζάντες για ένα ημερολόγιο» (εκδ. «Περί Τεχνών»):

*Κάποιου καιρού περασμένου ο σκοπός
που ζηγιάζεται στην άκρη της μνήμης
σαν πουλάκι σε κλαρί έτοιμο να πετάξει
επαναφέρει κάποια περιπέτεια παλιά
που η θύμησή της πληγώνει.
Ίσως απόψε η Λέσχη να παίξει τη Ρεβέκκα
ή κάποιο μελό
που πίσω του άλλοτε κρυβόσουν
περμένοντας ως το τέλος
με τις φαντασιώσεις του θεατή
να δεις να σ' αγαπούν
και να πεθαίνουν για σένα.*

Οι φετινές ταινίες

Του Γιάννη Μουγγολιά

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος η Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας πιστή στο ραντεβού της με τους Πατρινοούς σινεφίλ και με έδρα το ΠΑΝΘΕΟΝ άνοιξε τα φτερά της την πρώτη Πέμπτη του Οκτωβρίου.

Η ανταπόκριση του κοινού άμεση απέδειξε για μια ακόμα φορά τη δίψα για ποιοτικό κινηματογράφο και αν λάβουμε υπ' όψη πως η μερίδα του λέοντος των φετινών ταινιών ανήκει στον κλασικό παλιό κινηματογράφο, μάλλον μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι οι άφθαρτες αξίες καλά κρατούν και συγκινούν.

Ήδη έχουν προβληθεί οι οκτώ ταινίες του πρώτου κύκλου οι οποίες για πρώτη φορά δομήθηκαν σε επιμέρους μικρά θεματικά αφιερώματα. Τέσσερις κλασικές ταινίες για την αρχή, που ανιχνεύουν τη σχέση κινηματογράφου και θεάτρου, αφού και οι τέσσερις αποτελούν μεταφορές στο σινεμά θεατρικών έργων. «Λεωφορείο ο Πόθος» και ο Τενεσί Ουίλιαμς μέσω της δαιμονικής ματιάς του Ελία Καζάν και τις ερμηνείες του Μάρλον Μπράντο και Βίβιαν Λι γίνεται ο κράχτης της αρχής για μια πολλά υποσχόμενη χρονιά. Ακολούθησαν ο συγκλονιστικός του Γκριγκόρι

Κόζιντσεφ, βασισμένος στο σαιξπηρικό έργο με την ανεπανάληπτη ερμηνεία του Ινοκέντι Σμοκτουνόβσκι, ο επίσης σαιξπηρικός «Μάκμπεθ» με τον Όρσον Ουέλς στον διπλό ρόλο του σκηνοθέτη και πρωταγωνιστή και ο «Θάνατος του εμποράκου» του σκηνοθέτη Φόλκερ Σλέντορφ, αντλούμενο από το σημαντικό θεατρικό έργο του Αμερικανού Άρθουρ Μίλερ με ένα συνταρακτικό Ντάστιν Χόφμαν και τον Τζον Μάλκοβιτς στα πρώτα του ελπιδοφόρα βήματα.

Το δεύτερο αφιέρωμα περιελάμβανε την προσέγγιση του σινεμά στην τέχνη της ζωγραφικής, αφού και στις δύο ταινίες οι ήρωες είναι δύο εικαστικοί καλλιτέχνες. Στην πρώτη και σύγχρονη «Πόλοκ, ο ασυμβίβαστος» ο Έντ Χάρις σκηνοθετεί και ενσαρκώνει τον κορυφαίο ζωγράφο του εξπρεσιονισμού Τσάκσον Πόλοκ, ενώ στη δεύτερη και κλασική ο Αντρέι Ταρκόφσκι δημιουργεί ένα αριστουργηματικό φιλμ με

αφορμή τη ζωή ενός αγιογράφου καλόγερου στη Ρωσία του 15ου αιώνα, σε μια περίοδο απεριόριστης βίας και αιματηρών επιδρομών από τους βαρβάρους.

Επίσης προβλήθηκαν δύο σύγχρονες ταινίες «Ο Ξανακερδισμένος Χρόνος» (1999) του Ραούλ Ρουίζ σε μία προσπάθεια απόδοσης του συναρπαστικού κόσμου του μυθιστορήματος του Μαρσέλ Προυστ και «Ο Ποταμός του Έρωτα» (2000) του Κινέζου Λου Γιε, ένα εξαιρετικό δείγμα του νέου ασιατικού κινηματογράφου γεμάτο φρεσκάδα πρωτοτυπία, αγωνία και έρωτα.

Ένα νέο αφιέρωμα, αυτή τη φορά με τέσσερις σύγχρονες ταινίες, στους Ακραίους Χαρακτήρες. Άνθρωποι του περιθωρίου, λησμονημένοι με ιδιομορφίες και ιδιαίτερες συμπεριφορές που έχουν και αυτοί θέση στην κοινωνία μας, παρέλασαν από το φιλμικό σύμπαν.

Πρώτη ήταν η ταινία που γοήτευσε στο Φεστιβάλ Βενετίας αποσιμώντας το μεγάλο βραβείο της επιτροπής με τον τίτλο «Πριν πέσει η νύχτα». Ο σκηνοθέτης Τζούλιαν Σνάμπελ, εμπνευσμένος από την αυτοβιογραφία του Ρεινάλντο Αρένα, ενός αντικομμουνιστή, γκέι ποιητή και συγγραφέα, που εξόριστος στη Νέα Υόρκη, αυτοκτόνησε το 1990, όταν προσβλήθηκε από τον ιό του AIDS, μας ξενάγησε στη συναρπαστική ζωή του ήρωά του. Ματιά γεμάτη ρομαντισμό σε μία ιδιόμορφη σεξουαλικά και πολιτικά προσωπικότητα. Συγκλονιστικός ο Χαβιέρ Μπαρντέμ, που ήταν υποψήφιος για Όσκαρ Α' Ανδρικού Ρόλου.

Οι «Χαμένοι Δολοφόνοι» του Γεωργιανού Νίνο Τιντσάντζε, που εντυπωσίασε και διακρίθηκε με το ειδικό βραβείο και βραβείο ερμηνείας για τον Μισέλ Ματίσεβιτς στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης (Διεθνές Διαγωνιστικό). Ατμοσφαιρική και σκοτεινή ταινία με γερές δόσεις μαύρου χιούμορ που εκτυλίσσεται στο σύγχρονο Μανχάιμ (Γερμανία) παρακολουθώντας τη ζωή και τις περιπέτειες δύο ερασιτεχνών δολοφόνων. Ήπια, αλλά άκρως αποτελεσματική κινηματογράφιση με χαμηλών τόνων σκηνές και αποτέλεσμα ένα εξαιρετικό δείγμα ανεξάρτητου κινηματογράφου όπου το παράλογο, το γκροτέσκο χιούμορ και οι βαλκανικές αναφορές συνδέονται αρμονικά στο πολυφωλετικό αυτό χαρμάνι.

Τη σκυτάλη πήρε το γαλλικό φιλμ «Σχεδόν όλα» του Σεμπαστιάν Λιφσίτζ.

Ο πρώτος έρωτας και η συνειδητοποίηση της ομοφυλοφιλικής τάσης για έναν 18χρονο. Στο τε-

λευταίο καλοκαίρι της αθωότητάς του ο ήρωας συνδέεται με έναν συνομήλικό του που ξέρει καλά τις προτιμήσεις και τα θέλω από τη ζωή. Ευαίσθητη και ρεαλιστική ματιά στο θέμα της ομοφυλοφιλίας από το γαλλικό σύγχρονο σινεμά, χωρίς καλλωπισμούς ή ακραίες προκλητικές προσεγγίσεις.

Τελευταία ταινία για το 2002 και ταυτόχρονα των «Ακράιων Χαρακτήρων» ήταν ο «Πιστός» του Χένρι Μπιν.

Ο ακραίος χαρακτήρας εδώ εντοπίζεται σε ένα νεαρό ναζί που δραστηριοποιείται ποικιλοτρόπως εναντίον των Εβραίων καίγοντας συναγωγές και χτυπώντας Ισραηλίτες. Έρχεται όμως η στιγμή της μεγάλης αποκάλυψης των «Τάμις της Νέας Υόρκης»: Οι ναζί είναι ο ίδιος Εβραίος. Πρωτότυπο σενάριο με έντονη δραματουργία και λιτή, ρεαλιστική σκηνοθεσία. Δυνατό και τολμηρό φιλμ που προβληματίζει και μια εξαιρετική ερμηνεία του Ράιαν Γκόσλινγκ, που ενσαρκώνει το μένος και τα διλήμματα του ναζί - Εβραίου με συναρπαστικό τρόπο.

Ο ερχομός του νέου έτους αναμένεται να βρει τη Λέσχη με τις καλύτερες προϋποθέσεις. Σε αυτό συνηγορεί η πρώτη ταινία του 2003, το αριστουργηματικό «Η γυναίκα της διπλανής πόρτας» του Φρανσουά Τριφό, που θα προβληθεί σε επανέκδοση στις 9 Ιανουαρίου. Ένα εκπληκτικό ερωτικό γαϊτανάκι, μία σειρά από εκρήξεις πάθους χωρίς ρομαντισμό και συναισθηματισμούς, που εντείνουν το αδιέξοδο των έγκλειστων ηρώων. Ο Μπερνάρ και η Αρλέτ ζουν ευτυχισμένοι σε ένα εξοχικό σπίτι. Στο διπλανό σπίτι ένα νιόπαντρο ζευγάρι (ο Φιλίπ και η Ματίλντ), που επίσης φαίνεται ευτυχισμένο, κάνει την εμφάνισή του. Μεταξύ των δύο ζευγαριών αναπτύσσεται φιλική γνωριμία μέχρι τη στιγμή της ανατροπής, όπου αποκαλύπτεται ο πολυκύματος ερωτικός δεσμός που είχαν ο Μπερνάρ και η Ματίλντ προ επταετίας και που οδηγήθηκε σε βίαιη σύγκρουση. Η ανάκαμψη όμως λόγω γειτονίας θα αναζωπυρώσει το παλιό πάθος και η κατάσταση θα περιπλακεί οδηγώντας την Ματίλντ με μαθηματική ακρίβεια στη νευρική κατάθλιψη.

Ο μεγάλος Γάλλος σκηνοθέτης σε στιγμές μεγάλης έμπνευσης καθοδηγεί μοναδικά το Ζεράρ Ντεπαρτιέ και τη Φανί Αρντάν σε ένα καταπληκτικό φιλμ, αρθρώνοντας ένα θαυμάσιο σχόλιο για τον «τρελό έρωτα» και τον κοινωνικό του περίγυρο. Αξιοσημείωτη η αφηγηματική γραφή της ταινίας που περιστρέφεται γύρω από τις αφηγήσεις σε φλας μπακ μιας γηραι-

ας κυρίας που σχολιάζει την ιστορία.

Ο πρώτος κύκλος προβολών θα ολοκληρωθεί στις 16 Ιανουαρίου με την τελευταία δημιουργία του Γάλλου Ερίκ Ρομέρ «Η Αγγλίδα και ο Δούκας» που σκηνοθέτησε το 2001. Ο Ρομέρ γνωστός για το υψηλό επίπεδο διαλογικό κινηματογράφο του («Μία νύχτα με τη Μοντ», «Το γόνατο της Κλαίρης»), εδώ πρωτοτυπεί με μία ιδιαίτερα προχωρημένη τεχνολογικά τεχνική, που ευθύνεται για τη μοντέρνα ψηφιακή κινηματογράφηση. Η ταινία, ιστορική διαδραματίζεται στην περίοδο της τρομοκρατίας που διαδέχτηκε τη Γαλλική Επανάσταση.

Μέσα από την προσπάθεια μιας Αγγλίδας αριστοκράτισσας να σώσει έναν ευγενή από την γκιλοτίνα, ο Ρομέρ κάνει ένα δεικτικό σχόλιο για την φθορά της εξουσίας και μαζί της επανάστασης αντιμετωπίζοντας το θέμα από την πλευρά του θύματος που τυγχάνει να είναι από την πλευρά των έως τώρα κραταιών. Ο Ρομέρ αντιτίθεται στην άποψη ότι η ελευθερία του λαού δικαιολογεί τη βαναυσότητα του όχλου και πάνω στη λογική αυτή χτίζει την τελευταία έως σήμερα ταινία του, που από εικαστικής άποψης, πραγματικά εντυπωσιάζει.

Β' ΚΥΚΛΟΣ

Τέσσερα ακόμα εκλεκτά αφιερώματα επιφυλάσσει για τους πατριούς σινεφίλ το φετινό πρόγραμμα της Κινηματογραφικής Λέσχης «Χίτσκοκ και Film Noir», «Ιταλική Κωμωδία», «Μουσική και Χορός» και οι «Μεγάλοι Πολωνοί» δίνουν το πλαίσιο των κατευθύνσεων που θ' ακολουθήσουν οι προβολές από 23 Ιανουαρίου έως 3 Απριλίου του 2003. Δύο ακόμα ταινίες, μία

παιλιότερη και μία σύγχρονη, που έχουν αποσπάσει εγκωμιαστικές κριτικές και μάλλον αποτελούν δύο από τις καλύτερες φετινές επιλογές, ολοκληρώνουν την φετινή σοδειά στο ΠΑΝΘΕΟΝ λίγο πριν το Πάσχα, χωρίς να αποκλείονται και οι περαιτέρω εμβόλιμες εκπλήξεις εκτός προγραμματισμού.

Στις 23 Ιανουαρίου λοιπόν ο μετρ του τρόμου και εκ των δημοφιλέστερων σκηνοθετών Άλφρεντ Χίτσκοκ στο κλασικό του αριστούργημα «Νοτόριους». Από τις σημαντικότερες δημιουργίες από καταβολής κινηματογράφου, η ταινία αυτή του 1946, φέρνει στη μεγάλη οθόνη ένα πρωτοκλασάτο επιτελείο ηθοποιών με επικεφαλής την Ίνγκριντ Μπέργκμαν και τον Κάρι Γκραντ. Ανάμεσά τους οι Κλωντ Ρέινς, Ράινολντ Σίντσελ, Μορόνι Όλσεν και ο δικός μας Αλέξης Μινωτής. Ένας ομοσπονδιακός πράκτορας στέλνει την αποπροσανατολισμένη Αλίσια στα σαγόνια του καρχαρία, βάζοντάς την να παντρευτεί ένα ναζί με σκοπό να καταφέρει να διεισδύσει σε μία ομάδα οπαδών της χιτλερικής ιδεολογίας στη Βραζιλία. Ο πράκτορας και η Αλίσια ερωτεύονται, αλλά η επικίνδυνη αγάπη τους παραμένει ως το τέλος χωρίς να εκδηλωθεί. Τότε η Αλίσια δηλητηριασμένη και ετοιμοθάνατη διασώζεται από το μέγιστο κίνδυνο. Ο Χίτσκοκ εισάγει σεναριακά το εύρημα μιας μυστικής κρύπτης με ουράνιο, που αποδείχτηκε προφητική, αλλά και του έδωσε πολλούς μπελάδες με τις μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ. Το «Νοτόριους» από τα κορυφαία θρίλερ του Χίτσκοκ, επιχειρεί μία τολμηρή εξουχιστική μελέτη των σχέσεων άντρα - γυναίκα, που δυσκολεύουν οι απαιτήσεις του περιγύρου και οδηγούν στη μοιραία έλλειψη επικοινωνίας.

Ένα εξίσου κλασικό, αλλά πιο πρώιμο κομψοτέχνημα της «αγγλικής» περιόδου του Χίτσκοκ, θα προβληθεί στις 30 Ιανουαρίου. Πρόκειται για τα «39 σκαλοπάτια» του 1935, που μέσα στα 87 λεπτά της διάρκειάς της ξεχειλίζει από αγωνία, σασπένς, δράση και άφθογο χιούμορ.

Το σενάριο της ταινίας βασίζεται σε ένα κατασκοπευτικό μυθιστόρημα του Τζον Μπιούκαν και παρακολουθεί έναν αθώο Καναδό που μόλις έχει έρθει στο Λονδίνο, γνωρίζεται στη διάρκεια μιας παράστασης μιούζικ χολ με μια περιεργή γυναίκα, η οποία κρύβει ένα μυστήριο που μάταια προσπαθεί να διαλευκάνει στο δωμάτιό τους, όπου τη φιλοξενεί. Η Αναμπέλα δολοφονείται μέσα στο δωμάτιό του και αυτός θεωρείται ένοχος. Έτσι αναγκάζεται να διαφύγει στη

Σκωτία όπου μπαίνει στο μάτι του κυκλώνα, αφού γίνεται στόχος ενός κυνηγητού τόσο από την αστυνομία όσο και από τη συμμορία των κατασκόπων.

Τα «39 Σκαλοπάτια» είναι η πρώτη ουσιαστικά ταινία όπου γίνεται ξεκάθαρος και συστηματοποιείται ο προβληματισμός του σκηνοθέτη γύρω από τα θέματα του πόθου, της νεύρωσης της ενοχής αλλά και του θεάτρου και γενικότερα του θεάματος.

Τρίτη ταινία του Β' Κύκλου προβολών ένα σύγχρονο αυτή τη φορά φιλμ νουάρ, που άφησε τις καλύτερες των εντυπώσεων στην Εβδομάδα Κριτικών του Φεστιβάλ Καννών 1997 όταν προβλήθηκε. Ο Νορβηγός Έρικ Σκιόλτσμπεργκ σκηνοθετεί το «Φόνο στην Ομίχλη» μέσα σε άπλετο φως. Με φόντο λοιπόν τον εκτυφλωτικό ήλιο της Ανταρκτικής, δύο αστυνομικοί πράκτορες ειδικευμένοι στα εγκλήματα, φτάνουν σε μια πόλη στα βόρεια της Νορβηγίας για να βοηθήσουν την τοπική αστυνομία στην αναζήτηση του δολοφόνου μιας δεκαεπτάχρονης κοπέλας. Την επομένη ο ένας από τους δύο βρίσκεται νεκρός από σφαίρα μέσα στο πλαίσιο της έρευνας για το φονιά, ενώ ο άλλος προσπαθεί να εξηγήσει το ανεξήγητο συμβάν. Ψυχολογικό θρίλερ ιδιαίτερα περίπλοκο, που υφαίνεται με δεξιοτεχνία και συνεχείς ανατροπές και χαιρεί μιας σπουδαίας ερμηνείας από τον Στέλαν Σκάρσγκαρντ.

Από το φιλμ νουάρ στην ιταλική κωμωδία και η μετάβαση γίνεται με μια από τις πιο αντιπροσωπευτικές ταινίες του είδους, που θα προβληθεί στις 13 Φεβρουαρίου.

«Εντιμότατοι φίλοι μου» του 1975 δια χειρός Μάριο Μποτσισέλι και η σπαρταριστή κωμωδία της αξέχαστης παρέας: Ούγκο Τονιάτσι, Μπερνάρ Μπλιέ, Φιλίπ Νουαρέ, Αντόλφο Τσέλι και Γκαστόνε Μοσκίν βρίσκεται στη διάθεσή σας.

Οι θρυλικές περιπέτειες των μεσολίκων φίλων που έχουν παραμείνει παιδιά θέλοντας να βλέπουν τη ζωή γύρω από τη χαρούμενη και χιουμοριστική πλευρά της.

Οι συναντήσεις τους συχνές γίνονται το έναυσμα για μια σειρά ξεκαρδικών επεισοδίων που επιφύλασαν στους καλοκάγαθους, συμβιβασμένους και επαναπαυμένους μικροαστούς ή μεγαλοαστούς. Στην πορεία, όμως, διαπιστώνουν πως και αυτή η κοινωνική τους εξέγερση δεν δίνει πόντους στην αυτοεκτίμηση στην οποία αποσκοπούν. Πίσω από το εκπληκτικό χιούμορ της ταινίας, έρπει μια πικρή μελαγχολία και μια γεύση τραγικότητας, που δίνει στο φιλμ ένα μοναδικό αέρα.

Δέκα περίπου χρόνια πριν ο Αντόνιο Πιερραντζέλι σκηνοθετούσε την κωμωδία «Ένας υπέροχος κερατάς» βασισμένος σε σενάριο του Ετόρε Σκόλα και έχοντας στη διάθεσή του ένα οπλοστάσιο εκπληκτικών ηθοποιών: Κλαούντια Καρντινάλε, Ούγκο Τονιάτσι, Τζιάν Μαρία Βολοντέ, Μπερνάρ Μπλιέ, Σάλβο Ραντόνε, Μπρετ Χάσλεϊ κ. ά.

Ανεπανάληπτος ο Ούγκο Τονιάτσι ξεδιπλώνει το ταλέντο του ενσαρκώνοντας τον ομώνυμο ήρωα σε αυτή την ξεχωριστή ερωτική ηθογραφία, που έμελλε να θεωρείται σήμερα όχι μόνο ως κλασική αλλά και ως η πιο χαρακτηριστική δημιουργία της χρυσής εποχής της ιταλικής κωμωδίας. Για του λόγου το αληθές οφείλετε να προσέλθετε στις 20 Φεβρουαρίου στο «Πάνθεον».

Δύο Λέμπτες μέσα στην κορύφωση του Πατρινού Καρναβαλιού οι επόμενες και δεν συντρέχει λόγος η Λέσχη να απουσιάζει. Έτσι φέτος παραμένει πιστή στο σινεφιλικό της ραντεβού με ένα μικρό αφιέρωμα στη μουσική και το χορό. Μπορεί έξω η καρναβαλική διάθεση να μαίνεται, όμως και μέσα στη σκοτεινή αίθουσα δύο από τις καλύτερες σύγχρονες ταινίες που έχουν σαν πυρήνα τους τη μουσική και το χορό θα κρατήσουν καλή συντροφιά σε όσους ποντάρουν στη γοητεία του σινεμά.

Τσικνοπέμπτη 27 Φεβρουαρίου και η μουσική ταινία του Αλγερινής καταγωγής Γάλλου τσιγγάνου Τόνι Γκάτλιφ «Vengo»

θα μας μεταφέρει στη μαγεία του φλαμένγκο μέσα από την αυθεντική δύναμη της παραδοσιακής μουσικής. Εκστατική, διονυσιακή ταινία με το πάθος να ξεχειλίζει και τα συναισθήματα των ηρώων – τσιγγάνων από την Ανδαλουσία να εκφράζονται μέσα από το τραγούδι και το χορό. Σε παράλληλο πλάνο παρακολουθούμε τη μελοδραματική πορεία μιας οικογενειακής εκδίκησης.

Πέμπτη 6 Μαρτίου και οι προετοιμασίες για τον αποκριτικό χορό της επομένης θα βρίσκονται στο ζενίθ τους. Προσκήσεις για το καρναβαλικό πάρτι και για την κορύφωση του κεφιού... Εντός της αίθουσας, όμως, η Ινδή σκηνοθέτρια Μίρα Ναίρ, γνωστή από το «Σαλαάμ Μομπάι», ξεδιπλώνει το «Γάμο των Μουσώνων» που καθήλωσε τους θεατές και τους κριτικούς στο Φεστιβάλ Βενετίας 2001, αποσπώντας το Χρυσό Λιοντάρι. Ένα ατέλειωτο μουσικοχορευτικό πανηγύρι, ένα οπτικοακουστικό κομμοίτημα στο Νέο Δελχί, την εποχή των μουσώνων, όπου μια οικογένεια ετοιμάζεται για το γάμο της μοναχοκόρης τους. Η ύψη όμως που πρόκειται να παντρευτεί γαμπρό από τη Βοστώνη, συνεχίζει να συναντά κρυφά τον παντρεμένο εραστή της. Τέσσερις ημέρες γιορτής είναι ο γάμος στο Νέο Δελχί και κατά τη διάρκειά τους πολλές θα είναι οι αποκαλύψεις, οι ανατροπές και τα νέα δεδομένα. Ο φακός εστιάζει στα παραδοσιακά έθιμα, τις μουσικές και την τελετουργία που συνοδεύουν τον ινδικό γάμο, αλλά το ιδιαίτερο πλεονέκτημα της ταινίας είναι ο κοινωνιολογικός σχολιασμός που επιχειρείται για τη σύγχρονη κατάσταση στην ασιατική χώρα, τη διάβρωση των παραδοσιακών οικογενειακών σχέσεων και την κείρα επιδραση του δυτικού πολιτισμού.

Με τα τύμπανα του Καρναβάλου να έχουν σιγήσει η Κινηματογραφική Λέσχη συνεχίζει ακάθεκτη την πορεία της με ένα εξαιρετικό αφιέρωμα στον πολωνικό κινηματογράφο. Από τα γερά χαρτιά του φετινού προγράμματος, το αφιέρωμα περιλαμβάνει δύο ταινίες του Ρομάν Πολάνσκι σε επανέκδοση: «Το μωρό της Ρόζμαρι» (1968) και «Το μαχαίρι στο νερό» (1965), την αριστουργηματική ταινία «Εγκατάλειψη» (1965) του Γέρτζι Σκολιμόφσκι (σεναριογράφου του φιλμ «Το μαχαίρι στο νερό») και την κορυφαία δημιουργία του Αντρέι Βάιντα «Ο άνθρωπος από μάρμαρο» (1977).

Στις 13 Μαρτίου «Το μωρό της Ρόζμαρι» θα λειτουργήσει ως επιτομή του φανταστικού σινεμά. Μέσα από μια ιστορία τρόμου με φόντο τη σύγχρονη για την

εποχή της ταινίας Νέα Υόρκη, ο Πολάνσκι καταφέρνει να φτιάξει μια εγκεφαλκή κλειστοφοβική και πέρα για πέρα ατμοσφαιρική ταινία.

Το θέμα του φιλμ συνδέεται με ένα ψυχικά διαταραγμένο άτομο, που ζει απομονωμένο στο διαμέρισμά του. Άτομο με νοσηρή ψυχολογία και φανταστικό θύμα μιας σατανικής συνωμοσίας. Μια γυναίκα φέρνει στο φως το Κακό, αλλά πιστεύει ότι ο σύζυγος και οι γείτονές της συνωμοτούν να της πάρουν το μωρό. Θαυμάσιες ερμηνείες από τους Μία Φάροου, Τζον Κασαβέτης, Ρουθ Γκόρντον.

Η «Εγκατάλειψη» του Γέρτζι Σκολιμόφσκι, βραβευμένη σε σημαντικά ευρωπαϊκά φεστιβάλ, σίγουρα αποτελεί ένα από τα πιο ενδιαφέροντα φιλμ της σεζόν της Λέσχης. Ελάχιστες φορές έχει προβληθεί και η προβολή της 20ής Μαρτίου είναι μια καλή ευκαιρία για να γνωριστείτε με το συναρπαστικό κόσμο του Πολωνού σκηνοθέτη.

Όταν το τρένο, στο οποίο ταξιδεύει, καθυστερεί στο Πλοκ, εξαιτίας μιας αυτοκτονίας, ο 30χρονος Αντρέι Λέσιτς αναγνωρίζει στην αποβάθρα μια γνωστή του κι αποφασίζει να διακόψει το ταξίδι του. Η κοπέλα συστήνει τον Αντρέι, του οποίου το μοναδικό εισόδημα προέρχεται από τα βραβεία που κερδίζει σε ερασιτεχνικούς αγώνες πυγμαχίας, στο διευθυντή του νέου βιομηχανικού συνεταιρισμού της πόλης, ο οποίος του προσφέρει μια θέση μηχανικού. Ο Αντρέι διστάζει, γνωρίζεται, όμως με τον προπονητή της πυγμαχίας και δέχεται να πάρει μέρος στο πρωτάθλημα των εργοστασίων, όπου και κερδίζει τον πρώτο του αγώνα...

Στην ταινία πρωταγωνιστεί ο ίδιος ο σκηνοθέτης. Η «Εγκατάλειψη» είναι το χρονικό μιας χαμένης γενιάς και σίγουρα αποτελεί ένα πρωτοποριακό δώρο του πολωνικού σινεμά της δεκαετίας του '60. Χωρίς ρομαντισμούς και ηθικά διδάγματα, αλλά αφήνοντας πολλά υπονοούμενα, η ταινία είναι η ειρυνική αυτοπροσωπογραφία μιας γενιάς και μιας πνευματικής κατάστασης και δείχνει το δρόμο ενός ελεύθερου κι επαναστατικού κινηματογράφου.

Ο Γέρτζι Σκολιμόφσκι υπογράφει από κοινού με το Ρομάν Πολάνσκι το σενάριο της ταινίας του «Το μαχαίρι στο νερό», που θα προβληθεί στις 27 Μαρτίου 2003.

Η υπόθεση της ταινίας εκτυλίσσεται ανάμεσα σε τρία πρόσωπα που βρίσκονται σε μια εξοχή και μια λίμνη. Ο ένας, ξακουστός συγγραφέας μαζί με τη γυναίκα του έχουν πάει να περάσουν το Σαββατοκύριακο. Στο

δρόμο βρίσκουν ένα φοιτητή, που ο συγγραφέας καλεί μαζί τους και συνεχώς τον προσβάλλει. Ένας ανταγωνισμός γεννιέται ανάμεσα στους δύο αιώνες και σιγά – σιγά βρίσκει φυσικό χώρο γύρω από τη γυναίκα. Ένα δηκτικό σχόλιο του Πολωνού σκηνοθέτη πάνω στις σύγχρονες κοινωνικές ανθρώπινες σχέσεις, τη σεξουαλική αντιζηλία, τη σχέση εξουσιαστή – εξουσιαζόμενου, την ανατροπή της ισορροπίας αυτής και την αλλαγή των ρόλων. Λιτή σκηνοθεσία, εξαιρετικές ερμηνείες και η ατμοσφαιρική τζαζ μουσική του Κριστόφ Κόμεντα συμπληρώνουν το παζλ της σημαντικής ασπρόμαυρης αυτής ταινίας.

Το αφιέρωμα στους «Μεγάλους Πολωνούς» θα κλείσει με το θρυλικό «Άνθρωπο από μάρμαρο» (1977) του Αντρέι Βάιντα, που αποτέλεσε μια από τις πρώτες ταινίες που πρόβαλε στην ιστορία της η Κινηματογραφική Λέσχη. Η επανάληψη του φιλμ αναμένεται με ξεχωριστό ενδιαφέρον. Πρόκειται αναμφίβολα για τη σημαντικότερη ταινία του Πολωνού σκηνοθέτη, που απαγορεύτηκε στη χώρα της και υμνεί τον χαλύβδινο άνθρωπο, έναν εργάτη που ταλαιπωρήθηκε και φυλακίστηκε από τους σταλινικούς επειδή ακριβώς δεν υποχώρησε σε καμιά σκοπιμότητα. Παράλληλα μια νεαρή κινηματογραφίστρια που αναζητεί και βρίσκει υλικό το οποίο καλύπτει την πολυτάραχη ιστορία της Πολωνίας με στόχο να κάνει το 1976 ένα τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ για την τραγική δεκαετία του '50, που βασίζεται στην ιστορία του μαρμάρινου ανθρώπου Ματέους Μπίρκουτ. Μια ανεπανάληπτη πραγματικά ταινία που δεν πρέπει να χάσετε με τίποτα.

Οι φετινές προβολές θα ολοκληρωθούν με δύο υπέροχες ταινίες, που δεν ανήκουν σε κάποια ενιαία θεματολογία ή αισθητική.

Έτσι στις 10 Απριλίου 2003 ο «Τζουλιάνο ο αρχιληστής», που σκηνοθέτησε το 1961 ο Ιταλός Φραντσέσκο Ρόζι, θα μας προσφέρει ένα από τα σπάνια μείγματα πολιτικού κινηματογράφου και γκανγκστερικού σινεμά. Η ιστορία του Τζουλιάνο, του θρυλικού γκάνγκστερ της πρώιμης μεταπολεμικής Σικελίας, ενός είδους λαϊκού Δον Κιχώτη, που σε κάποια στιγμή χρησιμοποιείται περίτεχνα από άγνωστα στοιχεία για να πλημμυρίσει στο αίμα μια εκδήλωση κομμουνιστών.

Ταινία με επικές διαστάσεις, έξοχη αφηγηματική γραμμή, που συγγενεύει με το ντοκιμαντέρ, και δυνατά πλάνα, που αρθρώνει ένα βαθύ στοχασμό πάνω στην εξουσία, την τρομοκρατία που αυτή ασκεί,

τον καταστροφικό ρόλο της Μαφίας στη Σικελία αλλά και τον καθοριστικό ξένο παράγοντα. Θαυμάσια η μουσική του Πιέτρο Πιτσιόνι όπως και η φωτογραφία του Τζάνι ντι Βενάτζο.

Τέλος η φετινή χρονιά θα ολοκληρωθεί με το τουρκικό φιλμ «Τα Σύννεφα του Μάη» δια χειρός Νουρί Μπιλγκέ Σειλάν που απέσπασε το βραβείο καλύτερης τουρκικής ταινίας, αλλά και το βραβείο Fipresci στα Ευρωπαϊκά Βραβεία Κινηματογράφου. Πρόκειται για μια ταινία μέσα σε μια ταινία. Τα «Σύννεφα του Μάη» διηγούνται την ιστορία των γυρισμάτων της πρώτης του ταινίας βάζοντας τους γονείς του να παίξουν τους εαυτούς τους. Πρωτότυπη σκηνοθεσία, που καταγράφει την ομορφιά του τουρκικού τοπίου και την ήρεμη αγροτική ζωή που απέχουν από το διανοουμενισμό του ήρωα. Σχολιάζεται η σχέση καλλιτέχνη και ανθρώπου, δηλαδή η σχέση του σκηνοθέτη με τα καθημερινά προβλήματα των ανθρώπων. Η απλότητα, η ποιητική διάθεση, το χιούμορ και η επαναληπτικότητα φέρνουν στο νου το σινεμά του Αμπάς Κιαρροστάμι, ενώ σίγουρα οι συγγένειες με τη γενικότερη φιλοσοφία του ιρανικού σινεμά είναι ολοφάνερες.

The Best of Salonica

Το απόσπασμα των φιλικών εμπειριών του 43ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου

Του Γιάννη Μουγγολιά

Εικόνες απ' όλο τον κόσμο κατέκλυσαν επί δέκα ολόκληρες μέρες τις οθόνες οκτώ συνολικά αιθουσών της Θεσσαλονίκης, προσφέροντας στο κοινό, εξειδικευμένο και μη, πρωτόγνωρες συγκινήσεις και φέρνοντάς το σε επαφή με τις ανησυχίες, τους προβληματισμούς και τις ευαισθησίες παλαιότερων και σύγχρονων κινηματογραφιστών, που καθένας από τη δική του οπτική προσέθετε και ένα νέο φρέσκο βλέμμα στο πολύχρωμο παζλ που άρχισε στις 8 και ολοκληρώθηκε στις 17 Νοεμβρίου.

Ένα ακόμα, λοιπόν, φεστιβάλ, το 43ο πέρασε στην ιστορία και το «δ» δε θα μπορούσε να λείπει από τη μεγάλη γιορτή του κινηματογράφου. Μια περιήγηση στον καταγισμό των ταινιών που είδαμε μας κάνει να προχωρήσουμε σε έναν απολογισμό, σε μια ιδιότυπη λίστα όπου οι προτιμήσεις μας καταγράφονται με την υποκειμενικότητα του θεατή που βούτηξε στα νερά της σύγχρονης δημιουργίας, απαλλαγμένος από γεωγραφικά σύνορα και στυλιστικούς περιορισμούς.

Αν επιλέγαμε την ελληνική ταινία που θα χαρακτήριζε το Φεστιβάλ, σίγουρα θα στεκόμασταν στην ταινία της Πένυς Παναγιωτοπούλου «Δύσκολοι αποχαιρετισμοί: Ο μπαμπάς μου» (Κρατικά Βραβεία Ποιότητας

δεύτερης καλύτερης ταινίας και πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη, Α' βραβείο ανδρικής ερμηνείας για τον Χρήστο Στεργιόγλου στο Διεθνές Διαγωνιστικό Τμήμα και Βραβεία Πανελληνίας Ένωσης Κριτικών αλλά και Ένωσης FIPRESCI των ξένων κριτικών).

Η άρνηση του δεκάχρονου ήρωα (εξαιρετική ερμηνεία του Γιώργου Καραγιάννη) να συμβιβαστεί με το θάνατο του πατέρα του και το «φυσιολογικό» χωρισμό τους επιδιώκοντας μια ιδιόμορφη παράταση μνήμης και νοητής ζωής. Ένα υπέροχο σμίξιμο του ονειρού και της πραγματικότητας που συγκίνησε χωρίς να προσφύγει σε μελοδραματικούς τόνους, αλλά που εκφράστηκε με αμεσότητα, ευθύτητα και διεισ-

δυτική αποτύπωση των χαρακτήρων, προσφέροντας ένα ξεχωριστό σκηνοθετικό ντεμπούτο και κυρίως μια γνήσια κινηματογραφική απόλαυση.

Ανάμεσα στις ταινίες του Διεθνούς Διαγωνιστικού Τμήματος, η έκπληξη ήρθε από το Μεξικό και την αριστουργηματική αλληγορική ταινία του Κάρλος Ρεϊγάδας «Χαπόν». Ένα πραγματικό φιλοσοφικό δοκίμιο γεμάτο ποίηση και συμβολισμό, ένας ύμνος για τη φύση, τη δύναμη της ζωής, την ανάσταση των αποστειρωμένων, σχεδόν νεκρωμένων, αισθήσεων και επιθυμιών ενός ήρωα που οδεύει στην αυτοκτονία. Η συνάντησή του, όμως, με μια καλοσυνάτη γριά αγρότισσα θα του κινητοποιήσει την αγάπη για τη ζωή, μεταστρέφοντας τους ρόλους των δύο προσώπων. Σπουδαία σκηνοθεσία που είχαμε χρόνια να απολαύσουμε με τη στόφα ενός ταρκοφσκικού έργου, που απογειώνει από ένα συγκλονιστικό φινάλε απίστευτης κινηματογραφικής αισθητικής. Ένα ελεγειακό φιλμ που μένει αξέχαστο και υποστηρίζεται από την αυθεντικότητα και τον πηγαίο αυθορμητισμό ερασιτεχνών ηθοποιών, οι οποίοι εντυπωσιάζουν με τις ερμηνείες τους.

Το αφιέρωμα στον Ούγγρο σκηνοθέτη Bela Tarr πραγματικά μας οδήγησε σε μια συνταρακτική εμπειρία αποκαλύπτοντας ένα τεράστιο καλλιτεχνικό μέγεθος. Αιχμή το πιο πρόσφατο φιλμ του «Οι Αρμονίες του Werckmeister» όπου ερχόμαστε αντιμέτωποι με ένα πρωτότυπο και μαγικό φιλικό σύμπαν, που δύσκολα κανείς έχει την ευκαιρία να προσεγγίσει στο συμβατικό εμπορικό κύκλωμα διανομής. Παρακολουθούμε τη συνάθροιση του πλήθους σε μια κεντρική πλατεία της επαρχίας μέσα στην παγωνιά όπου οι άνθρωποι περιμένουν να δουν την ατραξιόν ενός τσίρκου: την είσοδο του βαλαμωμένου κουφαριού μιας φάλαινας. Ο ερχομός της πυροδοτεί μια σειρά από πάθη, μίσση και φιλοδοξίες. Μέσα στην απρόσκλητη μάζα, ένας ταχυδρόμος είναι ο μόνος ηθικός ογκόλιθος που κρατά μια ανθρωπότητα που πορεύεται στην καταστροφή, μαχόμενος ενάντια στο σκοταδισμό που διαβρώνει τον κόσμο. Μια εκπληκτική βουτιά στην τρέλα, τη δυστυχία και τη βαρβαρότητα που είναι απαραίτητη για να αναδυθεί η ελπίδα και η αισιοδοξία. Κινηματογράφος στα όρια της αρχαίας τραγωδίας, μια εσωτερική επώδυνη ενατένιση που αποκαλύπτει την ανθρώπινη κόλαση, η οποία εκδηλώνεται με έναν αντισυμβατικό τρόπο. Ένα κινηματογραφικό ποίημα με ονειρικές διαστάσεις που με εφόδια την εκπληκτική ασπρόμαυρη φωτογραφία και την παράδοση αφηγη-

ματική του δύναμη, καθλώνει το θεατή εισάγοντάς τον στην υψηλή Τέχνη.

Στο πρόγραμμα των Νέων Οριζόντων, οι σύγχρονες τάσεις του κινηματογράφου από κάθε άκρη του πλανήτη κυριάρχησαν και φέτος. Η Γαλλίδα Κλερ Ντενί κάνει ένα αποφασιστικό βήμα με το υψηλής αισθητικής φιλμ «Παρασκευή βράδυ» ξετυλίγοντας την απροσδόκητη δύναμη της εικόνας, που αποκτά απρόσμενες διαστάσεις αφηγηματικής γραφής και σχολιασμού. Μια γυναίκα που μετακομίζει στην προσπάθειά της να συναντηθεί με φίλους για φαγητό, παγιδεύεται σε ένα ανελέητο μπουτιλιάρισμα, αφού η απεργία των μέσων μαζικής μεταφοράς έχει ακινητοποιήσει τα πάντα. Ακίνητη παρακολουθεί τον κόσμο γύρω της μέχρι τη στιγμή που ένας ξένος θα πλησιάσει με το αυτοκίνητό του και θα γίνει η αφετηρία για μια νύχτα απροσδόκητη όπου η ανία και τα αδιέξοδα θα αποκατασταθούν από μια συναρπαστική εξέλιξη. Εικόνες απίστευτης ομορφιάς, σπουδαία έμπνευση και μια μεγαλειώδης κινηματογραφική γραφή που δεν έχει ανάγκη τους διαλόγους για να διατυπώσει τον προβληματισμό της. Από τις πιο προχωρημένες φιλικές στιγμές του Φεστιβάλ.

Εξαιρετικό αποδείχτηκε το αναδρομικό αφιέρωμα στο έργο της Ιρανής Σιρίν Νεσάτ με την προβολή οκτώ μικρού μήκους ταινιών της στους Νέους Οριζόντες. Μια οξυδερκής ματιά στο ρόλο της γυναίκας στο σύγχρονο Ισλάμ, που ισορροπεί στο μεταίχμιο του μουσουλμανικού και του δυτικού κόσμου. Μια εξαιρετική σκιαγράφηση των κοινωνικών, πολιτικών και ψυχολογικών αποχρώσεων της γυναικείας εμπειρίας μέσα από ένα εικαστικά τέλειο βλέμμα που συγκινεί και ανοίγει νέους ορίζοντες στην περσική κινηματογραφία. Απουσία λόγου, ένα συναρπαστικό παιχνίδι εικόνας και μουσικής, που δονεί με το πλήθος των συμβολισμών του. Το χθες και το σήμερα σε ένα γοητευτικό και μεγαλοφυές αισθητικό επίτευγμα.

Πραγματική κινηματογραφική «Οαση» αποδείχτηκε ο ομώνυμος φιλικός δυναμίτης του Κορεάτη Λι Τσανγκ Ντονγκ, που προβλήθηκε στο τμήμα «Παράθυρο στην Ασία». Ένας ενήλικας που μόλις έχει αποφυλακιστεί γνωρίζει την κόρη του θύματός του για το οποίο είχε τιμωρηθεί, η οποία έχει εγκεφαλική παράλυση και συναντά τρομερές δυσκολίες στην επικοινωνία. Την επομένη που θα τη δει, της πάει λουλούδια και της δείχνει ότι του αρέσει και ξεκινά μια ιδιόμορφη σχέση ερωτισμού και αγάπης ανάμε-

σά τους, που συναντά την κάθετη αντίδραση των δύο οικογενειών. Ο ήρωας θα διωχθεί και πάλι από τις αρχές και τους συγγενείς της ανάπηρης, αλλά θα επιστρέψει σκάζοντάς το από την αστυνομία για να πριονίσει, το δέντρο που με τη σκιά του προξενεί φόβο τα βράδια στο δωμάτιό της. Εφιαλτικό, σκοτεινό δράμα στα όρια των ανθρώπινων συναισθημάτων μαγνητίζει με τη δύναμή του και προκαλεί με τις ανατροπές του κατακεραυνώνοντας τις καθιερωμένες αντιλήψεις και τα αισθητικά πρότυπα. Ερμηνείες που σπάνια έχουμε την ευκαιρία να δούμε και αναδεικνύουν την «Όαση» σε ένα φιλμ που καταξιώνεται παρά την επώδυνη φιλική εμπειρία, που κάνει το θεατή να βομβαρδίζεται από την αξέχαστη παρουσία της ανάπηρης ηθοποιού για εκατόν τριάντα λεπτά. Πραγματικός κινηματογραφικός άθλος από την Κορέα, που θα ήταν αδύνατο να γυριστεί με αυτόν τον τρόπο στην Ευρώπη ή την Αμερική.

Τέλος εκτός συναγωνισμού προβλήθηκε το παλαιστινιακό φιλμ «Θεϊκή παρέμβαση» του Ελία Σουλεϊμάν, που εντυπωσίασε για τη φρεσκάδα και τον τρόπο προσέγγισης του Παλαιστινιακού μέσα από μια ιστορία αγάπης ανάμεσα σε δύο Παλαιστίνιους, που ο ένας ζει στην Ιερουσαλήμ και η άλλη στη Ραμάλα. Δομημένη σε μικρά επεισόδια η ταινία είναι βουτηγμένη στο παράλογο, το χιούμορ και το δυναμισμό. Ο σκηνοθέτης εκπλήσσει με τη χρήση των εκφραστικών του εμπνεύσεων και με τον ιδιαίτερο σχολιασμό που επιχειρεί στην κατάσταση της ευρύτερης περιοχής, απαλλαγμένος από δογματικές και στρατευμένες ιδέες. Μια ταινία που ανανεώνει τους κινηματογραφικούς κώδικες και εισάγει μια ευφυέστατη ματιά, αφήνοντας ακέραιες ελπίδες για το μέλλον του σημαντικού αυτού σκηνοθέτη, που έχει ήδη στο ενεργητικό του το βραβείο καλύτερης ταινίας στο Φεστιβάλ Βενετίας του 1996 με το σκηνοθετικό του ντεμπούτο «Το χρονικό μιας εξαφάνισης».

Για πρώτη φορά φέτος επιλεγμένο μέρος του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης παρουσιάστηκε στην Πάτρα και συγκεκριμένα στο INTEAL σε μια συνδιοργάνωση Κινηματογραφικής Λέσχης και Δ.Ε.Π.Α.Π.

Για τέσσερις βραδιές, από 22 έως 25 Νοεμβρίου οι σινεφίλ της πόλης ήρθαν σε επαφή με ελληνικές και ξένες ταινίες, αντιπροσωπευτικές απ' όλα τα τμήματα προβολών του φεστιβάλ. Το τετραήμερο άρχισε με την τιμητική εκδήλωση στον κορυφαίο Έλλη-

να σκηνοθέτη Παντελή Βούλγαρη, στον οποίο ο Δήμαρχος Ευάγγελος Φλωράτος απένειμε τιμητική πλακέτα. Τρεις ταινίες με το ρεαλισμό και την κινηματογραφική ματιά του Βούλγαρη πρόσφεραν μια αντιπροσωπευτική εικόνα του έργου του: «Χάπι Ντέ», «Το προξενίο της Άννας», «Όλα είναι δρόμος». Το πρόγραμμα των ελληνικών ταινιών συμπληρώθηκε από την προβολή της ταινίας «Θα μετανοιώσεις» της Κατερίνας Ευαγγελάκου, που σάρωσε τα κρατικά βραβεία ποιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού. Στην ταινία παραβρέθηκε η σκηνοθέτρια, που παρακολούθησε το φιλμ με τους Πατρινοπούς που γέμισαν το INTEAL. Όσον αφορά στις ξένες ταινίες, προβλήθηκαν τα φιλμ «Ο παράδεισος είναι μακριά» του Αμερικανού Τοντ Χέινς, «Ρωσική Κιβωτός» του Ρώσου Αλεξάντερ Σοκούροφ, «Grill Point» του Γερμανού Αντρέας Ντρέζεν και «Διαμάντια και αίμα» του Αμερικανού Μπομπ Ράφελσον. Ομολογουμένως, τα δύο πρώτα πρόσφεραν συγκλονιστικές φιλικές εμπειρίες, από διαφορετική αφετηρία το καθένα. Φόρος τιμής στο Χόλιγουντ του '50, το πρώτο σκιαγραφεί εξαιρετικά τους ανθρώπινους χαρακτήρες του σε ένα γαϊτανάκι αποκαλύψεων, ιδωμένο με ένα άρωμα μελοδραματισμού, ενώ το δεύτερο ένα εικαστικό αριστούργημα-περιήγηση στα ανάκτορα του Ερμιτάζ και συγχρόνως ένα σύνθετο φιλοσοφικό δοκίμιο.

Το αφιέρωμα πλαισιώθηκε από την έκθεση ζωγραφικής-σκηνογραφίας του Τάσου Ζωγράφου, που φιλοξενήθηκε στο Κέντρο Τεχνών, πρώην σταφιδαποθήκες Barry.

Με τη μαγεία του ντοκιμαντέρ

Το Φεστιβάλ Καλαμάτας καταγράφει με ένα διαφορετικό τρόπο την πραγματικότητα

Σε μια εποχή όπου τα ριάλιτι σόου έχουν κατακλύσει τα τηλεοπτικά προγράμματα και μια καλλιτεχνική υποκουλτούρα επικρατεί σε πολλούς τομείς, υπάρχουν ακόμα καλλιτέχνες, οι οποίοι παρατηρούν και καταγράφουν την πραγματικότητα και μέσα από το φακό τους μας προσφέρουν έργα μοναδικά.

Το «δόντι» βρέθηκε στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, το οποίο πραγματοποιήθηκε από τις 20 μέχρι τις 26 Οκτωβρίου, στην Καλαμάτα και φέτος γιόρτασε τα 5α του γενέθλια. Στο φεστιβάλ φιλοξενήθηκαν 46 ταινίες στα δυο τμήματα, το διεθνές διαγωνιστικό (30 ταινίες) και το διεθνές διαγωνιστικό σπουδαστικού ντοκιμαντέρ (20 ταινίες), οι ταινίες αυτές προκρίθηκαν ανάμεσα σε 285 προερχόμενες από 53 χώρες του κόσμου.

Την έναρξη του φεστιβάλ πραγματοποίησε η μουσικοθεατρική παράσταση «Καραγκιόζης Μιούζικαλ» της Μέμης Σπυράτου και Λάμπρου Λιάβα, στην οποία συνδυάστηκε ο χορός, η υποκριτική και το θέατρο σκιών. Επίσης προβλήθηκε η ταινία της Αλεξάνδρας Πελόσι και του Ααρν Λομπάρσκι με τίτλο «Ταξιδεύοντας με τον Τζόρτζ», η οποία περιγράφει με καυστικό τρόπο την προεκλογική καμπάνια του Τζόρτζ Μπους.

Το φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ περιελάμβανε επίσης δυο πολύ ενδιαφέρουσες εκθέσεις, κινηματογραφικής γιγαντοαφίσας και φωτογραφίας δημιουργώντας στον προθάλαμο του πνευματικού κέντρου μια εξαιρετικά όμορφη ατμόσφαιρα, ίσως λίγο χολιγουντιανή. Μέσα στα πλαίσια των παράλληλων εκδηλώσεων λειτουργήσε εργαστήριο καραγκιόζη για παιδιά, εκδρομή των φιλοξενουμένων με το «Τρένο του Καποδίστρια» καθώς και γευσιγνωσία ελαιολάδου σε τοπικό παραδοσιακό λιοτρίβι.

Της Άννας Ρεσβάνη

Η έκθεση κινηματογραφικής γιγαντοαφίσας με θέμα «πόλεμος στον κινηματογράφο» απετέλεσε μοναδικό εικαστικό γεγονός, καθώς περιελάμβανε αφίσες (από τη συλλογή του Λ. Σκλάβου) φιλοτεχνημένες από έλληνες δημιουργούς, όπως ο Γ. Βακιρτζής και ο Ν. Ανδρεάτος, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν στις κινηματογραφικές αίθουσες την χρονική περίοδο από το 1950 – 1970. Παράλληλα εκδόθηκε και ένας κατάλογος με ιστορικά στοιχεία αλλά και φωτογραφικό υλικό χρήσιμο για τους ιστορικούς του είδους.

Η έκθεση φωτογραφίας της Άννας Βιχ περιελάμβανε φωτογραφίες με θέμα την μεσσηνιακή ελιά, η καλλιτέχνης με το φακό της εντόπιζε το σχήμα πάνω στο φλοιό της ελιάς και το αποθανάτιζε δίνοντάς του μια τελείως διαφορετική μορφή.

Στο πνευματικό κέντρο προβλήθηκαν οι διαγωνιζόμενες ταινίες. Η πληροφοριακή ενότητα με θεματικές «ανήσυχα Βαλκάνια», «οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα», «ο χορός στο Cinema» καθώς και σύγχρονα Ελληνικά και Ξένα ντοκιμαντέρ προβλήθηκαν στην αίθουσα του ΔΗΠΕΘΕ. Επίσης στο εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο έλαβε χώρα το διήμερο συμπόσιο με θέμα «Οπτικοακουστικός πολιτισμός και Πανεπιστημιακές σπουδές».

Από το σύνολο των Ντοκιμαντέρ που προβλήθηκαν ξεχώρισαμε τα ακόλουθα: «Λόγια σιωπής» την σκηνοθε-

σία και το σενάριο υπογράφει η Λουκία Ρικάκη. Πρόκειται για μια ταινία για τη νοηματική γλώσσα, η οποία κατορθώνει να σπάσει το φράγμα του ήχου και να αναδείξει την έκφραση του προσώπου, των χειρών και του σώματος ως συναρπαστικό εργαλείο επικοινωνίας.

«Οδύσσεια –ένα ερωτικό ταξίδι», (σκηνοθεσία – σενάριο Νίκος Αλευράς). Μια ταινία, την οποία είχαμε την ευκαιρία να απολαύσουμε και στη Ζάκυνθο. Πρόκειται για το πιο γνωστό μυθικό ταξίδι, το ταξίδι του Οδυσσέα για την Ιθάκη. Η ταινία είναι η απεικόνιση του ταξιδιού αλλά και του ταξιδιού όλων μας στη ζωή αναζητώντας την δική μας «Ιθάκη».

Στο πρόγραμμα των παράλληλων προβολών και εκδηλώσεων με θέμα «Πολιτισμός και φιλοξενία» είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε το αφιέρωμα στον Δημήτρη Μαυρίκι, με τις ταινίες του «Aenigma Est», «Πολεμόντα», «Σπιναλόγκα», «Γεφύρια του Ιονίου» και «Μεσογειακό Τρίπτυχο». Επίσης εκδόθηκε και ένας κατάλογος-πορτρέτο του καλλιτέχνη, συνεχίζοντας την ιδέα που άρχισε από πέρσι με τον κατάλογο αφιέρωμα στον Σταύρο Ιωάννου. Σκοπός είναι να δημιουργηθεί με το χρόνο η βιβλιοθήκη του Ελληνικού Ντοκιμαντέρ.

Ένα εξίσου σημαντικό αφιέρωμα ήταν αυτό στο Ρώσο σκηνοθέτη Tofik Shakverdiev, με τις ταινίες του, «Victory March», «Children of Russia», «Two in a new house», «Stalin with Us» και το «Admission in Love». Εξαιρετικά ενδιαφέρον απεδείχθη το αφιέρωμα στο Γερμανικό Ντοκιμαντέρ, άλλωστε η Γερμανία ήταν φέτος η τιμώμενη για την συνεισφορά της στην ιστορία ντου ντοκιμαντέρ. Ταινίες που απολαύσαμε ήταν μεταξύ άλλων, το «Buena Vista Social Club» του Wim Wenders, «Βερολίνο: Συμφωνία της Μεγαλούπολης» του Ruttman, καθώς και το «Lessons of darkness» του Werner Herzog.

Την τελετή λήξης και απονομής των βραβείων του Βου Διεθνούς Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Καλαμάτας συνόδευσε η ορχήστρα του Νίκου Κυπουργού με τραγούδια για κινηματογραφικές ταινίες όπως «Ο δραπετής», «Aenigma Est», «Black Out», «Ακροβάτες του κήπου» και το «Passeurs des rêves».

Το πρώτο βραβείο «Χρυσή Ελιά» για την κατηγορία δραματοποιημένου ντοκιμαντέρ μοιράστηκαν δυο ταινίες η «Έπαρση της σημαίας των Παπούα» του Philippe Simon (Βέλγιο 2001) και οι «Βοσκοί» του Chen Jian Jun (Κίνα 1999). Το δεύτερο βραβείο «Αρ-

γυρή Ελιά» για την κατηγορία του δραματοποιημένου ντοκιμαντέρ δόθηκε στην ταινία «Την νύχτα που έπεσε η δικτατορία» Ginette Lavigne (Γαλλία).

Το πρώτο βραβείο «Χρυσή Ελιά» για την κατηγορία του περιγραφικού ντοκιμαντέρ μοιράστηκαν δυο ταινίες, τα «Θετά παιδιά» Csillag Adam (Ουγγαρία 2000) και «Τα παιδιά του Αβγανιστάν» του Mehrdad Farid Talebnia (Ιράν-Γαλλία 2002). Το δεύτερο βραβείο «Αργυρή Ελιά» για την κατηγορία του περιγραφικού ντοκιμαντέρ δόθηκε στην ταινία «Πράσινη Κάρτα» της Eldora Traykova (Βουλγαρία 2001).

Ειδικό βραβείο δόθηκε στην ταινία «Nea Zoi» της Tanjana Tsouvelis (Ελλάδα-Γερμανία 2001). Ειδικό Βραβείο για την κατηγορία του περιγραφικού ντοκιμαντέρ δόθηκε στις ταινίες τα «Λόγια σιωπής» της Λουκίας Ρικάκη και «Ειν' ωραία» της Δέσποινας Καρβέλα.

Επίσης διακρίσεις δόθηκαν στις ταινίες: Για τα ειδικά εφέ στην ταινία «Κατά φωνή και ο Διάολος» του Alex MacCall (Σκωτία 2001). Για το έξοχο μοντάζ του Peter Pfaffner στην ταινία «Nea Zoi». Για την ευρηματική φωτογραφία στην ταινία «Ο καλύτερος των καλύτερων» του Ger Poppelaars (Ολλανδία 2000). Επίσης για την πρωτότυπη ιδέα βραβεύθηκε η ταινία «Ο Καυκάσιος» του George Gabelia (Γεωργία 2000).

Τα βραβεία για το σπουδαστικό Ντοκιμαντέρ δόθηκαν στις ταινίες «Κάνε με περήφανο» του Moby Longinotte (Μεγάλη Βρετανία 2001) και Εξωτερική μέρα» του Akbari Mohammadreza (Ιράν).

Ειδικές μνείες δόθηκαν στις ταινίες χύμα για δείπνο» του Branwen Okrako (Γερμανία 2000) και στην ταινία «Αργεντινή: τα 64 πρόσωπα μιας χρεοκοπημένης χώρας» του Luciano Zito (Ισπανία 2002)

Την κριτική επιτροπή για το διεθνές διαγωνιστικό τμήμα απετέλεσαν ο Francesco Maselli (Ιταλία), ο Volker Koerr (Πολωνία), η Asli Selcuk (Τουρκία), ο Γ. Καρυπίδης και η Στέλλα Θεοδωράκη, ενώ για το διεθνές διαγωνιστικό σπουδαστικό την κριτική επιτροπή απετέλεσαν ο Σταύρος Καπλανίδης, ο Ιωάννης Κασπίρης και ο Χρήστος Καρακέπελης.

Αυτό που χαρακτηρίζει το ντοκιμαντέρ είναι η ευστοχία του μηνύματος γιατί είναι αληθινό, πραγματικό και η διάρκειά του πολύ σύντομη. Ένα ντοκιμαντέρ μπορεί να σοκάρει, να τρομάξει, να χαραχθεί στην μνήμη και να μην ξεχαστεί ποτέ, σαν την ίδια τη ζωή.

Όταν η κινηματογραφική μηχανή συνάντησε τη φύση....

Στη Ζάκυνθο των αντιφάσεων

Στις αρχές του φθινοπώρου είχαμε την ευκαιρία να φτάσουμε ως τη Ζάκυνθο και να παρακολουθήσουμε ένα φεστιβάλ οικολογικού κινηματογράφου, το πρώτο θεματικό στην Ελλάδα και το μοναδικό, το οποίο ασχολείται με το περιβάλλον και τον κινηματογράφο στη Μεσόγειο και τα Βαλκάνια.

Το «Ecocinema», το Διεθνές Φεστιβάλ Περιβαλλοντικού Κινηματογράφου πραγματοποιήθηκε από 4 – 8 Σεπτεμβρίου και η επιτυχία του οφείλεται στο γεγονός ότι έλαβε χώρα σε ένα νησί, που όταν το πρωτοαντικρίζεις οι αποχρώσεις του μπλε και του πράσινου συνθέτουν έναν ιμπρεσιονιστικό πίνακα μοναδικής φυσικής ομορφιάς.

Το φεστιβάλ διανύοντας φέτος το δεύτερο χρόνο λειτουργίας του περιελάμβανε 51 ταινίες από 17 χώρες και μέσα σε 5 ημέρες η αίθουσα του κινηματογράφου «Φώσκολος» μας προσέφερε 2000 λεπτά προβολών, αλλά και τελετές χρηματικών βραβείων με «συμβολικό χαρακτήρα» στους συμμετέχοντες. Οι ελληνικές συμμετοχές ήταν 22, από τις οποίες οι 14 ταινίες συμμετείχαν στο διαγωνιστικό μέρος, οι 8 για ενημέρωση και οι υπόλοιπες 29 ταινίες προέρχονταν από όλο τον κόσμο (Ιταλία, ΗΠΑ, Γερμανία, Ολλανδία, Σλοβακία, Κροατία, Βοσνία, Ιράν, Αυστρία, Ρωσία κ. ά.) οι οποίες έχουν χωριστεί σε θεματικές ενότητες.

Το «Ecocinema» έδωσε την δυνατότητα στους σκηνοθέτες να καταγράψουν με το φακό τους την καθημερινή ζωή, τις αλλαγές του κλίματος της γης, την καταστροφή του περιβάλλοντος, της θάλασσας, του αέρα, των παραδόσεων, τα έθιμα που εξαφανίζονται στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Η θεματολογία ήταν αρκετά ευέλικτη και περιελάμβανε μια πολυφωνία ταινιών οι οποίες προέρχονταν τόσο από μακρινές χώρες όσο και από περιοχές της Ελλάδας. Η επεξεργασία και προβολή όλων αυτών

των θεμάτων πραγματοποιήθηκε μέσα από μια ματιά μοναδική, τέτοια που μόνο ο σκηνοθέτης μπορεί να εμπνεύσει και να παρουσιάσει. Πιο συγκεκριμένα οι θεματικές των ταινιών ήταν οι εξής: πολιτική, κινήματα, πόλεμος, πυρηνικά, φυσικό και δομημένο τοπίο, διατροφή και διατροφική αλυσίδα, σεισμός, εθελοντισμός και περιβάλλον, ζωή σε άλλους τόπους, επιστημονική έρευνα και περιβάλλον.

Πράγματι τα τελευταία χρόνια έχουμε παρεξηγήσει την έννοια οικολογία. Σε μια οικολογική ταινία πιστεύουμε ότι θα δούμε ζώα, πουλιά, δέντρα. Όμως δεν είναι μόνο αυτό, φύση είναι και το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζούμε, συνεπώς η ποιότητα των προϊόντων που καταναλώνουμε είναι θέμα οικολογικό, τα πυρηνικά, οι πόλεμοι, τα κινήματα διαμαρτυρίας, όλα συσχετίζονται και αποτελούν τη φύση. Ίσως σήμερα να μην αφιερώνουμε το χρόνο να το σκεφτούμε.

Μια ταινία που δημιούργησε ερωτηματικά για το αν έχει οικολογικό περιεχόμενο, ήταν η ταινία του Γιάννη Λεονταρή «Εγκώμιο Βραδύτητας». Ο ίδιος απαντά, «η φύση έχει ένα δικό της ρολόι όπου ο χρόνος δεν χρειάζεται να μετρηθεί αλλά απλώς να βιωθεί. Τι είναι αυτό λοιπόν που μετρούν τα ρολόγια; Εικόνες, από την ποικιλία των ρυθμών της φύσης και της γλυπτικής του Ροντέν, Ξαναδίνουν το μέτρο μιας χαμένης ισορροπίας».

Παράλληλα με τις προβολές των ταινιών λειτουργήσαν δυο εκθέσεις, η έκθεση Αφίσας των Σπουδαστών της ΑΚΤΟ με θέμα το Ecocinema, καθώς και μια έκθεση φωτογραφίας «Η Ελλάδα του National Geographic».

Της Άννας Ρεσβάνη

Όπως ανέφερε η καλλιτεχνική διευθύντρια του Φεστιβάλ Λουκία Ρικάκη στην βραδιά έναρξης, η οποία πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του καφέ «Κόκκινος Βράχος», «οι ελληνικές ταινίες ήταν πολλές με αποτέλεσμα να γίνει επιλογή. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ταυτόχρονα ότι το αντικείμενο συγκινεί τους καλλιτέχνες και αποτελεί πηγή έμπνευσης».

Παρόντες στην εκδήλωση ήταν πολιτικοί, σκηνοθέτες, δημοσιογράφοι, μεταξύ αυτών ο αναπληρωτής γενικός διευθυντής περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ζαν Φρανσουά Βέστρινγκεν, καθώς και ο πρόεδρος του οργανισμού «Κινηματογράφος και Περιβάλλον» Ηλίας Ευθυμίουπουλος. Η βραδιά πλαισιώθηκε με sports της WWF από τον Bruno Bozzetti.

Πολύ εποικοδομητικές απεδείχθησαν οι συνεντεύξεις τύπου με τους δημιουργούς την επομένη κάθε προβολής αλλά και η συζήτηση στην αρχή και το τέλος κάθε προβολής. Ο θεατής ήταν ελεύθερος να θέσει τις ερωτήσεις του στους σκηνοθέτες και να οδηγηθεί σε πολύτιμα συμπεράσματα. Με πολύ ενδιαφέρον παρακολουθήσαμε τη συζήτηση με θέμα «Πολιτική, περιβάλλον, πολιτισμός: Ένας διάλογος με τους Έλληνες ευρωβουλευτές». για τις αποφάσεις που ελήφθησαν στο Γιοχάνεσμπουργκ με βασικούς ομιλητές τον πρόεδρο του Ελληνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης Μιχάλη Μοδιόν, τον Λυσιέν Σαμπασόν, (συντονιστή του Μεσογειακού προγράμματος Δράσης, τον Στέλιο Βαρβαρούση, (στέλεχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Χαλίτα Κρίσνα, κινηματογραφίστρια από τον Καναδά.

«Γιατί οι γυναίκες δεν αγαπούν τη βροχή» μας είπε η κινηματογραφική παρουσίαση της τελευταίας ποιητικής συλλογής του Λευτέρη Ξανθόπουλου (μέλους της κριτικής επιτροπής του φεστιβάλ), μια από τις παράλληλες εκδηλώσεις του φεστιβάλ, η οποία απεκόμισε πολύ θετικά σχόλια. Πολύ ενδιαφέρουσα τόσο από πλευράς ενημέρωσης όσο και από καλλιτεχνικού περιεχομένου ήταν η παρουσίαση της MEDWET από τον Σπύρο Κουβέλη. «Το υγρά στοιχείο Κατύχι – Δάσος Στροφιλιάς του Νίκου Σταθόπουλου «Παγκόσμια ημέρα υγροτόπων» του Άγγελου Παπαστεφάνου, ο βιολογικός σταθμός του Tour du Valat» Γαλλία Andre Serran.

Η παρουσίαση του ντοκιμαντέρ του Jean Tregomain για την ταινία του Jacques Perrin «Αποδημητικά πουλιά» ήταν αυτή που μάγεψε πολλούς. Ο Jacques Perrin αναφέρει μέσα στην ταινία, ότι ήθελε να πετάξει μαζί με τα πουλιά και το πέτυχε, αποτελώντας

και έναν από τους λόγους που μας κάνουν να περιμένουμε με ανυπομονησία την ταινία.

Τα βραβεία δόθηκαν με ήχους από την Κούβα και παρά την φθινοπωρινή βροχή. Στο τέλος της εκδήλωσης παρουσιάστηκε το φιλμάκι της Λουκίας Ρικάκη με σκηνές από το 1ο Οικολογικό Φεστιβάλ του 2001. Οι καλές και ποιητικές ταινίες ήταν πολλές για το λόγο αυτό η οργανωτική και κριτική επιτροπή του Φεστιβάλ που αποτελείται από τους: Λευτέρη Ξανθόπουλο (σκηνοθέτη-ποιητή) Kamal Baheer (εκπρόσωπο του MAP /UNEP), Σταύρο Ιωάννου (σκηνοθέτη), Σπύρο Κουβέλη (εκπρόσωπο του MED-WET), Σοφία Τσιλιγιάννη (δημοσιογράφος), κατέληξε ομόφωνα στην απονομή των βραβείων και μνείων της διοργάνωσης ως εξής:

Η Ειδική Μνεία για την πιο αποτελεσματική προσπάθεια ευαισθητοποίησης του κοινού απονεμήθηκε στην ταινία Aftershocks – The Rough Guide to Democracy / Μετασεισμοί – Ο δύσκολος δρόμος για τη δημοκρατία του Rakesh Sharma από την Ινδία. Η Ειδική Μνεία για το καλύτερο τηλεοπτικό ρεπορτάζ απονεμήθηκε στην ταινία Dust Games / Παιχνίδια μέσα στη σκόνη του Martin Marecek από την Τσεχία.

Δύο επιπλέον Ειδικές Μνείες απονεμήθηκαν σε ταινίες, οι οποίες αν και δεν άπτονταν άμεσα οικολογικών θεμάτων, συνεισέφεραν όμως θετικά στην παγκόσμια περιβαλλοντική συνείδηση. Είναι οι ταινίες On the Edge of Time – Male domains in the Caucasus / Στην καμπί του χρόνου – Οι Καυκάσιοι του Stefan Tolz από τη Γερμανία και Οδύσσεια – Ένα ερωτικό ταξίδι του Νίκου Αλευρά από την Ελλάδα.

Το 1ο Βραβείο του φεστιβάλ και το ποσό των € 7, 000 απονεμήθηκε στην ταινία Down to earth / Πατώντας στη γη της Shoshana Perry από τις ΗΠΑ. Το 2ο Βραβείο του φεστιβάλ και το ποσό των € 5, 000 απονεμήθηκε στην ταινία Life in Ebb & Flow / Η ζωή σε πλημμυρίδα & άμπωτη του Marc van Fucht από τις Κάτω Χώρες. Το 3ο Βραβείο του φεστιβάλ και το ποσό των € 3, 000 απονεμήθηκε στην ταινία Το δάσος των αρπακτικών των Πάνου Παπαδόπουλου & Άκη Κερσανίδη από την Ελλάδα. Τα βραβεία συνοδεύτηκαν από έργα του Γιώργου Λαζόγκα.

Την οργάνωση του Φεστιβάλ ανέλαβαν το Διεπιστημονικό Ινστιτούτο Περιβαλλοντικών Ερευνών Δ. Ι. Π. Ε και της Αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας «κινηματογράφος και περιβάλλον» σε συνεργασία με το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου.

Α! κύριε, κύριε Καρουωτάκη...

«Ο ήλιος ψηλότερα θ' ανέβει / σήμερα που' ναι Κυριακή.... Πέρα τα σύννεφα σκορπάνε / και μεγαλώνει ο ουρανός. Άσε τον κόσμο στη χαρά του / κι έλα, ψυχή μου, να σου πώ / σαν τραγουδάκι χαρωπό / ένα τραγούδι του θανάτου».

Αυτός είναι ο Κ.Γ. Καρουωτάκης! Είναι ο ποιητής του «Θάνατος είναι οι κάργες που χτυπιούνται / στους μαύρους τοίχους και στα κεραμίδια...» ή του «οι υπάλληλοι όλοι λιώνουν και τελειώνουν / σαν σήγλες δύο δύο μες στα γραφεία του» «...κι ο Μιχαλός επέθανε στρατιώτης» και του «πασί-

γνωστου» «είμαστε κάτι ξεχαρβαλωμένες / κιθάρες». Είναι ο ποιητής της απαισιοδοξίας, της μελαγχολίας, του αυτοσαρκασμού, της αντίρρησης, της ειρωνίας, του αντιλυρισμού... Είναι ο ποιητής των αδικημένων, των μελαγχολικών, των «δύσκολων» εφήβων, αυτών που ψάχνονται,

Της Έφης Φωτίου

που έχουν τάσεις αυτοκαταστροφικές.

Δε θα προσπαθήσω να αποδείξω το αντίθετο. Άλλωστε, σε ποσοστό, τα «αισιόδοξα» ποιήματα –αφήνω κατά μέρος τις εξαιρετικές μεταφράσεις ή τα πεζά– του Καρυωτάκη είναι μηδαμινά. Το ενδιαφέρον, όμως, είναι ότι ο Καρυωτάκης δεν είναι απλώς «ο ποιητής... που από εγωπάθεια κατάντησε ένας ανυπόφορος ιδιότροπος νευρικός και γκρινιαρής, αφημέλος στο πάθος του...» (Β. Ρώτας). Αφενός, ο ποιητής αυτός δεν είναι αδικαιολόγητα ή μονάχα με την υποτιμητική έννοια «απαισιόδοξος». Και δε θα σταθώ στα χιλιοειπωμένα σχετικά με τη ζωή και τον θάνατό του, που συντέλεσαν –καλώς ή κακώς– στη δημιουργία ενός μύθου γύρω απ' το όνομά του. Μέσα απ' τα έργα του ο Καρυωτάκης υψώνεται, πάνω απ' όλα, ως Άνθρωπος. Είναι ένας άνθρωπος ευαίσθητος και καθημερινός που επέλεξε να εκφραστεί μέσω της ποίησης... Ποιος απαγορεύει την απαισιοδοξία στην ποίηση; Ποιος υπαγορεύει αποκλειστικά την αισιοδοξία στην τέχνη;

Μεταξύ, λοιπόν, των «καταραμένων» στίχων του Καρυωτάκη συναντάμε στίχους γλυκιάς μελαγχολίας, στίχους νοσταλγικούς όπως: «Κι ακόμα δε μπόρεσα να καταλάβω / πώς μπορεί να πεθάνει μια γυναίκα/που αγαπιέται...» ή «Όλα έπρεπε να γίνουν. Μόνο η νύχτα / δεν έπρεπε γλυκιά έτσι τώρα να 'ναι, / να παίζουμε τ' αστέρια εκεί σα μάτια / και σα να μου γελάνε...» και «Κι ως είσαι ο λατρεμένος αδελφός μου, / τα μάτια σου κοιτώντας που εδακρυσαν, / θα ξεχνούσα τα βάσανα του κόσμου...» Έχουμε, ακόμα, στίχους με τον προβληματισμό του ποιητή για την τέχνη του όπως: «είκοσι χρόνια παίζοντας / αντί χαρτιά βιβλία / ...έχασα τη ζωή» ή «απόκαμα, θολώσανε τα μάτια μου και ο νους, / όσως ακόμη γράφω».

Ο Καρυωτάκης ως άνθρωπος και –κατ' επέκτασιν– ως ποιητής, διακρίνεται για τον έντονο υπαρξιακό–κοινωνικό προβληματισμό του. Καυτηριάζει και σχολιά-

ζει εύστοχα ανθρώπινα αδιέξοδα ή έντονα κοινωνικά προβλήματα. (Όταν κάποιος σαν τον Καρυωτάκη καταπιάνεται με τόσο σημαντικά και διαχρονικά θέματα πώς, άραγε, μπορεί να είναι... μες στην καλή χαρά;). Έτσι, έχουμε στίχους με τον προβληματισμό του ποιητή, όπως: «Στην άμμο τα έργα στήνονται μεγάλα των ανθρώπων, / και σαν παιδάκι τα γκρεμίζει ο χρόνος με το πόδι» ή «Όταν οι άνθρωποι θέλουν το κακό, / του δίνουν όψη ν' αρέσει» κι ακόμα «Επρόδωσαν την αρετή κι ήρθαν οι έσχατοι πρώτοι. / Με χρήμα παίρνεται η καρδιά κι αποτιμάται ο φίλος». Παρατηρείται μια τάση απόρριψης προς όλα τα κοινωνικά–πολιτικά–θρησκευτικά πρότυπα. Ο Καρυωτάκης έχει δει, έχει βιώσει πολλά κι έχει απογοητευτεί –για να μην πω αηδίασει– από τα περισσότερα. Άλλωστε, σύμφωνα με τον Τέλλο Άγρα: «Ημπορούσε κι ο Καρυωτάκης να δημιουργήσει ψευδαίσθηση. Έγινε, αντιθέτως ρεαλιστής... Ημπορούσε να μείνει μελαγχολικός. Έγινε τραγικός».

Αφ' ετέρου, όσο κι αν φαίνεται παράξενο ή αντι–κανονικό, ο Καρυωτάκης δεν είναι μονάχα απαισιόδοξος. Αυτό, άλλωστε αποδεικνύει και το ποίημά του με τον τίτλο «Αισιοδοξία», όπου διαβάζουμε: «Ας υποθέσουμε πως δεν έχουμε φτάσει / από εκατό δρόμους τα όρια της σιγής /, κι ας τραγουδήσουμε, το τραγούδι να μοιάσει / νικητήριο σάλπισμα...». Έκπληξη, επίσης, προκαλούν και οι στίχοι του ποιητή: «Κάνε τον πόνο σου άρπα. / Και γίνε σαν αηδί, / και γίνε σα λουλούδι. / Πικροί όταν έλθουν χρόνοι, / κάνε τον πόνο σου άρπα / και πέ τονε τραγούδι». (Μπορεί κάτι τέτοιο να έχει γραφτεί από έναν Καρυωτάκη; Και όμως...!)

Θετικά φορτισμένοι είναι, επίσης, οι –έμμεσα ή άμεσα– ερωτικοί στίχοι του ποιητή, όπως: «Κι ήμουν στο σκοτάδι. Κι ήμουν το σκοτάδι. / Και με είδε μια αχτίδα / ...Σάμπως τα μάτια της να μου είπαν ότι / δεν είμαι πλέον ο ναυαγός κι ο μόνος, / κι ελύγισα σαν από τρυφερότη, / εγώ που μ' είχε πέτρα κάνει ο πόνος» ή «Τη βλέπω –στα

μαλλιά σου πνέει– την αύρα. / Είναι βαθιά τα μάτια σου όπως νά 'βρα / το δρόμο της ζωής μου, τον Απρίλη» και «(όταν ήρθες...) Αμίλητος, τη μέσα μου μαυρίλα / την έκανα γλυκύτατο τραγούδι...»

Ένα άλλο «αισιόδοξο κεφάλαιο» στην ποίηση του Καρυωτάκη είναι τα παιδιά. «Φίλοι του μόνο έμειναν τα παιδιά. Οσάκις μιλεί γι' αυτά, μιλεί πάντα μ' απaráλλακτο τόνο απλότητας –ως το τέλος. Οι παρομιώσεις, οι λεπτομέρειες, τα κινήματα, ό,τι τυχαίνει να παίρνει από των παιδιών τον κύκλο, είναι πάντα αποδομένα φυσικά: ποτέ συμβολικά. Η φυσική τους αξία –φτάνει να εκφραστεί– τού φαίνεται, και μόνη της, τόσο ωραία, ώστε να είναι και μόνη της αρκετή» (Τ. Άγρας). Έτσι έχουμε τους στίχους: «Χαρά! Η χαρά! Στα νέα χαρά / παιδιά!» (όπου παρατηρείται και η εισαγωγή μας... «άνγνωστης», για τον ποιητή, λέξης...!) Ο Καρυωτάκης αφιερώνει ολόκληρα ποιήματα στα παιδιά. Στο ποίημά του «Ωδή σ' ένα παιδάκι» διαβάζουμε: «ευτυχίζω σε σένα / τις ερχόμενες τύχες, / την άγνοια του κόσμου / ...ω παρήγορο φως μου!», ενώ στο «Παιδικό» βλέπουμε έναν διαφορετικό Καρυωτάκη, άμεσο και –μάλλον ειρωνικά– αφελή, που παίρνει ο ίδιος τον ρόλο του παιδιού λέγοντας: «Τώρα η βραδιά!, γλυκιά που φτάνει, / θα μου γλυκάνει / και την καρδιά / ...Κλαίοντας θα πω / : «Άστρα ου, αστράκι, / τ' άλλα παιδάκια / θα τ' αγαπώ. / Ας με χτυπούν / πάντα κι ακόμα. / Θά 'μαι το χώμα / που το πατούν. / Άστρα, καθώς / άστρο και κρίνο /, έτσι θα γίνω / τώρα καλός». Τέλος, στο ποίημα «Ξεπροβόδισμα» διαβάζουμε: «Βλέπε, παιδί μου, πάντα ομπρός. Το χτες μη σε πικραίνει. / Τώρα η ζωή σαν άλογο στην πόρτα σε προσμένει».

Εντελώς διαφορετικό ύφος έχει, επίσης, η «Ηρωική Τριλογία» του ποιητή, που αναφέρεται κατά σειρά στους: Διάκο, Κανάρη και Βυργη, καθώς και ποιήματα που αναφέρονται σε πόλεις ή τοποθεσίες («Αθήνα», «Λυκαβηττός...»). Μια πολύ απλή και ανθρώπινη αισιοδοξία βγάζει, επίσης, ο Καρυωτάκης όταν αναφέρεται στη

φύση ή σε σκηνές και παραστάσεις της καθημερινότητας, όπως στους στίχους: «Ω, τη νερατζούλα μας / ...χαίρεται τ' ανθάκια της, / χαίρεται το Μάη /, παίζει με τον άνεμο / και μοσκοβολάει» και «Μπρούτζινος γύφτος – τράλαλα! – / τρελά πηδάει κει πέρα /, χαρούμενος που εδούλευε / το μπρούτζον ολημέρα...», αντίστοιχα.

Τέλος, υπάρχουν και «απαισιόδοξοι» στίχοι του Καρυωτάκη απ' τους οποίους εμπορεύεται η αισιοδοξία, με πιο αντιπροσωπευτικούς –ίσως– τους εξής: «Έχω κάτι σπασμένα φτερά. / Δεν ξέρω καν γιατί μας ήρθε / το καλοκαίρι αυτό. / Για ποιαν ανέλπιστα χαρά, / για ποιες αγάπες, / για ποιο ταξίδι ονειρευτό...». Πρόκειται, δηλαδή, για μιαν απαισιοδοξία «ανοιχτή» (αν μου επιτρέπεται ο προσδιορισμός αυτός) που αφήνει περιθώριο στην ελπίδα, στην προσδοκία του καλύτερου. Βέβαια, δεν είναι στο χέρι μου να ερμηνεύσω τους εκάστοτε στίχους του Καρυωτάκη γιατί, όπως λέει κι ο Τίμος Μαλάνος: «Αισθάνομαι πραγματικήν αποστροφή για κάθε είδους ανάλυση της εμορφιάς ενός ποιήματος ή ενός στίχου στα συστατικά του, κατά το παράδειγμα του χημικού. Αυτό, πολλοί, το θεωρούν ελάττωμα του κριτικού. Για μένα είναι απλή αποφυγή προδοσίας εις βάρος του ποιητή».

Όπως και νά 'χει, σε καμία των περιπτώσεων δεν προσπαθώ να (απο)δείξω κάτι για τον μεγάλο και αδικημένο Καρυωτάκη, ούτε να πείσω κάποιους για κάτι διαφορετικό απ' αυτό που ήδη πιστεύουν. Κάτι τέτοιο θα ήταν, άλλωστε, ανούσιο. Οι ... «μελλούμενοι καιροί» ασχολήθηκαν, ασχολούνται και θα ασχοληθούν –και με το παρ'άνω– με τον ... «άδοξο ποιητή» που... «την έγγραψε μιαν έτσι πενιχρή / μπαλάντα στους ποιητές άδοξοι που 'ναι...» και όχι μόνο... Η ουσία είναι πως η τέχνη, η ποίηση, οι στίχοι, μιλούν από μόνοι τους. Το αν, το πώς και το κατά πόσο τους... ακούμε εξαρτάται απ' τον καθένα μας...

Γκερνίκα

Μια μεγάλη εικαστική μαρτυρία

Του Ξενοφώντα Παπασευθυμίου

Η μεγάλη έκθεση «Ο αιώνας του Πικάσο, Ισπανική Τέχνη του 20ού αιώνα από τις συλλογές του Εθνικού Μουσείου – Κέντρου Τέχνης Reina Sofia» που φιλοξενείται στην Εθνική Πινακοθήκη από τις 24 Οκτωβρίου, μέσα από τα 105 εκθέματα 72 καλλιτεχνών, αποτελεί μια καλή ευκαιρία να σκύψουμε πάνω από το έργο μεγάλων δημιουργών που άλλαξαν και καθόρισαν την τέχνη του 20ού αιώνα.

Μέσα από τα εκθέματα ξεχωρίζουν η μακέτα του Περίπτερου της Δημοκρατικής Κυβέρνησης της Ισπανίας στη Διεθνή Έκθεση του Παρισιού του 1937 και τα προσχέδια της «Γκερνίκα», του έργου που προόριζε ο Πικάσο για τη συγκεκριμένη έκθεση.

Η αφορμή για τη δημιουργία αυτού του μνημειακού έργου, που έμελλε να αποτελέσει την εικόνα των παθών της εποχής μας, ήταν η 26η Απριλίου του 1937, όταν 150 Γιούνκερ και Χάινκελ της ιταλικής «Ταξιαρχίας του Κόνδορα» της ναζιστικής Γερμανίας, ισοπέδωσαν την πόλη Γκερνίκα αφήνοντας πίσω τους 1654 νεκρούς και 899 τραυματίες –όλοι τους γυναίκοπαιδα, αφού οι άν-

δρες ήταν στον πόλεμο– προκαλώντας την παγκόσμια συγκίνηση και κατακραυγή.

Η εγκληματική αυτή ενέργεια αποτέλεσε υποστηρικτική ενέργεια στην αδελφοκτόνο σύρραξη που είχε ξεκινήσει ένα χρόνο πριν, όταν ο στρατηγός Μπααμόντ, επικεφαλής φασιστικών στρατευμάτων και αξιωματικών ξεκίνησε να ανατρέψει τη νόμιμη Δημοκρατική Κυβέρνηση της Ισπανίας, με το πρόσχημα ότι ήθελε να σώσει τη χώρα από το χάος του αναρχισμού.

Αυτός ο πόλεμος έμελλε να εισαγάγει ένα σύνολο από νέες μεθόδους, που θα χρησιμοποιούνταν και στο μέλλον σε ανάλογες περιπτώσεις, από όλες σχεδόν τις αντι-

μαχόμενες πλευρές, όπως ο νέος τύπος προδοσίας σας αυτόν του «πεμποφαλαγγίτη», η προπαγάνδα με πλύση εγκεφάλου, με στόχο την παραπληροφόρηση και την αλλοίωση της ιστορικής αλήθειας και οι τρομοκρατικοί βομβαρδισμοί αμάχων.

Έτσι την 1η Μαΐου του '37 ο Πικάσο φτιάχνει τα πρώτα σχέδια για το τεράστιο έργο που σήμερα ξέρουμε.

Δύο απλά σχέδια με μολύβι πάνω σε χαρτί, έβαλαν τα θεμέλια για την «Γκερνίκα», στα οποία κυριαρχούν οι μορφές ενός ταύρου και ενός αλόγου τοποθετημένα κάτω από ένα κτίριο, ενώ μια νέα γυναίκα με μία λάμπα στο χέρι προβάλλει μέσα από ένα παράθυρο για να φωτίσει τη σκηνή.

Ένα πουλί φτερουγίζει πάνω από την πλάτη του ταύρου, ενώ σε επόμενα σχέδια το πουλί μεταμορφώνεται σε μικρό φτερωτό άλογο.

Αυτά τα πρώτα σχέδια ακολουθεί ένα προσχέδιο πάνω σε ξύλο με λευκή προετοιμασία, με το φινίρισμα και το στήσιμο των μορφών να πλησιάζει αρκετά το τελικό αποτέλεσμα ενός πίνακα, όπου εδώ έχουμε την προσθήκη του νεκρού πολεμιστή που βρίσκεται ανάμεσα στο πεσμένο άλογο και το πόδια του ταύρου.

Οι φυσικοί όγκοι των σκελών είναι διαστρεβλωμένοι και στραμμένοι σε γραμμικές συγκρούσεις και γίνεται ήδη φανερό η πρόθεση του ζωγράφου να μην έχει το έργο χρώματα.

Όλα τα βασικά στοιχεία του τελικού έργου υπάρχουν ήδη σε αυτό το πρώιμο σχέδιο το οποίο εμπλουτισμένο αργότερα με περισσότερα σύμβολα θα δώσει μια σειρά προσχεδίων που θα οδηγήσουν στην τελική σύνθεση, από την οποία θα απουσιάζει το φτερωτό άλογο των πρώτων σχεδίων, το οποίο ίσως να θεωρήθηκε σαν σύμβολο, πολύ φανερό.

Το ίδιο θα γίνει και με την υψωμένη γροθιά, άμεσα αναγνωρίσιμο σύμβολο, που βρισκόταν σε ένα από τα τελευταία προσχέδια και στο μουσαμά, αλλά εύστοχα παραλείφθηκε αφού η δικαίωση των εμβληματικών μοτίβων στην μοντέρνα τέχνη δεν μπορεί να στηρίζεται στη μεταφραστικότητά τους.

Ο Πικάσο στον τελικό πίνακα δεν χρησιμοποιεί το χρώμα προκειμένου να εκφράσει την καταστροφή και την οδύνη, αλλά αρκείται στη χρήση του γκριζου, του λευκού και του μαύρου για να δημιουργήσει ένα σύνολο έντονα εκφραστικό.

Οι μορφές που καλύπτουν όλο τον πίνακα είναι ο

ταύρος, το άλογο, το πουλί, ο νεκρός στρατιώτης, ένα παιδί και οι τέσσερις γυναίκες.

Στο κέντρο της σύνθεσης έχουμε το άλογο με στρεβλωμένο κεφάλι και ορθάνοιχτο στόμα που ψυχορραγεί αφήνοντας ένα ουρλιαχτό, ενώ στα πόδια του σωριασμένος βρίσκεται ένας πολεμιστής με συντριμμένο το ξίφος του, σύμβολο της γενναιότητας του λαού το πρώτο και της ήττας το δεύτερο.

Στα αριστερά ο ζωγράφος συμπυκνώνει το τρομερό δράμα σε δύο καθαρά εμβληματικές φιγούρες. Η πρώτη είναι της μάνας που οδύρεται με το κεφάλι ριγμένο πίσω, κρατώντας το άψυχο παιδί της στην αγκαλιά, συμβολίζοντας σαν μια σύγχρονη ριετα την σφαγή των αθώων.

Η δεύτερη, αυτή του Ταύρου με τα ανθρώπινα χείλη και μάτια ενσαρκώνει την τυφλή βία, ενώ το πουλί δίπλα στον ταύρο είναι το σύμβολο της αθάνατης ψυχής και του πνεύματος.

Χαρακτηριστικά άλλωστε είναι αυτά που είπε ο ίδιος ο καλλιτέχνης αναφερόμενος στον πίνακα: «Ο ταύρος δεν είναι ο φασισμός, αλλά η κτηνωδία και το σκοτάδι... το άλογο αναπαριστά το γενναίο λαό... η Γκερνίκα είναι συμβολική... αλληγορική».

Στο δεξιό μέρος της σύνθεσης μία γυναίκα αγωνίζεται μάταια να ξεφύγει, μα οι τεράστιες πατούσες της δεν τη βοηθούν, αφού μοιάζει να είναι καρφωμένη στο χώμα, όπως μέσα σε έναν εφιάλτη, έναν εφιάλτη που έρχεται από τον ουρανό προς τον οποίο σηκώνει γεμάτη ικεσία τα χέρια της η άλλη γυναίκα.

Τον ουρανό τον φωτίζει ένας γλόμπος σαν τεράστιο μάτι που υπερβαίνει σαν στοιχείο το συμβολισμό και περνάει στον υπερρεαλισμό και την μεταφυσική αναζήτηση.

Μια άλλη υπόνοια υπερρεαλισμού έχουμε και με την γυναικεία μορφή που προβάλλει μέσα από ένα παράθυρο κρατώντας στο χέρι μια λάμπα, στοιχείο που σε συνδυασμό με όλα τα προηγούμενα συνθέτει μια Γκερνίκα η οποία συγκεντρώνει όλες τις εκφραστικές και εικαστικές αναζητήσεις του Πικάσο, ο οποίος μη αρκούμενος στις αισθητικές λύσεις από τις «Δεσποινίδες της Αβινιόν», τους «Τρεις Μουσικούς» και τους «Τρεις Χορευτές», καταφεύγει σε ένα εξπρεσιονισμό που δεν στερείται στοιχείων υπερβατικού ρεαλισμού.

Έτσι ο πίνακας ξεφεύγει από την απλή εικονογραφία και καταγραφή ενός γεγονότος αποτελώντας ένα απλό ντοκουμέντο – μαρτυρία, αλλά υπερβαίνει το γεγονός καθαυτό για να πάρει διαστάσεις καταγγελίας κάθε κακού του οποίου θύματα είναι οι αθώοι.

Το πρόσωπο:

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΚΑΡΑΝΤΖΗΣ

Σε αναζήτηση της ανεξερεύνητης χώρας

Από τις πιο ελπιδοφόρες περιπτώσεις της σύγχρονης τζαζ στη χώρα μας, ο κοντραμπασίστας και συνθέτης Νεκτάριος Καραντζής ακολουθεί με συνέπεια την προσωπική του διαδρομή στο μουσικό στίβο, οικοδομώντας με προσεκτικά και πάντα ποιοτικά βήματα μια αξιοσημείωτη πορεία.

Με ένα ευρύτατο πεδίο μουσικών αναζητήσεων και με την έμφυτη σεμνή στάση ζωής και δημιουργίας που τον διακρίνει, ανιχνεύει τους εκφραστικούς κώδικες μέσα από πολυποίκιλες φανερώσεις της σύγχρονης μουσικής και διαμορφώνει το προφίλ και τη θέση του στο σήμερα.

Καταγόμενος από την Ιθάκη και ενηλικιωμένος στην Πάτρα όπου έζησε πολλά χρόνια πριν φύγει για τη Θεσσαλονίκη λόγω σπουδών του στη Φιλοσοφική, διατηρεί στενούς δεσμούς με την πόλη μας και δεν θα μπορούσε η σημαντική πορεία του να μας αφήσει αδιάφορους.

Η μουσική λειτούργησε ως φυσική έλξη γι' αυτόν από μικρή ηλικία και σύντομα η τζαζ τον κατέκτησε, μόλις μετοίκησε στη συμπρωτεύουσα, σε μια περίοδο όπου πλείστα δημιουργικά συνέβαιναν στο χώρο αυτό. Το πάθος του τον οδήγησε στο Σύγχρονο Ωδείο Θεσσαλονίκης όπου σπούδασε κοντραμπάσο και αργότερα στο American Institute of Music στη Βιέννη όπου έμεινε για δύο χρόνια σπουδάζοντας σύνθεση και έχοντας ήδη στην πλάτη του μια κορυφαία εμπειρία στους κόλπους του τζαζ τρίο Wutu Wupatu στο πλευρό του πνευστού Φλώρου Φλωρίδη και του ακορντεονίστα Κώστα Βόμβολου με πληθώρα ζωντανών εμφανίσεων.

Με το Φλώρο Φλωρίδη συμπράττει σε ένα εξίσου ζωτικό μουσικό χώρο συμμετέχει στη διευρυμένη φόρμα της Μπάντας της Φλώρινας σε συναυλίες και ηχογραφήσεις. Είναι μέλος της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Θεσσαλονίκης και του εξαιρετικού συγκροτήματος Ευοί – Ευάν με τους οποίους έχει ηχογραφήσει δύο θαυμάσια άλμπουμ σε ένα ελεύθερο στιλιστικό ύφος που συγγενεύει με το ροκ. Έχει συνεργαστεί με πολλούς μουσικούς της τζαζ και κυρίως με τον κρουστό Νίκο Ψοφογιώργο και τον κιθαρίστα, επίσης μέλος των Ευοί – Ευάν, Βαγγέλη Τσοτρίδη, ενώ αυτή την περίοδο μεγάλο μέρος της δραστηριότητάς του περιστρέφεται γύρω από την σύνθεση για σύνολα και ορχήστρα εγχόρδων καθώς και στη διερεύνηση των ηχητικών δυνατοτήτων που μπορεί να έχει ένα σχήμα κιθάρας – ντραμς – κοντραμπάσου – πίκολο με τον ίδιο στην εκτέλεση του τελευταίου οργάνου και την προσθήκη ενός άλλου μπασίστα.

Πραγματική πάντως έκπληξη αποτέλεσε η πριν λίγο καιρό κυκλοφορία μέσω της δισκογραφικής εταιρείας ANKH του σημαντικού του άλμπουμ «Terra Incognita», όπου μας χαρίζει ένα υποδειγματικό υψηλής αισθητικής δείγμα τζαζ και αυτοσχεδιασμού, συνεπικουρούμενος από δυο εξαιρετους μουσικούς, τον Αντώνη Ανισέγκο στο πιάνο και τον Νίκο Ψοφογιώργο στα ντραμς και στα κρουστά. Με τον Αντώνη Ανισέγκο είχε ηχογραφήσει και στο παρελθόν, αφού το 1993 είχε κυκλοφορήσει το άλμπουμ του Trio Praxis με την προσθήκη του ντράμερ Αλέκου Παπαδόπουλου. Ο πιανίστας έχει γεννηθεί στη Γερμανία, που ζει και σήμερα, αλλά μεγάλωσε στη Θεσσαλονίκη και το «Terra Incognita» ήταν μια σημαντική στιγμή όπου αποτυπώθηκε το πιανιστικό του ταλέντο και το γενικότερο μουσικό του υπόβαθρο. Μουσικός με άποψη, είτε ξετυλίγει τα πανέμορφα σόλο και τις γλυ-

κές πινελιές του, είτε αυτοσχεδιάζει συνδιαλέγεται με το ψυχωμένο και υψηλής τεχνικής παίξιμο των ντραμς του Νίκου Ψοφογιώργου και με το κοντραμπάσο του Καραντζή, δημιουργώντας πολύχρωμες εικόνες και απελευθερώνοντας έναν εκφραστικό πλούτο ιδεών που σπάνια συναντάμε.

Ο Νεκτάριος Καραντζής έχοντας αφομοιώσει τις αναφορές του στους κορυφαίους δεξιότεχνες της τζαζ και ακολουθώντας με βαθιά προσήλωση και σεβασμό την παράδοση του είδους, επιδεικνύει μια σαφή εμμονή στη μελωδία που κυριαρχεί τόσο στις οχτώ συνθέσεις που υπογράφει όσο και στον εκτελεστικό του τρόπο. Η μελωδία είναι το πρωτεύον προσόν του «Terra Incognita» και είναι αυτό που προτάσσεται δημιουργικά κινητοποιώντας μια πλατιά γκάμα συναισθημάτων η οποία χωρά το λυρισμό, τη μελαγχολία, τη λεπτότητα και λιγότερο τη στείρα ανατροπή. Οι συνθέσεις του δίσκου άμεσες μιλούν στην ψυχή του ακροατή και τον ταξιδεύουν σε ένα ηχητικό σύμπαν με έντονο μεσογειακό χρώμα κρατώντας ασφαλείς αποστάσεις από βαρύγδουπες ή ακαδημαϊκές φόρμες. Άλλωστε στόχος του Καραντζή δεν ήταν ούτε μια στιγμή να εντυπωσιάσει με ακραίες διατυπώσεις, αλλά μάλλον να μεταφέρει ένα γήινο άρωμα που θα αφορά τον ακροατή ανοίγοντάς του τους οριζόντες μιας απολαυστικής εμπειρίας.

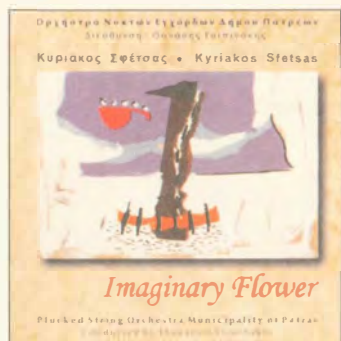
Μουσική με εικόνες – «Τρεις Μύλοι», «Γυρίζοντας πίσω», «Πολύχρωμη σουίτα», «Ωρα αιχμής», «Φωνές», «Περίπατος στην πόλη», «Βροχή», «Ηχώ», – που αγγίζει με ευαίσθητο τρόπο το αισθητήριό μας, κρατώντας ακέραια την αυτοσχεδιαστική ουσία της τζαζ. Αποτέλεσμα μια ασφαλής και ουσιαστική αναζήτηση της «ανεξερεύνητης χώρας», όπως ο Νεκτάριος Καραντζής, ο Αντώνης Ανισέγκος και ο Ψοφογιώργος μας προτρέπουν.

Τους δύο εκ των τριών πάντως (Καραντζή και Ψοφογιώργο) έχετε τη δυνατότητα να τους απολαύσετε και στον εκπληκτικό τελευταίο δίσκο του Φλώρου Φλωρίδη με τίτλο «F. ly L. ow O. der R. oll O. ver», που εκδόθηκε από την j. n. d. records και διανέμεται από την A&N στην Ελλάδα και από την FMP στο εξωτερικό. Η παρέα διευρύνεται από τον Βαγγέλη Τσοτρίδη στην

ηλεκτρική κιθάρα, τον Βασίλη Κοματά στο κλαρινέτο και τον Παντελή Στόικο στην τρομπέτα. Το υλικό του «F. L. O. R. O.» δεν παρουσιάζεται για πρώτη φορά αφού πρόκειται για επτά συνθέσεις της Μπάντας της Φλώρινας που στην πρώτη τους μορφή έχουν αποδοθεί με χάλκινα πνευστά. Παραδοσιακά κομμάτια όπως το «Σαρκί» αφιερωμένο στον πρόσφατα χαμένο Γιώργο Φιλιππίδη, το «Σεριάνι», ο «Στέργιος», ο «Παύλος Μελάς» και άλλα ανασκευάζονται μέσα από τη δομή μιας ελεύθερα αυτοσχεδιαστικής λειτουργίας, που εμπλου-

τίζεται από έναν υψηλής ενέργειας ηλεκτρισμό, δημιουργώντας ένα άκρως ελκυστικό μουσικό μόρφωμα βαλκανικής τζαζ και παραδοσιακών ηχοχρωμάτων. Η free jazz συναντά τη φιούζιο και η διονυσιακή προσέγγιση την πνευματικότητα και το ένστικτο του αυτοσχεδιασμού. Το αποτέλεσμα εξαιρετικό στον γοητευτικό αυτό δίσκο υψηλής ενέργειας και δυναμισμού όπου ρυθμοί, μελωδίες και διαθέσεις περιπλέκονται σε έναν ενιαίο σύγχρονο ήχο, που αναζωογονεί την παράδοση δίνοντάς της απρόσμενες διαστάσεις στο σήμερα.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΦΕΤΣΑΣ – ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΝΥΚΤΩΝ ΕΓΧΟΡΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ (ΔΕΠΑΠ)

Κάθε φορά που καλούμαστε να ασχοληθούμε με κάποιο δίσκο Πατρικών δημιουργών, όπως είναι φυσικό η ικανοποίηση γίνεται μεγαλύτερη, όταν το ποιοτικό επίπεδο το οποίο εξασφαλίζεται, μας απεγκλωβίζει από τη μίζερη ανάγκη να του δώσουμε πόντους που υπαγορεύει η εντοπιότητα του εγχειρήματος. Έτσι γίνεται σαφώς πιο ευχάριστη η αναφορά μας στην Ορχήστρα Νυκτών Εγχόρδων του Δήμου Πατρέων, αφού απαλλαγμένοι από πατριωτικές φανφάρες, καταγράφουμε τις εντυπώσεις μας από ένα σύνολο που έχει καταξιωθεί σε πανελλαδικό επίπεδο και σε αρκετούς

χώρους του διεθνούς στερεώματος σαν μια από τις πιο σημαντικές μαντολινάδες.

Μια πραγματική εστία πολιτισμού, που βεβαίως δεν θα μπορούσε να εξαντληθεί μόνο στις συμπράξεις με κορυφαία ονόματα του ελληνικού τραγουδιού που την έκαναν πασίγνωστη στο πανελλήνιο. Ο Θανάσης Τσιπινάκης όλα αυτά τα χρόνια δεν αμέλησε αυτό που λέμε «ουσιαστική δουλειά» με αποτέλεσμα να ανθεί το σημαντικότερο τμήμα προσφοράς της μαντολινάδας που αφορά σε εκτελέσεις νέων έργων και παραγγελιών και συνεργασίες με διακεκριμένους συνθέτες που δρουν σε ένα δεύτερο επίπεδο στη χώρα μας, σε αυτό που παράγει τα άφθαρτα κομψοτεχνήματα μακριά από την έκθεση της δημοσιότητας.

Στα πλαίσια αυτά ανήκει και η πρόσφατη (ενδέκατη) δισκογραφική παρουσία του συνόλου με τον τίτλο «Imaginary Flower» όπου ερμηνεύονται εξαιρετικά νέα έργα του Κυριάκου Σφέτσα. Τρεις είναι οι θεματικοί κύκλοι που περιλαμβάνονται στο «Imaginary Flower». Ο πρώτος βασίζεται στη μουσική που έγραψε ο Κυριάκος Σφέτσας για το ντοκιμαντέρ του Τώνυ Λυκουρέση «Το Τραγούδι της ζωής», το οποίο παίρνει την αφορμή του από τη διάσωση των Εβραίων

της Ζακύνθου από τους Ναζί στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και την ηρωική στάση των Ζακυνθίων στην εβραϊκή κοινότητα του νησιού. Η μουσική εδώ επικοινωνεί όπως είναι φυσικό με τον τόπο και την παράδοση της Ζακύνθου αλλά και των Εβραίων. Ο Σφέτσας ακολουθεί μια ενδιαφέρουσα συνθετική γραμμή όπου αντλεί αναφορές από την Επτανησιακή μουσική, την παράδοση του μαντολίνου της Κεντρικής Ευρώπης, το μεσαίωνα και από την εβραϊκή μουσική παράδοση και τα klezmer. Τα πατρινά μαντολίνα με την ευαισθησία και την εκφραστικότητά τους δημιουργούν το ηχητικό πλαίσιο εκείνο μέσα απ' το οποίο ο ακροατής μπορεί να ξεφύγει από τον αντιστικτικό περιορισμό εικόνας – ήχου και να περιπλανηθεί στη μαγεία της αυθύπαρκτης και ονειρικής μουσικής. Οφείλουμε να υπογραμμίσουμε την προσφορά των μουσικών Χρήστου Ζερμπίνου (ακορντεόν), Νίκου Χαλκιά (φλάουτο), Νίκου Σακελαράκη (τρομπέτα) και Νίκου Τουλιάτου (κρουστά), όπου αναλαμβάνουν να μας ξεναγήσουν στην εβραϊκή ατμόσφαιρα του δίσκου, αλλά και τη φωνητική ερμηνεία της Nadia Weinberg που ερμηνεύει το ομώνυμο τραγούδι σε στίχους Λέοντα Γαβριηλίδη. Το δεύτερο μέρος του μουσικού υλικού αφορά σε συνθέ-

σεις που γράφτηκαν από το Σφέτσα για την ορχήστρα τη διετία 2000–2001. Μια παραγγελία του Θανάση Τσιπινάκη και δύο δώρα του συνθέτη στην ορχήστρα. Γλυκύτητα ατμοσφαιρικά κομμάτια, που ενεργοποιούν μια ευρεία γκάμα συναισθημάτων από τη μελαγχολία και το λυρισμό των μοναχικών ημερών ως τη χαρούμενη μελωδία της Όλγας και την πολυχρωμία του λουλουδιού της φαντασίας.

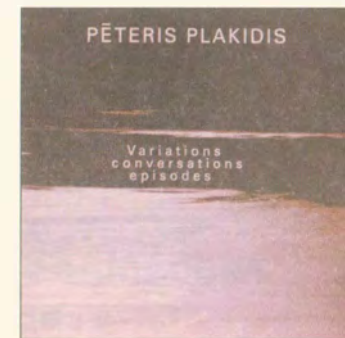
Το cd οδεύει προς το τέλος του μέσα από τη θεατρική μουσική για την παράσταση «Το μυστικό της

Κοντέσας Βαλέρινας», που βασίστηκε στο ομώνυμο έργο του Γρηγόριου Ξενόπουλου. Χρώματα και αρώματα του Ιονίου, μνήμες μιας άλλης εποχής, διαθέσεις και ήθη του παρελθόντος, ρομαντικές πινελιές, φόρος τιμής στα Επτάνησα και στους δημιουργούς, στις μπάντες, τις χορωδίες της ξεχωριστής αυτής ελληνικής πραγματικότητας, όλα ξεπηδούν μέσα από την παρτιτούρα του Σφέτσα με τον πιο φυσικό τρόπο δίνοντας το έναυσμα στους θαυμάσιους Πατρικούς μουσικούς για ένα μελωδικό χορό των αισθήσεων.

Τέτοιου είδους παραγωγές σαν αυτή στην οποία προχώρησε η δισκογραφική εταιρεία Lyra, αποτελούν πραγματικές οάσεις στο σύγχρονο κύκλωμα της δισκογραφίας, που επιμένει να μετρά την αξία των καλλιτεχνών και των δημιουργημάτων της με τα νούμερα που θα φέρουν σε πωλήσεις. Πρωτοβουλία θαρραλέα, που εμπιστεύτηκε την πολύχρονη και επισταμένη μελέτη – εργασία του μουσικογράφου Θωμά Ταμβάκου (δημιουργού του ομώνυμου Αρχείου Ελλήνων Μουσουργών) στην αναζήτηση, ανακάλυψη και διάσωση σύγχρονων Ελλήνων συνθετών και του έργου τους και στη γνωριμία του ελληνικού κοινού με αυτό.

Η περίπτωση του Peteris Plakidis ή Πέτρου Πλακίδη, Λετονού συνθέτη ελληνικής καταγωγής, γεννημένου στη Ρίγα το 1947, που ανακαλείται στο παρόν δισκογράφημα, αποτελεί έναν πραγματικό άθλο. Σύγχρονος συνθέτης με κλασική παιδεία και βαθιά γνώση της μουσικής παράδοσης της Δύσης, ο Peter Plakidis μας προσφέρει την απaráμιλλη σπουδή του και κατάρτιση μέσω οχτώ καταπληκτικών συνθέσεων βαθιάς ωριμότητας, τεχνικής και συνθετικής πληρότητας, που θα ζήλευαν πολλοί αναγνωρισμένοι ομότεχνοί του. Τρία έργα γραμμένα για ορχήστρα και πέντε έργα μουσι-

κής δωματίου, δομημένα με την αριστοτεχνική φινέτσα, την απείριπτη εσωτερικότητα και την ακρίβεια ενός μεγαλοφυούς συνθέτη, που οι εμπνεύσεις του είναι αστείρευτες. Μια σαφώς εικονογραφική μουσική με τρομερή μελωδικότητα και βασισμένη σε ένα τονικό σύστημα γραφής, που προκαλεί σπάνια συναισθήματα και σαγηλεύει τον ακροατή χωρίς ούτε στιγμή να εκπίπτει σε φτηνούς μελοδραματισμούς. Ο Peteris Plakidis φαίνεται να γνωρίζει πολύ καλά τις γερές βάσεις με τις οποίες ισορροπεί η μουσική της ψυχής και του πνεύματος με τις ανάγκες της καρδιάς. Οι συνθέσεις του διατρέχουν με συνέπεια και συνέχεια τις πολυποίκιλες μουσικές του αναφορές, χωρίς στιγμή να παραμένουν προσκολλημένες σε αυτές, αλλά αναδεικνύουν ένα μοναδικό εκτυφλωτικό προσωπικό στυλ γραφής. Ένα στυλ που διαμορφώνεται από την ενδελεχή αντιμετώπιση και αποκάλυψη των βασικών χαρακτηριστικών του υλικού του όπως το δραματικό και συναισθηματικό στοιχείο, των οποίων η έκφραση αποτελεί μια εσωτερική ενατένιση και διόλου επιφανειακή υπόθεση. Μεγαλειώδες έργο απίστευτης γαλήνης, αρμονίας και μελωδικότητας, αλλά και καιρίων εντάσεων που το καθιστούν αναμφίβολα στα κορυφαία σύγχρονα έργα που ακούσαμε τε-

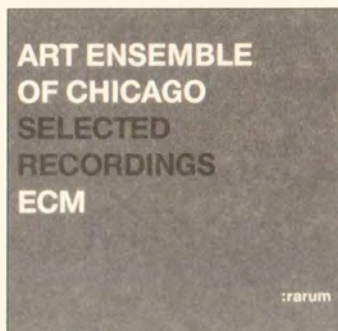
PETERIS PLAKIDIS VARIATIONS, CONVERSATIONS, EPISODES (LYRA)

λευταία. Απολαύστε τις υπέροχες μουσικές μινιατούρες του «Αφιέρωση στο Χάυδν», «Μισοξεχασμένος Συναισθηματικός Σκοπός» και «Επεισόδιο Αστυνομικού Διηγήματος» με την ίδια προσοχή που θα δώσετε στο μεγαλόπνοο «Παραλλαγές για Ορχήστρα», το οποίο αποδίδεται έξοχα από την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της Λετονίας υπό τον Normunds Šne, για να διαπιστώσετε την χαρακτηριστική άνεση του μεγάλου συνθέτη να δημιουργεί αριστουργήματα με αφετηρία οποιοδήποτε μουσικό σχήμα.

Αξίζει επίσης πολλών συγχαρητηρίων η έξοχη έκδοση και το θαυ-

μάσιο δίγλωσσο ένθετο που μας εισάγει στον συναρπαστικό κόσμο του Peter Plakidis με ένα καταποτιστικό βιο-εργογραφικό χρονικό του συνθέτη,

ανάλυση των περιλαμβανομένων έργων και ένα θαυμάσιο κριτικό κείμενο του Arnolds Klotins. Από κει και πέρα οι συγκινήσεις είναι στη διάθεσή μας.

ART ENSEMBLE OF CHICAGO SELECTED RECORDINGS (ECM)

Μια συγκλονιστική συνάντηση μέσα από δυο ζωντανούς θρύλους, δύο ακρογωνιαία ονόματα – φαινόμενα που διαμόρφωσαν την ιστορία της τζαζ με ύφος, φιλοσοφία και αισθητική, το καθένα από το δικό του τομέα. Από τη μια το εκπληκτικό συγκρότημα των Art Ensemble of Chicago, το σημαντικότερο ίσως σύνολο στο χώρο της τζαζ, της δημιουργικής μουσικής και του ελεύθερου αυτοσχεδιασμού που επέδρασε καταλυτικά στην εξέλιξη και την πορεία της σύγχρονης μουσικής και από την άλλη η γερμανική δισκογραφική εταιρεία ECM του Manfred Eicher, ένας φορέας παραγωγής πολιτισμού με πολύ υψηλά ποιοτικά κριτήρια και μια διεθνώς αναγνωρισμένη μουσική προσφορά στο χώρο της προοδευτικής μουσικής. Μια κορυφαία συνάντηση λοιπόν: οι Art Ensemble of Chicago στην ECM μέσα από επιλεγμένες ηχογραφήσεις τους που κυκλοφόρησαν τη χρονική περίοδο

από το 1978 έως το 1997 υπό την στέγη της σημαντικής εταιρείας.

Ένα συνταρακτικό άλμπουμ που συμπυκνώνει την ακριβή μαγιά του ήχου του μεγάλου γκρουπ μέσα από ανεπανάληπτες στιγμές τους όπως το εκπληκτικό «Charlie M» και το πολυεπίπεδο και πλήρες ηχητικών ανατροπών και καινοτομιών «Magg Zelma» από το άλμπουμ «Full Force» του '80, το ατονικό «Folkus» και το ομώνυμο από το άλμπουμ του '78 «Nice Guys», το εξτρεμιστικό «Nine to get ready» από το ομώνυμο άλμπουμ του '97, το ελεγειακό μινιμαλιστικό και ιδιόμορφο μελωδικό «Prayer for Jimbo Kwesi» από το «The Third Decade» του '84 και το ρυθμικό «Odwalla/Theme» από το live άλμπουμ «Urban Bushmen» του '80. Τις επιλογές από τα άλμπουμ του συγκροτήματος συμπληρώνουν συνθέσεις δύο εξεχόντων μελών του που επίσης ηχογραφήθηκαν στην ECM. Μια σύνθεση του Lester Bowie και μία του Roscoe Mitchell, απόλυτα εναρμονισμένες στη φιλοσοφία του γκρουπ αντλούμενες από τα προσωπικά τους άλμπουμ. Μια συλλογή που κατορθώνει να μας προσφέρει μια αντιπροσωπευτική εικόνα της μαγείας των Art Ensemble of Chicago, χωρίς βεβαίως να εξαντλεί το μεγάλο αυτό κεφάλαιο της μουσικής που παρουσίασε πολλαπλά και διαφορετικά πρόσωπα, πάντα τεράστια καλλιτεχνικής αξίας, κατά τη διάρκεια της θεαλλώδους πορείας του. Απόσταγμα της δημιουργίας ενός γκρουπ που ανδρώθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '60 με τα μηνύματα της free jazz, αλλά έλαβε απρόσμενες διαστάσεις στο

σύγχρονο μουσικό τοπίο.

Η θαυμάσια αυτή πρωτοβουλία της ECM συμπληρώνεται ιδανικά από την εντυπωσιακή όπως πάντα αισθητική της έντυπης συσκευασίας της έκδοσης που εμπεριέχει ένα σύντομο καταποτιστικό εργογραφικό χρονικό του γκρουπ, σπάνιο φωτογραφικό υλικό και αναλυτική δισκογραφία στο πλαίσιο της εταιρείας τόσο του γκρουπ όσο και των Lester Bowie και Roscoe Mitchell. Για την ιστορία οι Art Ensemble of Chicago, εκτός των δύο προαναφερθέντων και του Joseph Jarman που παίζουν πάσης φύσεως πνευστά και άλλα όργανα ήταν και οι Malachi Favors Maghostus στο κοντραμπάσο, το ηλεκτρικό μπάσο και τη μελόντικα και Famoudou Don Moye στα ντραμς και τα παντός είδους κρουστά. Από την ιερή πεντάδα της σύγχρονης μουσικής σήμερα απουσιάζει ο Lester Bowie, που έφυγε μόνιμα από κοντά μας το 1999.

Το «Selected Recordings» καθίσταται απαραίτητο για κάθε οπαδό του γκρουπ και του ήχου του, αλλά δίνει και μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για τη γνωριμία των υπολοίπων με μια από τις χρυσές σελίδες της τζαζ και του αυτοσχεδιασμού. Μουσική για το πνεύμα και την ψυχή, μουσική που βεβαίως δε συγκρίνεται με τα υπόλοιπα φαινομενικά ομοειδή μεγέθη που την περιβάλλουν. Πολύ απλά γιατί οι Art Ensemble of Chicago είναι από μόνοι τους η ζωντανή ιστορία και η δύναμή τους θα παραμένει ασίγαστη και θα μας εκπλήσσει όσες επανεκδόσεις κι αν χαρούν.

Από τότε που οι οικολόγοι ήταν γραφικοί...

Τριάντα χρόνια προσφοράς και αναγνώρισης χωρίς εντυπωσιασμούς αλλά με πολλή ουσία

Του Ανδρέα Τσιλίρα

Μπορεί η έννοια της οικολογίας να ορίστηκε για πρώτη φορά το 19ο αιώνα, όμως στον Ευρώπη και στον «αναπτυσσόμενο» κόσμο γενικότερα, η ουσιαστική συζήτηση για την οικολογία, μόλις και μετά βίας συμπληρώνει τέσσερις δεκαετίες ζωής. Όσο για την Ελλάδα, η καθυστέρηση ήταν ακόμα μεγαλύτερη. Κάτι η οικονομική ανάπτυξη που άργησε να έρθει, κάτι ο «γύψος» της δικτατορίας, το οικολογικό κίνημα άργησε να ανδρωθεί, η ελληνική Πολιτεία άργησε να πιστέψει ότι τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι πολύ σοβαρά και κατά συνέπεια οι πολίτες άργησαν να ευαισθητοποιηθούν και να συζητήσουν σοβαρά το θέμα.

Όλ' αυτά, όμως, δε σημαίνουν ότι δεν υπήρξαν άνθρωποι, ομάδες και οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν, έστω κι αν στα πρώτα χρόνια, λίγοι τους έπαιρναν στα σοβαρά και πολύ περισσότεροι τους χαρακτήριζαν ως γραφικούς.

Ανάμεσα σ' αυτές τις εξαιρέσεις και η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Εξαιρέση, όχι μόνο γιατί υπήρξε από τις πρώτες περιβαλλοντικές οργανώσεις με ουσιαστικό έργο, αλλά και γιατί συνειδητοποίησε από πολύ νωρίς την ανάγκη της διεθνούς συνεργασίας και

της χάραξης ολοκληρωμένης στρατηγικής για το περιβάλλον.

Εμπνευστές της προσπάθειας ο καθηγητής Κώστας Καρράς με τη σύζυγό του Λυδία, με πρώτους συνεργάτες τον καθηγητή Χαράλαμπο Μπούρα και τη σύζυγό του Λασκαρίνα, που μαζί με μια ομάδα συνεργατών ίδρυσαν την Ελληνική Εταιρεία φιλοδοξώντας να ανακόψουν τη διαρκώς και πιο δυσάρεστη πραγματικότητα.

Πρώτοι πρόεδροι μετά την τριετία της προεδρίας του κ. Κ. Καρρά (1972 – 75), ο Ανδρέας Συμεών και ο Κώστας Δεκαβάλ-

λας, ενώ από το 1983 την προεδρία ανέλαβε ο καθηγητής Μιχάλης Σκούλλος. Οι οικονομικές ανάγκες της πρώτης δεκαετίας καλύφθηκαν από γνωστές ναυτιλιακές οικογένειες και πρώτος στόχος υπήρξε η εναντίωση σε πολιτικές αποφάσεις και κατεστημένες νοοτροπίες.

Η άναρχη δόμηση των μεγάλων πόλεων (με πολιτικές, ως γνωστόν, ευλογίες) και η βιομηχανική ανάπτυξη στην Αττική που περιείχε πολλούς κινδύνους ήταν τα πρώτα θέματα για τα οποία εκφράστηκαν έντονες διαμαρτυρίες. Ακόμα πιο επικίνδυνη, όμως, ήταν η νοοτροπία των Ελλήνων πολιτικών της εποχής κι όχι μόνο των χουντικών, όπως ίσως υποθέσουν κάποιοι. Ας μην ξεχνάμε ότι τα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης ήταν η εποχή που στην ελληνική Βουλή όταν υπήρχε το θέμα της προστασίας των δασών από την οικοπεδοποίηση υποστηριζόταν ότι «δεν μπορούμε να θυσιάσουμε τα δάση στο βωμό του περιβάλλοντος», ενώ όταν η συζήτηση ερχόταν στο νέφος, ο υπουργός Προεδρίας ζητούσε «ένα νεκρό από το νέφος» προκειμένου να πιστέψει ότι υπάρχει πρόβλημα ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Τόσο στον τομέα των έργων όσο και σε αυτόν της πολιτικής νοοτροπίας, οι παρεμβάσεις της Ελληνικής Εταιρείας συνετέλεσαν, μαζί με άλλες φυσικά, στην αλλαγή του κλίματος. Παράλληλα κατανοήθηκε και η ανάγκη της συνεργασίας με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού, ώστε και οικονομικά αλλά και οργανωτικά να υπάρχει η απαιτούμενη ενίσχυση. Εξίσου σημαντική υπήρξε η κατανόηση της προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως βασικού στοιχείου της ευρύτερης συζήτησης για το περιβάλλον.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η Ελληνική Εταιρεία συνέβαλε αποφασιστικά στη θεσμική κατοχύρωση της περιβαλλοντικής προστασίας από την Ελληνική Πολιτεία, καθώς σε μια σειρά παρεμβάσεων και έργων σε όλη την Ελλάδα. Αναφέρουμε ενδεικτικά: Η ανάδειξη και διάσωση της Πλάκας (μέσα και από την ενεργοποίηση των κατοίκων της), η πρώτη μελέτη για τη ρύπανση της Ελευσίνας, η φροντίδα του Εθνικού Δρυμού Πρεσπών (από το 1970 κιόλας), η σωτηρία του Δελφικού τοπίου, τα έργα στον Αχελώο, οι αναστηλώσεις στη Χίο, τη Βοιωτία και την Αίγινα κ. ά.

Σε ό, τι αφορά μάλιστα στη διάσωση της Πλάκας, η Ελληνική Εταιρεία έχει κι έναν επιπλέον... προσωπικό λόγο να ενδιαφέρεται, αφού εκεί βρίσκεται και η έδρα της. Σε ένα δρόμο, την οδό Τριπόδων, που παραπέ-

μπει ευθέως στην αρχαιότητα, στεγάζει τα γραφεία και το χώρο των βασικών εκδηλώσεών της. Το κτίριο στο νούμερο 28, ταιριάζει απόλυτα με το αντικείμενο της Εταιρείας αφού πρόκειται για ένα κτίσμα σωσμένο από τα χρόνια του Όθωνα και του οποίου η αναστήλωση έχει βραβευθεί από την Europa Nostra.

Το τελευταίο διάστημα η Ελληνική Εταιρεία έχει επικεντρώσει τη δράση της σε μια ακόμα θεσμική παρέμβαση που αφορά την περιβαλλοντική φορολογική μεταρρύθμιση. Με δεδομένο ότι η μέχρι τώρα πολιτική στην Ελλάδα και ως ένα βαθμό και στην Ευρώπη δεν προβλέπει την ενσωμάτωση του περιβαλλοντικού κόστους στην κοστολόγηση προϊόντων και υπηρεσιών που όμως έχουν σοβαρές επιπτώσεις στον άνθρωπο, τη φύση και την ποιότητα ζωής.

Μια τέτοια ενσωμάτωση, σύμφωνα με τους οπαδούς της προτεινόμενης μεταρρύθμισης, θα οδηγούσε όχι μόνο στην οικονομική συνεισφορά στον αγώνα της περιβαλλοντικής προστασίας, αλλά και στην άμβλυνση αρκετών περιβαλλοντικών προβλημάτων που οφείλονται σε οικονομικές δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας.

Ταυτόχρονα με τον αγώνα για την οικονομική διάσταση του περιβάλλοντος, η Ελληνική Εταιρεία δυναμώνει και τη συμμετοχή της στις διεθνείς παρεμβάσεις. Συνεργάτης του ΟΟΣΑ, του Μεσογειακού Γραφείου Πληροφόρησης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΜΙΟ-ΕCSDE) και της Διεθνούς Ένωσης για την Προστασία της Φύσης και των Φυσικών Πόρων (IUCN), καθώς συντονίστρια εκ μέρους της Ελλάδας αρκετών διεθνών προγραμμάτων για το περιβάλλον, ανήκει στους πιο δυναμικούς πρεσβευτές μας στο εξωτερικό.

Το σημερινό Δ. Σ. της Ελληνικής Εταιρείας αποτελούν οι:

Κώστας Καρρά (πρόεδρος), Μιχάλης Σκούλλος (ομότιμος πρόεδρος, πρόεδρος Συμβουλίου Φυσικού Περιβάλλοντος), Γιώργος Ποταμιάνος (Α' αντιπρόεδρος, πρόεδρος Συμβουλίου Οικονομικής Κινητοποίησης), Βασίλειος Δωροβίνης (Β' αντιπρόεδρος), Βασίλης Κονιόρδος (αντιπρόεδρος, πρόεδρος ΔΕ Θεσσαλονίκης), Κώστας Σταματόπουλος (γενικός γραμματέας), Αλέκος Αίσιωπος (ταμίας), Απόστολος Δοξιάδης (οικονομικός σύμβουλος), Χάρης Καλλιγά (πρόεδρος Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς), Μαρία Καραβία (πρόεδρος Συμβουλίου Επικοινωνίας), Λυδία Καρρά (υπεύθυνη Σχέ-

σεων με τα μέλη), Βασίλης Ψαλλιδάς (πρόεδρος Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης), Ηλίας Νέλλας (εκπρόσωπος European Environmental Bureau), Νίκος Βερνίκος, Ματρώνα Ergon – Ξυλά, Γιάννης Λύρας, Έφη Μαρκεσίνη, Γιάννης Παλαιοκρασσάς, Στάθης Ποταμίτης, Φανή Σακελλαριάδου, Ιωάννα Στεριώτου.

Τα τριάντα χρόνια της Ελληνικής Εταιρείας τιμήθηκαν φέτος δεόντως από την Εταιρεία, όχι μόνο με επετειακές εκδηλώσεις, αλλά και με την ενδυνάμωση και καθιέρωση πρωτοβουλιών και συνεργασιών. Μια φωτογραφική έκθεση από το Αρχείο της Ελληνικής Εταιρείας περιοδεύει ήδη ανά την Ελλάδα, ένα συνέδριο για την περιβαλλοντική φορολογική μεταρρύθμιση ένα Συμπόσιο για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση διοργανώνεται στην Αθήνα τον προσεχή Φεβρουάριο, ενώ η νέα δομή με την αυτονομία των πέντε θεματικών συμβουλίων φαίνεται να αποδίδει καρπούς.

Πιο συγκεκριμένα τα Συμβούλια της Εταιρείας δίνουν έμφαση στους τομείς της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, της Επικοινωνίας, του Φυσικού Περιβάλλοντος και της Οικονομικής Ενίσχυσης.

Τέλος τα τριάντα χρόνια της Ελληνικής Εταιρείας γιορτάστηκαν και με την έκδοση ενός περιβαλλοντικού οδηγού για τον πολίτη. Ο τίτλος του; Αν μη τι άλλο, χαρακτηριστικός: «Ελαφροπατητά...».

από το 1989...

Καραϊσκάκη 68 & Κολοκοτρώνη • Πάτρα • Τηλ. 2610 244424

«Βυσσινόκηπος» του Τσέχοφ

προσεχώς... στην Πάτρα

Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας

Με ένα φρέσκο θεατρικό έργο γραμμένο ειδικά γι' αυτό, με μια παράσταση αρκετά φιλόδοξη και με διάφορα σχέδια για τους επόμενους μήνες, θα περάσει τις γιορτές το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας.

Το «Αγκά Σφι και Φι» είναι το νέο έργο της Χρύσας Σπηλιώτη που θα βρίσκεται στη σκηνή του «Επίκεντρου» περίπου μέχρι τις 20 Ιανουαρίου. Σκηνοθετημένη από την ίδια τη συγγραφέα, η παράσταση ανεβαίνει με ηθοποιούς τους Αλεξία Καλτσίκη, Κόρα Καρβούνη, Μαρία Κατσανδρή, Δημήτρη Ντάσκα, Γιάννη Στόλλα και Χάρη Σώζο. Αφηγείται

ερωτικές και οικογενειακές σχέσεις και φιλοδοξεί να κερδίσει τις εντυπώσεις με αναφορές στη σημερινή πραγματικότητα και σύγχρονο λόγο.

Η φιλοδοξία που λέγαμε στην αρχή αναφέρεται στο «Βυσσινόκηπο» του Τσέχοφ. Μεταφρασμένο από τη Μάγια Λυμπεροπούλου και το Θέμη Μουμουλίδη και σκηνοθετημένο από τον δεύτερο, το δημοφιλές κείμενο του Ρώσου συγγραφέα επρόκειτο να κάνει πρεμιέρα στο Δημοτικό Θέατρο στις 25 Δεκεμβρίου με τους φωτισμούς του Φίλιππου Κουτσαφή, τα κοστούμια του Δαμιανού Ζαρίφη, τη μουσική του Θάνου Παπαδόπουλου

και τη χορογραφία της Αλίκης Καζούρη. Παίζουν οι: Άρτο Απαρτιάν, Δημήτρης Αστεριάδης, Περικλής Βασιλόπουλος, Τάσος Γιαννόπουλος, Μανόλης Γιούργος, Βίβιαν Κοντομάρη, Μάγια Λυμπεροπούλου, Αλέξανδρος Μυλωνάς, Γιάννα Νικολοπούλου, Γιάννα Παπαγεωργίου, Κωνσταντίνος Φαλελάκης και Μηνάς Χατζησάββας.

Με δύο συναυλίες στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο Πατρών, η ορχήστρα Πατρών προσκαλεί τους μουσικόφιλους στο πρόγραμμα του νέου έτους. Τη Δευτέρα 13 Ιανουαρίου στις 9.00 μ.μ. η ορχήστρα υπό τη διεύθυνση του Alexis Soriano θα ερμηνεύσει έργα των Montsalvatge, Beigbeder,

Stravinsky, Honneger και Dyens. Στον κύκλο Νέων Σολίστ ο κιθαρίστας Ανδρέας Καρακατσάνης.

Στις 21 Ιανουαρίου στις 9.00 μ.μ. μαέστρος θα είναι ο Alexandru Lascae και σολίστ: Ozgur Aydin στο πιάνο σε έργα Telemann, Bach, Elgar, Borodin και Suk.

Η «Πολυφωνική Χορωδία Πάτρας» διοργανώνει και φέτος το ετήσιο χριστουγεννιάτικο κοντσέρτο με μια ακόμα συνεργασία μεταξύ χορωδιακών συνόλων.

Το Σάββατο 21 Δεκεμβρίου στην αίθουσα του Συνεδριακού και Πολιτιστικού Κέντρου του Πανεπιστημίου Πατρών, η Μικτή και η Παιδική Χορωδία της Πολυφωνικής θα εμφανιστούν από

κοινού με την Αθηναϊκή Συμφωνική Ορχήστρα Νέων (διεύθυνση: Γιώργος Σεργίου) και το Γυναικείο Φωνητικό Συνολο Γιάτρικας (διεύθυνση: Γιώτα Αντωνίου)

Ορχήστρα Πατρών

Πολυφωνική Χορωδία Πάτρας

Κλειστό γυμναστήριο ΕΑΠ

Μια παράσταση διαφορετική από αυτές που έχουμε συνηθίσει, θα φιλοξενηθεί στις 29 Δεκεμβρίου στο κλειστό γυμναστήριο της ΕΑΠ. Πρόκειται για την εμφάνιση των «Shaolin Monks», οι οποίοι γνωρίστηκαν με το ελληνικό κοινό το περασμένο καλοκαίρι στις δύο εμφανίσεις του στην Αθήνα στο Φεστιβάλ Womad και στη Θεσσαλονίκη στη Μονή Λαζαριστών.

Γέννημα του πολιτισμού της Κίνας, η τεχνική των Shaolin είναι βαθιά συνδεδεμένη με το βουδισμό. Το Shaolin Kung Fu ανακαλύφθηκε πριν από εκατοντάδες χρόνια από τους βουδιστές μοναχούς του Ναού Shaolin, που «πάντρεψαν» το διαλογισμό με την σωματική άσκηση. Προκειμένου να επιβιώσουμε μέσα στο δάσος του όρους Songshan, μέσα σε φαράγγια όπου ζούσαν άγρια ζώα, θα έπρεπε να μπορούν να αμυνθούν. Για το λόγο αυτό μιμήθηκαν τις δεξιότητες των ζώων (ευλυγισία, άλματα, σβελτάδα), οι οποίες αποτελούν τη βάση του Shaolin Kung Fu.

Μαζί με την καλλιέργεια του νου, η άσκηση του σώματος οδηγεί τους Shaolin Monks στην κατάκτηση της αυτογνωσίας και της αυτοκυριαρχίας. Αξιοσημείωτο είναι πάντως ότι η τεχνική τους χρησιμοποιείται, στην έσοχη περίπτωση, ως άμυνα σε βίαιη επίθεση, μια και τα βουδιστικά δόγματα αντιτίθενται στη βία. Θεωρείται μάλιστα αποτυχία το να καταλήξει κάποιος σε πάλη με άλλον άνθρωπο, γιατί αυτό σημαίνει ότι χάθηκε ο αυτοέλεγχος και δεν βρέθηκε ευγενική μορφή επίλυσης της διαφοράς του.

Στις μέρες μας το Shaolin Kung Fu έχει αποκτήσει παγκόσμια φήμη και φανατικούς θαυμαστές για το μοναδικό θέαμα που προσφέρει. Είναι ίσως η μοναδική ευκαιρία για όλους μας να παρακολουθήσουμε μια ανεπανάληπτη παράσταση τελετή.

Τη διοργάνωση της παράστασης έχει αναλάβει το Γραφείο «Ekvasis».

προσεχώς... στην Αθήνα

Μέγαρο Μουσικής

Μετά την άκρως χριστουγεννιάτικη ατμόσφαιρα, το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών θα επανέλθει τον Ιανουάριο στις παλιές και αγαπημένες του συνήθειες.

Από το πρόγραμμα επιλέξαμε:

- 9/1 Ορχήστρα Νέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης Φίλων της Μουσικής
- 10/1 Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών στο Μέγαρο Μουσικής
- 13/1 RISING STARS: K. Laemmermann, S. Klinger, C. Balzereit
- 19/1 Σύνολο Εγχόρδων της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών
- 20/1 Βραδιές σύγχρονου χορού με τον Vladimir Malakhov
- 20/1 Ιάκωβος Κολανιάν, ρεσιτάλ κιθάρας
- 21–23/1 Βραδιές σύγχρονου χορού με τον Vladimir Malakhov
- 25/1 Αφιέρωμα στη Δεύτερη Σχολή της Βιέννης
- 27/1 Britten Sinfonia–Django Bates
- 27/1 Robert Holl, ρεσιτάλ
- 30–31/1 English Baroque Soloists

Χρήσιμα τηλέφωνα

ΔΕΠΑΠ	2610 222157	Κιν/φος «Ελίτ»	2610 273021
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας	2610 623730	Κιν/φος «Ομόνοια»	2610 329000
Πανεπιστήμιο Πάτρας	2610 991822	Κιν/φος «ΠΑΝΘΕΟΝ Village»	2610 325785
Συνεδριακό Κέντρο Παν/μίου	2610 996316	«Millennium»	2610 240400-1
Πολυφωνική Χορωδία Πάτρας	2610 279679	Αίθουσα «Ζέρβας»	2610 994308
Δημοτικό Ωδείο	2610 271087	Δημοτικό Θέατρο	2610 273613
Ωδείο Πατρών-Φιλαρμονική	2610 277740	Λιθογραφείο	2610 328394
Ορχήστρα Νυκτών Εγχόρδων	2610 432556	Θέατρο «Αγορά»	2610 271071
Χορευτικό Τμήμα Δήμου Πάτρας	2610 274034	Καρναβαλικό Γραφείο	2610 279008
Musical	2610 270380	Μέγαρο Λόγου και Τέχνης	2610 274034
Discover	2610 624916	Παλαιά Σφαγεία Πατρών	2610 314161
Πολύεδρο	2610 277342	Πολυτεχνείο Αγίου	26910 62280
Μεθενίτης	2610 274147	ΔΗΠΕΘΕ Αγρινίου	26410 21158
Πρωτοπορία	2610 278727	Εθνική Πινακοθήκη	210 7211010
Ελληνικά Γράμματα	2610 620384	Μέγαρο Μουσικής Αθηνών	210 7282333
Κιν/φος «Ιντεάλ»	2610 270154	Εθνική Λυρική Σκηνή	210 3643700

Όσοι φορείς επιθυμούν να συμπεριλαμβάνονται οι εκδηλώσεις τους στη στήλη «Προσεχώς», μπορούν να μας ενημερώνουν έγκαιρα για τις δραστηριότητές τους με έναν από τους παρακάτω τρόπους: τηλ. 2610 623669, fax: 2610 240250, email: info@todonti.gr, Τ.Θ. 3008, 26222, Πάτρα. (Υπεύθυνη: **Ελευθερία Μακρυγιάννη**).

Μπορείτε να έχετε το σπίτι που ονειρεύεστε...

Εύκολα μπορεί κάποιος που θέλει ένα ολοκαίνουριο φθινό και γρήγορα παραδοτέο σπίτι, να σκεφτεί τη λύση του προκατασκευασμένου ως την πλέον προσιτή. Εξίσου εύκολα όταν θέσει ως πρώτο όρο την ασφάλεια, την αντισεισμικότητα και τη σιγουριά, μπορεί να διαλέξει τη λύση του μετόν ως τη καλύτερη επιλογή. Μήπως, όμως, όλα αυτά είναι απλώς μύθοι;

Πιθανότατα ελάχιστοι γνωρίζουν ότι μπορούν να απαλλαγούν τόσο από το κόστος και τις άλλες «παρενέργειες» μιας συμβατικής κατασκευής, όσο και από την πιθανή ανασφάλεια που έστω και αδικαιολόγητα προκαλεί η ιδέα ενός προκάτ. Γιατί ελάχιστοι, δυστυχώς, έχουν συνδέσει την ανέγερση ενός σπιτιού ή μιας επαγγελματικής στέγης (ξενοδοχείο, εστιατόριο κ.τ.λ.) με τη λύση της σιδηροκατασκευής.

Η σιγουριά που προσφέρει το σίδηρο ως το βασικό στοιχείο μιας οικοδομής, σε συνδυασμό με τα πλεονεκτήματα μιας «ελαφριάς» κατασκευής

(λόγω μικρότερης θεμελίωσης και απουσίας τοιχοποιίας από τούβλο) είναι ένα ανεκτίμητο προσόν για την οικοδομή που ονειρεύεστε. Κι αν σκεφτείτε ότι όλ' αυτά μπορείτε να τα έχετε μέσα σε ελάχιστο χρόνο (μόλις 3–4 μήνες το πολύ), με τις πιο οικονομικές λύσεις που να αξιοποιούν το οικολογικό σας τόσο στο βουνό όσο και πλάι στη θάλασσα, τότε η πρόταση γίνεται άκρως ελκυστική!

Είτε έχετε το δικό σας αρχιτεκτονικό σχέδιο, είτε θέλετε να σας προτείνουμε εμείς αυτό που καλύπτει τις ανάγκες και εκπληρώνει τα όνειρά σας, τα πλεονεκτήματα παραμένουν. Γιατί στηρίζονται στη σιγουριά της διεθνούς εμπειρίας των σιδηροκατασκευών, στη γνώση των ιδιαιτεροτήτων του ελληνικού τοπίου και στη δυνατότητα άμεσης συνεννόησης και αξιοπιστίας χωρίς μευάζοντες και προϋπολογισμούς που ξεφεύγουν από τις αρχικές συμφωνίες.

Εσείς απλώς σκεφτείτε πώς θέλετε να είναι ο χώρος σας! Όλα τα υπόλοιπα αφήστε τα σε μας...

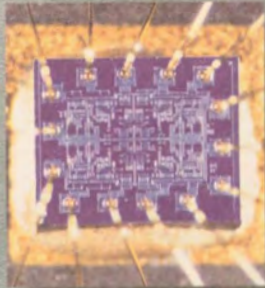
Π Ρ Ο Τ Υ Π Ε Σ Κ Α Τ Ο Ι Κ Ι Ε Σ
Σ Ο Φ Ι Α Ν Ι Κ Ο Λ Α Κ Η

Κ Α Ν Α Ρ Η 6 6 - 7 0 , 2 6 2 2 2 Π Α Τ Ρ Α
Τ Η Λ - F A X : 2 6 1 0 3 1 8 1 7 7 , 3 1 3 0 5 1
Κ Ι Ν : 0 9 7 4 4 1 6 7 6 2

Παρασκευή πρωί, ραντεβού με το ΣΥΜΒΟΥΛΟ

Το εργαλείο
των επιτυχημένων.

Σύμβουλος
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

www.symboulos.gr

ΜΑΙΖΩΝΟΣ 94 - ΠΑΤΡΑ, ΤΗΛ. 2610 620574, 2610 240720, FAX: 2610 240724, email: symboulo@otenet.gr

**TELE
TIME**

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Γράφει ο Γιάννης Μουγγολιάς

Πρωτευουσιάνοι και μετανάστες του 2006

Και να που ήρθε η επίσημη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Αξιολόγησης για την υποψηφιότητα της Πάτρας Πολιτιστικής Πρωτεύουσας για να προσγειωθούμε ολίγον ανώμαλα σε σχέση με τους διθυραμβικούς πανηγυρισμούς και τις κορόνες που διατυμπανίζαμε ασμένως όλο το προηγούμενο διάστημα. Κορώνες από επίσημα χείλη των λογής λογής υπεύθυνων – δημοτικών ή επίδοξων αυριανών παραγόντων και παραγοντίσκων, των οποίων η μπουκιά προσωρινώς γλίστρησε από το στόμα.

Μια έκθεση με ευρωπαϊκή βούλα απ' αυτούς που ήρθαν στην Πάτρα για δύο ημέρες και δύο νύχτες και βρήκαν ασυντόνιστους τους φορείς, που δεν είδαν νεολαία, που διαπίστωσαν ερασιτεχνισμό, που γενικότερα υπογράμμιζαν ανεπάρκειες σε υποδομές και νοοτροπία. Μια επίσκεψη που ήρθε να προστεθεί στην όλη προετοιμασία και προβολή της υποψηφιότητας και η έκβαση της οποίας καλύφθηκε επιμελημένα παραμονές των Δημοτικών Εκλογών, για να σκάσει αργότερα και να δώσει τροφή για ποικίλα σενάρια και ερμηνείες.

Ερμηνείες που βλέπουν τις αιτίες στις πολιτιστικές αδυναμίες της πόλης, στην τάση που έρχεται από την Ευρώπη και επιζητά την αλλοίωση των κύριων χαρακτηριστικών του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, ερμηνείες που αναζητούν τάχιστα τους έτοιμους σωτήρες και τους έμπειρους οργανωτές να... φτιάξουν το όραμά μας ή να το κάνουν πιο ξεκάθαρο. Ένα όραμα που στην επίσκεψή τους οι Ευρωπαίοι στην πόλη μας δεν το εισέπραξαν.

Έτοιμοι, λοιπόν οι σωτήρες, έτοιμοι και οι μηχανισμοί που στους στηρίζουν, στη διάθεση του υπουργείου Πολιτισμού για να δοθεί το OK να προχωρήσουμε στη διεκδίκηση, στην τελική έκβαση και δόξα να έχει ο Θεός να αρχίσουμε να ανηφορίζουμε το Γολγοθά των υποδομών και της τελικής κούρσας μέχρι το 2006.

Μέσα σε αυτό το ζοφερό κλίμα, που εμπλουτίζεται από τα πρώτα ακονισμένα μαχαίρια των βουλευτών, των παρατάξεων, των αρμοδίων γραφείων, οι άνθρωποι της πόλης ανήμποροι να συμμετάσχουν και κυρίως «ανίκανοι» να κατανοήσουν το πλήθος των, μεθοδεύσεων και των

τεχνικών μέσω των οποίων ο πολιτισμός γίνεται πολιτική και χρηματιστήριο συνάμα με τις μετοχές της επιτυχίας να ανεβοκατεβαίνουν με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, παραμένουν σιωπηλοί και αμήχανοι. «Πολιτισμένοι» και μη βλέπουν τη μεγάλη ευκαιρία της Πολιτιστικής να γίνεται το μήλο της έριδος για πρόσωπα και σκοπιμότητες. Οι δημιουργοί και οι άνθρωποι που παράγουν τον τοπικό μας πολιτισμό, ανασκουμπωμένοι παρατηρούν τις εξελίξεις μέσα από τη διαθλαστική εικόνα και αναζητούν σε κατ' ιδίαν συζητήσεις την άκρη του νήματος.

Θυμάμαι τις στεντόρειες φωνές που αρθρώνονταν στις πρώτες ημερίδες προβληματισμού για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα προ διετίας και βάλε και που ομόφωνα ήθελαν τους ανθρώπους αυτούς του πολιτισμού μέσα στα πράγματα και βασικό παράγοντα της επιτυχίας. Πότε άραγε θα ξεφύγουν από την εσωστρέφεια και θα μιλήσουν για όσα θα κληθούν κατόπιν εορτής να υποστηρίξουν; Πότε θ' αναγκαστούν να συστρατευτούν και να διατυπώσουν τις αγωνίες τους, χωρίς να φοβούνται μήπως δημιουργήσουν αντιπάθειες σε όσους ποτέ δεν τους ζήτησαν με ειλικρίνεια τη γνώμη τους;

Παράλληλα με αυτούς υπάρχει και η νεολαία, που σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές σε αυτή στηρίζονται οι Πολιτιστικές Πρωτεύουσες. Αυτοί που θα γεμίσουν τους χώρους το 2006, αυτοί που θα δώσουν το στίγμα τους τότε αλλά και μετά, αυτοί που θα ζήσουν με τα οράματα και τις παρακαταθήκες της ευρωπαϊκής χρονιάς δίνοντας μια νέα αφετηρία. Πότε δώσαμε βήμα κι αφουγκραστήκαμε τις αγωνίες τους;

Η κοινή γνώμη, λοιπόν, μέχρι σήμερα εκτός Πολιτιστικής.

Όλοι αυτοί πρέπει να ενεργοποιηθούν το ταχύτερο δυνατό γιατί διαφορετικά θα νιώσουμε μετανάστες στην ίδια μας την πόλη. Και θα 'μαστε οι μόνοι ξένοι, αφού πιθανόν οι ευρωπαϊκού τύπου αναπλάσεις θα προβλέψουν κάποια προγράμματα εκκαθάρισης των Κούρδων έξω από τις εικαστικές σταφιδαποθήκες του Barry και ενσωμάτωσής τους στην κοινωνία της Πολιτιστικής.

η γενιά του '30 μετά τον πόλεμο
και η κατάκτηση της αφαίρεσης

Δ Η Μ Ο Τ Ι Κ Η Π Ι Ν Α Κ Ο Θ Η Κ Η

30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2002 – 24 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2003

SUPERFAST®

Specials

ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ
ΣΕ ΑΠΙΣΤΕΥΤΕΣ ΤΙΜΕΣ!

ΡΩΜΗ - ΣΙΕΝΑ - ΦΛΟΡΕΝΤΙΑ

NEO

Από €525 7 μέρες/6 νύχτες

ΟΥΜΠΡΙΑ - ΤΟΣΚΑΝΗ - ΦΛΟΡΕΝΤΙΑ

NEO

Από €640 8 μέρες/7 νύχτες

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ - ΠΡΑΓΑ - ΒΙΕΝΝΗ

NEO

Από €705 11 μέρες/10 νύχτες

ΚΑΤΩ ΙΤΑΛΙΑ - ΣΙΚΕΛΙΑ - ΕΛ. ΧΩΡΙΑ

Από €660 10 μέρες/9 νύχτες

ΦΛΟΡΕΝΤΙΑ - ΠΙΖΑ - ΒΕΝΕΤΙΑ

NEO

Από €515 7 μέρες/6 νύχτες

ΕΛΒΕΤΙΑ - ΓΑΛΛΙΑ

Από €755 10 μέρες/9 νύχτες

ΓΥΡΟΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Από €580 8 μέρες/7 νύχτες

ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ

Από €655 9 μέρες/8 νύχτες

ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΕΛΒΕΤΙΑΣ

Από €555 8 μέρες/7 νύχτες

ΜΑΓΕΥΤΙΚΗ ΑΥΣΤΡΙΑ

Από €500 8 μέρες/7 νύχτες

ΚΑΝΤΕ ΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΡΑ!

SUPERFAST FERRIES

Ο ΝΕΟΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΟΤΕΡΟΣ ΣΤΟΛΟΣ

Θ. ΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ - Κ. ΠΑΡΘΕΝΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΠΑΤΡΑΣ:
ΟΘΩΝΟΣ & ΑΜΑΛΙΑΣ 12 - ΠΑΤΡΑ - Τ.Κ. 262 23
ΤΗΛ. 2610 622500 - FAX. 2610 623574
e-mail: sffpatra@otenet.gr

